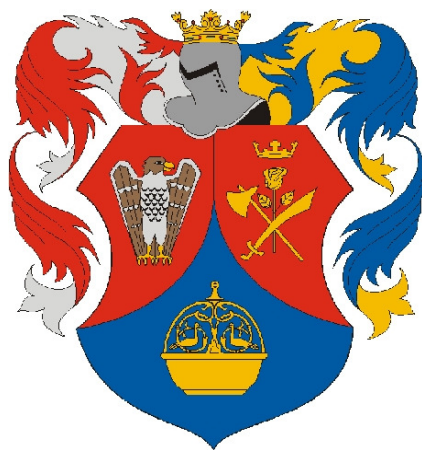

RUZSA KÖZSÉG LOCAL AGENDA 21

2011. SZEPTEMBER

**Készítette
Ruzsa Település Önkormányzatának
megbízásából:
ENV-INFO KFT.
Szeged**

ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS ■

www.env-info.hu

Fenntartható Fejlődés Helyi Programja, Ruzsa

**Elfogadta
Ruzsa Község Önkormányzatának
Képviselőtestülete**

_____ számú határozatával.

„Fel kell ismernünk, hogy az a társadalom, amely értékeit az anyagi jólétre szűkíti le, intézményeit, emberi és természeti értékeit pedig a megszerzéshez szükséges versenynek rendeli alá, elveszíti a másokkal, a közösséggel szemben tanúsított szolidaritását.

Mindezek alapján újra kell értékelnünk a jó erkölcsben rejlő eszméket, felismerni, hogy az anyagi érdekek miatt elhanyagolt emberi és természeti értékek teremtő ereje nélkül nem létezik sem egyéni, sem társadalmi boldogulás.”

***Idézet az NFFT (Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács)
Jövőkereső című jelentésének rövidített változatából***

A program elkészüléséhez adatot bocsátott a készítők rendelkezésre:

- Ruzsa Község Önkormányzata részéről:
  - ▶ Ruzsa Község Polgármestere
  - ▶ Ruzsa Község Jegyzője
  - ▶ Ruzsa Község Önkormányzat Képviselő testületének tagjai
  - ▶ Ruzsa Község Önkormányzat Polgármesteri Hivatala
- Ruzsa Település intézményei részéről:
  - ▶ Ruzsai Hétszínvirág Óvoda vezetője
  - ▶ Ruzsai Weöres Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény igazgatója és munkaszervezete
- Kistérség részéről:
  - ▶ Homokháti Kistérség Többcélú Társulásának munkaszervezete

A település lakosainak szíves közreműködésének köszönhetően a Ruzsai lakosoktól 130, míg a diákoktól 94 darab kitöltött kérdőívet vehettünk át. Segítségüket köszönjük!

- A feldolgozásra kerülő kérdőívek kitöltésében részt vettek:
  - ▶ Ruzsai Weöres Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
  - ▶ Ruzsa Község Önkormányzat Polgármesteri Hivatala

**Közreműködésüket és segítőkész hozzáállásukat ezúton is köszönjük.
ENV-INFO Kft.**

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ.....	7
1. A fenntarthatóság lokális programja: a Local Agenda 21.....	8
1.1 A LA21 prioritásai közti viszonyról	9
1.2 A helyi önkormányzat szerepe a folyamatban.....	9
1.3 A program lényege, jelentősége	9
2. HELYZETELEMZÉS	11
2.1 Az érintett földrajzi terület bemutatása.....	11
2.1.1 A terület közigazgatási lehatárolása.....	11
2.1.2 A terület természeti környezete	11
2.1.3. Jellemző településszerkezet	15
2.2 Gazdasági-társadalmi környezet bemutatása	16
2.2.1 Demográfiai helyzet, tendenciák	16
2.2.2 Gazdasági-társadalmi jellemzők, tendenciák.....	17
3. HELYZETÉRTÉKELÉS.....	19
3.1 A kérdőívek kiértékelése	19
3.1.1 A lakossági kérdőívek kiértékelése.....	19
3.1.2 Az oktatási kérdőívek értékelése	47
SWOT analízis.....	61
4. STRATÉGIA	70
5. MEGVALÓSÍTÁS	71
5.1. Társadalmi pillér.....	75
5.1.1 Társadalmi szemléletformálás	75
5.1.2 Önkormányzati ügyintézés és civil kapcsolatok javítása.....	77
5.1.3 Egészségügyi helyzet fejlesztése.....	78
5.1.4. A települési szociális helyzet fejlesztése	81
5.1.5 Oktatás, képzés fejlesztése	82
5.1.6 Települési közbiztonság fejlesztése.....	86
5.1.7 Kulturális élet fellendítése.....	87
5.1.8 Esélyegyenlőség biztosítása	92
5.1.9 A helyi közlekedés fejlesztése	93
5.2 Környezeti pillér	96

5.2.1 Naprakész környezeti adatbázis létrehozása	96
5.2.2 Települési és helyi épített környezet	98
5.2.3 Levegő, víz, zaj	100
5.2.4 Infrastrukturális fejlesztés	102
5.2.5 A jobb energiafelhasználás lehetőségei	103
5.2.6 A helyi zöldterületek védelme.....	104
5.2.7 A hulladékgazdálkodás fejlesztése a településen	106
5.3 Gazdasági pillér	108
5.3.1 Az Önkormányzat és intézményeinek gazdaságos működése	108
5.3.2 A helyi ipar fejlesztése	109
5.3.3 Mezőgazdaság	110
5.3.4 Helyi kereskedelem és szolgáltatások	112
5.3.5 Turizmus fejlesztése.....	113
6. MONITORING	115
6.1 Cselekvési terv	115
6.2 Indikátorok	115
6.3 Kommunikáció	116
Mellékletek	117

ELŐSZÓ

Ruzsa Község Önkormányzata megbízásából készítette el a település Local Agenda 21 Környezeti Fenntarthatósági Programját az ENV-INFO Kft.

Az ENV-INFO Kft. a program elkészítésére vonatkozó útmutatók alapján készített el két kérdőívet, melynek kiértékelése alapján a település különböző jellemzőiről kaphattunk részletes képet. E adatok érintették a település környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági jellemzőit, csakúgy, mint a települési lakosok Ruzsáról alkotott véleményét. Így, a kérdőívek segítségével lehetőségünk nyílt olyan, hosszú távú fenntarthatósági célokat megfogalmazni, melyek elsődleges célja elősegíteni Ruzsa település gazdasági, környezeti és társadalmi jellemzőinek pozitív irányba való fejlődését, s így a település fenntartható fejlődését. A program elkészülése során kiemelt figyelmet fordítottunk a Local Agenda 21 fő pilléreinek szerteágazó és alapos ismeretére és vizsgálatára, valamint arra a tényre, hogy programunk sikeres megvalósítására csupán az érintett helyi társadalmi és gazdasági szereplők aktív részvételével számíthatunk.

Ruzsa Község Local Agenda 21 Tervének szerkezete

A szerkezetet az ICLEI szervezet készítette, amely az LA-21-et készítő közösségeket koordinálja.

- Partnerségi kapcsolatok
- Közösségközpontú problémaelemzés
- Közösségi prioritások kijelölése (A szolgáltatási igények és problémák felfedése és rangsorolása közösségi konzultációkon keresztül.)
- Helyzetfelmérés, auditálás:
  - ▶ Helyzetelemzés (Ruzsa település és a Local Agenda 21 Környezeti Fenntarthatósági Terv - LA21 program bemutatása, tekintettel a természeti, környezeti, földrajzi, történeti, infrastrukturális, társadalmi, valamint gazdasági jellemzőkre egyaránt.)
  - ▶ Helyzetértékelés (A településen adatgyűjtés céljából kitöltetett kérdőívek vizsgálata, a kapott adatok értékelése, SWOT analízis és táblázatok, diagramok elkészítése a kapott adatok alapján.)
- Stratégiai akciótervezés:
  - ▶ Stratégia készítése (Jelen rész vonatkozik a települési fenntarthatósági célok konkrétumainak vizsgálatára, mivel a kapott adatok alapján sikerrel fogalmazódtak meg a fejlesztési prioritások, és kialakulhatott azok sorrendisége. E tények ismeretében a várható hatások átfogó vizsgálata is megtörtént. Munkánk során egyeztetéseket végeztünk a települési önkormányzattal annak feltárására, hogy az egyes területeken milyen, a települési elképzelésekkel összhangban álló prioritások, majd programok elkészítésére kerülhet sor.)
- Megvalósítás és monitoring:
  - ▶ Megvalósítás (Megtörtént a fenntartható fejlődés céljaival és alappilléreivel összhangban lévő, a települési célok megvalósítására irányuló programok és alprogramok elkészítése.)
  - ▶ Monitoring (A terv szerkezetileg végső eleme, melyben a fenti folyamatok során meghatározott fejlesztések alapján további 20 év időtartamra jelölünk ki célokat és indikátorokat.)
- Értékelés (audit) és visszacsatolás:
  - ▶ Értékelés (Az előrehaladás és teljesítmény hagyományos értékelése, majd a szolgáltatók és felhasználók tájékoztatása az eredményekről. A konzultáció, felülvizsgálat, tervezési folyamat megismétlése meghatározott időközönként.)

1. A fenntarthatóság lokális programja: a Local Agenda 21

Jelen program elkészítésével célunk a fenntartható fejlődés elveivel összhangban álló program létrehozása oly módon, hogy az a LA21 készítési útmutatóban foglaltaknak megfelelően, elkészítésében a települési önkormányzat közreműködjön, és a lakosság véleménye megjelenjen.

A program készítésével elősegíthetjük azt, hogy a település olyan irányba fejlődjön, hogy azt az ott lakók otthonuknak érezzék. Tesszük ezt oly módon, hogy készülő programunk megfeleljen a riói alapokmányban foglaltaknak, egyetértésben az ICLEI elveivel.

Programunk készítésekor alapul vettük a település jelenlegi szennyvízelvezetési-tisztítási terveit, valamint az épített környezet, infrastrukturális rendszer, energiaellátás, közlekedés, hulladékkezelés (stb.) területeken elérhető legfrissebb települési adatokat. Célunk volt az adatok ismeretében a természeti környezet fejlesztésével összhangban a gazdasági és társadalmi területek jövőorientált alakítása.

Ruzsa település LA21 programjának elkészítése során stratégiai célok kijelölésére került sor, kiemelt figyelemmel a település helyi viszonyaira és sajátosságaira. Programunkkal igyekeztünk olyan, körültekintően létrehozott dokumentumot megalkotni, mely hatékonyan integrálja az egyes szektorok különböző problémáit, értékeit, valamint a különböző területekre kialakult jellemző tervezési módokat és végrehajtási módszereket.

A település LA21 programjának elkészítése során célunk volt továbbá a helyi problémák megoldására széleskörű és hosszú távú koncepció meghatározása.

E folyamatok során tudatosan kerestük azokat az összefüggéseket, melyek a településre speciálisan jellemző konkrét helyi gazdasági, politikai, piaci és egyéb döntések és intézkedések, valamint a tágabb, globális jellemzők között határozhatók meg.

A települési környezeti és fejlődési kérdésekkel kapcsolatos kezdeményezések és tevékenységek csoportosítása, melyeket megismertünk Ruzsa Települési Local Agenda 21 Környezeti Fenntarthatósági Tervének elkészítése előtt:

- I. csoport:
  - ▶ Azon kezdeményezések jelennek meg az első csoportban, vagy más megfogalmazásban az első szinten, melyek hangsúlyosan a természet megóvására és a környezet állapotának helyreállítására és javítására koncentrálnak.
  - ▶ Jellemzőik: a környezeti problémákat a technikai és tudományos szempontokra alapozva vizsgálják, a környezetvédelem alapvető céljait fókuszba állítva.
- II. csoport:
  - ▶ A Brundtland-jelentés elképzeléseit középpontba állító, „kezdeményezés a fenntartható fejlődés jegyében” megnevezésű politikák.
- III. csoport:
  - ▶ Azon kezdeményezések, melyek a kiemelten Riói Csúcsra vagy az Agenda 21-re vonatkoznak, tehát az e csoportban megjelenő tevékenységek megnevezése lehet Local Agenda 21.

A Local Agenda 21 folyamatai

A LA21 elkészítésének folyamatai egymásra épülnek, és egymással szoros kapcsolatban állnak. Ezek: a dokumentáció elkészítése, a tervezés és a politikai háttér megteremtése.

- A dokumentáció
  - ▶ Azon stratégiai tervezet, mely kézzel foghatóan, fizikai síkon, írott formában jelöl ki hosszú távú stratégiákat a fenntartható fejlődés elérésére.

- Tervezés
  - ▶ Eredménye a tervezet, az a dokumentum, amely a közreműködő szervek és a lakossági csoportok bevonásával készül el a helyi prioritások kijelölésével.
- Politika
  - ▶ Az általános megegyezés elve szerint kialakított kultúra, mely optimális esetben nagyban elősegíti a csoportok közti hatékony kommunikációt a fenntartható fejlődést érintő témakörökben.

1.1 A LA21 prioritásai közti viszonyról

A fenntartható fejlődés hazai prioritásai a nemzetközi összefüggések tükrében az alábbiak:

- a környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása,
- a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása,
- a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása.

A területek prioritási rendjében a Local Agenda 21 Környezeti Fenntarthatósági Terv célrendszer a fent látható környezet – társadalom - gazdaság egységes rendszerén belül a természeti környezet elsőbbségét jelöli ki.

1.2 A helyi önkormányzat szerepe a folyamatban

A Ruzsa Települési Local Agenda 21 Környezeti Fenntarthatósági Terv elkészítése során kiemelt, alapvető jelentőséggel bírt a készítőik és a helyi önkormányzat közötti jó együttműködés. Az önkormányzat az adatok biztosításán túl teret adott a lakosság különböző csoportjaik között végzett felmérésünknek, mely jelen dokumentum szerves részét képezi, és jelentősen befolyásolta végkövetkeztetéseinket.

A terv készítői és az önkormányzat, valamint annak intézményei és munkatársai között az együttműködés zavartalan és partnerközpontú volt, támogatásuk nagyban elősegítette a települési LA21 elkészítését.

1.3 A program lényege, jelentősége

A fenntartható fejlődésről

Az EU stratégiával összhangban az EU tagállamai, valamint egyes társult országok elkészítették vagy jelenleg készítik saját stratégiájukat a fenntartható fejlődés stratégiájával összhangban.

2005 évben a Bizottság deklarációt hozott létre a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről. Eszerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. A Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyására 2006. évben került sor.

A fenntartható fejlődés az életminőség hosszú távú, egyenletes javítására irányuló, az ökológiai környezeten alapuló folyamatok sora. Célunk, hogy az adott körülmények között a különböző erőforrásokkal oly módon gazdálkodhassunk, hogy az a jólét elérését és megtartását segíthesse elő.

Kiemelt célunk a fenntartható fejlődés folyamatainak során a szociális esélyegyenlőség növelése és fenntartása.

A helyi programról

A fenntartható fejlődés helyi programja az 1992 évi Rio de Janeiró-i ENSZ Környezet és

ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS

www.env-info.hu

Fejlődés Konferencián készült el, az itt elfogadott ún. Local Agenda 21 programhoz kapcsolódóan.

A fenntartható fejlődés helyi programjának fő célja, hogy a fenntarthatóság feladatainak meghatározására és a helyi program sikeres elkészítésére és megvalósítására irányvonalakat és stratégiákat dolgozzon ki, az EU vonatkozó stratégiájával összhangban.

Célcsoportjai a helyi önkormányzatok, a helyi lakosok, és a települési közösségek. Az EU javaslatai alapján a helyi csoportok együttműködése és jó kapcsolatai révén, a helyi programban kidolgozott stratégiák alapján valósulhat meg a program a gyakorlatban.

A stratégiák kidolgozása során olyan irányvonalakat tartottunk szem előtt, melyek a helyi erőforrások (talaj, víz, energia, emberi erőforrás, jövedelem, stb.) végleges kiaknázása nélkül javíthat a lokális fejlődés jellemzőin, így optimalizálhatja a beruházások, szabályozások és fejlesztési irányok összehangolását. Elvárás volt tehát munkánk során, hogy az EU elveivel összhangban a települési LA21 tartalma eleget tegyen az alábbiaknak:

- megtörténhessen a helyi gazdaság anyagfelhasználásának és energiaigényének felmérése, majd az ésszerű szint kijelölése a helyi erőforrások kiaknázásának elkerülésére,
- megtörténjék a fenntartható fejlődés elveivel összhangban a már nem fenntartható helyi folyamatok megjelölése,
- megvalósulhasson a tervben meghatározott stratégiák követésével a környezeti elemek fenntartható felhasználása.

Főbb fejlesztési területek az Agenda 21 programon belül

A főbb fejlesztési irányok a következők:

- lokális közösségek, szervezetek
- lokális és régiós fenntarthatósági tervek készítése és megvalósítása
- a lokális közösség bevonása az őket érintő környezeti döntésekbe
- a fenti fejlesztési irányok követését elősegítő szabályozási és gazdasági környezet megteremtése.

2. HELYZETELEMZÉS

2.1 Az érintett földrajzi terület bemutatása

Ruzsa területe 8466 ha, ebből 239 ha belterület, 8208 ha külterület, 19 ha zártkert. A helyi lakosság száma 2638 fő, melynek csaknem fele (1168 fő külterület, 1470 fő belterület) a külterületi szétszórt tanyákon él. Ruzsa területének jelentős hányadát, 33,39%-át erdő borítja.

2.1 /1. ábra A település elhelyezkedése a környező településekhez viszonyítva

Forrás: Topolisz, 2011.

2.1.1 A terület közigazgatási lehatárolása

Ruzsa község Szegedtől 30 km-re nyugatra fekszik, Üllés, Mórahalom, Zákányszék, Ásotthalom, Öttömös és Puzstamérges települések határolják. Önállóságát 1950. január 1-én nyerte el.

2.1 /1. táblázat A program céltelepülése

Település	Régió	Megye	Kistérség	Lakosság-szám
Ruzsa	Dél-Alföldi	Csongrád	Homokháti	2638

Forrás: KSH

2.1.2 A terület természeti környezete

Geomorfológia, geológia

Vízrajz

Felszíni víz

A község a Dorozsma-Majsai-Homokhát része, vízföldtanilag a Tisza folyó jobb parti vízgyűjtőjéhez tartozik. A kistáj területéről a Tiszához ÉNy-DK-i irányban egymással párhuzamosan számos csatorna vezeti le az időszakos belvizeket, a nevezetesebbek: Dong-ér jobb oldali vízgyűjtője, Fehértó-Majsai-főcsatorna, Dorozsma-Majsai-főcsatorna, Domaszéki-főcsatorna, Sziksóstói-Paphalmi-főcsatorna, és a Köröséri-főcsatorna hazai részének a bal parti része. A terület általában véve száraz, vízhiányos terület, azonban a 2010. évben lehullott kb. 900 ml csapadék következtében nagy kiterjedésű belvizes területek alakultak ki.

Felszín alatti víz

A talajvíz a kistáj nagyobb részén 2 m-nél magasabban található, jelenleg 1 m-en belül van. Kémiai jellege főleg kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A kistáj déli felén a keménység 25 nk° felett van, a szulfáttartalom 60-300 mg/l között ingadozik.

A rétegvíz mennyisége meghaladja az 1 l/s.km²-t. A nagyszámú artézi kút mélysége szélsőségesen változó, de általában nagyobb mélységből jelentős vízhozamokat nyernek.

Hévízfeltárás szempontjából a felső-pannóniai homok-és homokkőrétegek vehetők számba. A hévízadó rétegek 1012-1128 m közöttiek. A homokkőrétegből kis sótartalmú 30-40 °C közötti hőmérsékletű víz tárható fel.

A Kőolajkutató Intézet információi szerint a Ruzsa-2 jelű kút (mely a MOL Rt. tulajdona) – a szükséges vízjogi, környezetvédelmi és egyéb szempontokat figyelembe vevő szakvélemény alapján – termálvíz kitermelésére alkalmas. E megújuló energiaforrás lehetőség szerint minél szélesebb körű kihasználása, alkalmazás megvalósításra vár.

Belvízvédelem

Ruzsa a Gyálai-belvízrendszer 39/2 számú Sziksóstói főcsatorna öblözetébe tartozik.

A település egyenletes fekvésű, homokos talajú, nem belvízveszélyes terület.

A kiépített csatornarendszer 1.100 fm, amelyből:

- szikkasztó árok: 500 fm,
- folyóka: 600 fm.

Az árokrendszer műszaki állapota: 90%.

A lehetséges befogadó a községtől D-re húzódó Sziksóstói főcsatorna.

A település nem rendelkezik csapadékvíz elvezető rendszerre vonatkozó tervdokumentációval.

A belterületen, egyes településrészekben gondot okozott az elmúlt években a talajvízszint megemelkedése (Egyes helyeken hónapokig a talajfelszín közelében helyezkedett el a talajvízszint.). A külterület egyes mélyebben fekvő részein a belvízelvezető csatornák nem megfelelő karbantartottsága miatt jelentkeztek elöntéses területek, amelyek már a lakott területeket is veszélyeztettek. A legnagyobb elöntések a Domaszéki főcsatorna mentén jelentkeztek.

A csatornák rendszeres karbantartására volna szükség (állami feladat).

Levegő

A településen komoly szennyezettséget okozó ipari tevékenység nem folyik, az átmenő gépjárműforgalom sem jelentős. A települést övező erdők jelentősen csökkentik a deflációból eredő légszennyező hatást.

Az intézmények mindegyike gázfogyasztásra állt át, így a gázfűtésből származó légszennyező anyagok kibocsátása nem mérvadó.

Éghajlat

A község éghajlata szélsőségesen kontinentális jellegű, melyre a forró nyár, a kemény téli fagy, valamint az egyenetlen csapadékeloszlás jellemző, amely sokszor eredményez aszályos időszakot. A téli és kora tavaszi fagyok a gazdálkodást is veszélyeztetik.

Az uralkodó szélirány északnyugati. A tavaszi időszakban a gyakori és erős szél által kialakuló homokverés komoly károkat okoz a mezőgazdaságban, a defláció a földutakat is rombolja.

Ruzsa területére a száraz-meleg időjárás jellemző.

Az országos átlagnál magasabb napsütéses órák száma is jellemző:

Évi középhőmérséklet	10.5-10.7 °C
Napfénytartam	2080-2090 óra
Legmelegebb nyári hőm.	34.2-34.7 °C
Legalacsonyabb téli hőm.	-16, -16,5°C
Évi csapadék átlaga	520-550 mm
Fagyos napok száma	80-90 nap
Hótakarós napok száma	30-32 nap
Ariditási index	1,17-1,28 (száraz jelleg)
Uralkodó szélirány	É, ÉNY
Átlagos szélesebesség:	3 m/s

Ökológia

Növényföldrajzi térbeosztás

Az Ruzsai buckás területeken mélyebb fekvésű nádasok, szikesedő pusztai foltok és homokpuszta-gyepek egyaránt előfordulnak. A ruzsai erdőkben és mocsaras mezőkön különleges védett növények is megtalálhatók.

Állatföldrajzi felosztás

A községet körülvevő tágabb terület rovarvilága rendkívüli gazdagságot mutat. Az utóbbi évek vizsgálatai a térségben több mint 100 kabócafajt, valamint 350 bogárfajt mutattak ki. Megtalálhatók olyan nagytermetű futóbogár fajok is, mint a ragyás futrinka, a mezei futrinka és az aranypettyes bábrabló.

Kétéltűek közül fellelhető a térségben a levelibéka, ásóbéka, kacagóbéka, zöld varangy ill. a kecskebéka is. A vizesgödrök és csatornák táján megfigyelhető hüllő fajok a vízisikló és a mocsári teknős.

A kistelepülések közti területek madárvilága rendkívüli gazdagságot mutat. A nagy egyedszámú nádírgó mellett megtalálható itt a sárga- és barázda billegető, a bölömbika, a szürke- és kanalas gém is. A mocsaras területeken fészkel a bíbic, valamint a cankó. A nedves réteket határoló, magasabb fekvésű területeken él a pacsirta, fűz és a fécán. Az öntözésre kiépített víznyerő gödrökben tavasszal megfigyelhető a kis vöcsök. A községek külterületeit járva látható üstökös gém, szerecsensirály, dankasirály és bakcsó is. A térség gyakori fészkelő madara a gólya. Fellelhető a tőkés réce is, valamint a terület állandó lakója a galambász héja. Kis számban előforduló fajok a karvaly, az egerészölyv és a gatyásölyv. Az utóbbi évtizedben több párban is fészkel a tágabb térségben kerecsensólyom és a kabasólyom, míg a kis sólyom csak téli vendég. A területek leggyakoribb ragadozó madara a vörös vércse. Az előforduló erdőfoltokban fészkelő madárfaj az örvösgalamb, őshonos a vadgerle, emellett fellelhető a balkáni gerle, a kakukk, kuvik és a szalakóta is. Romos

tanyák körül él a búbos banka, a gyümölcsösök jellegzetes madara pedig a zöld küllő és a seregély. Az énekesmadarak közül itt fészkelnek a következő fajok: pipiske, füsti fecske, parti fecske, sárgarigó, holló, dolmányos varjú, vetési varjú, szarka, szajkó, szécinege, kékcinege, ökörszem, fekete rigó, hantmadár, cigánycsaláncsúcs, fülemüle, vörösbegy, barátka poszáta, zöldike, tengelic, töviszúró gébics, kis örgébics, csicsörke és a kis poszáta. A környék lomberdőiben számos pintyféle él.

A homokháti községek élővilága emlősökben is gazdag, megtalálható a sün, vakond, erdei és mezei cickány mellett a mezei nyúl, számos egérfaj (güzüegér, törpe egér, pirók egér), hörcsög, mezei pocok, valamint a róka, a nyest, a görény, a menyét, a vaddisznó és az őz is. Váltóvadként a térségben gímszarvas is előfordult már.

Védett területek

Ruzsa határában a Domaszéki-főcsatorna mellett lévő Baromjáráson, illetve a Külső-csorva csatorna környezetében maradtak meg többé-kevésbé érintetlenül az eredeti térszíni formák. Természetvédelmi szempontból a „magas buckás” vidék az értékesebb. A homokbuckás ÉK-i sarkában egy vizenyős, szikesedő mélyedés található (már az I. Katonai Felmérés térképlapján is szerepel), s itt két olyan védett növényre bukkantak, amelyeket a területen máshol nem sikerült kimutatni.

A Nagyszéksősi-főcsatorna mentén, Öregcsorván található, kb. 10 ha-os semlyékes kiemelt természetvédelmi jelentőséggel bír, hiszen ezen a mélyfekvésű gyepen nagy számban fordul elő a kornistárnis (*Gentiana pneumonanthe*) és a szibériai nőszirm (Iris sibirica) is. A Ruki erdőben található a közel 100 éves tölgyfacsoport, a falu belterületén pedig a 16 fából álló hársfasétány.

A település egyik legfontosabb természeti értéke a Napsugár Horgászegyesület mintegy 3,0 ha nagyságú tározótava, amelyet szépen gondozott horgászvízként használnak a helybeliek.

A Weöres Sándor Általános Iskola a kor kihívásainak megfelelően különösen fontos és kiemelt feladatának tartja a gyermekek környezettudatos nevelését. A tanórai és tanórán kívüli tevékenységekben egyaránt bele van szőve a "zöld" eszmeiség, mind alsó-, mind felső tagozatban. Iskolánkban hagyomány már egy szelektív, használt galvánelem gyűjtőpont fenntartása. A 2010. évben egy tavaszi és egy őszi gyűjtéssel szervezett szelektív papírgyűjtési akcióban összesen 10 tonna másodnyersanyag gyűlt össze, míg őszi akciónkban 120 kg használt akkumulátor, 250 kg fémhulladék került begyűjtésre. A diákok és a dolgozók idén is részt vettek a község bel- és külterületén tartott - az Önkormányzat és a Ruzsa Községért Közalapítvány által szervezett - Föld napjához kapcsolódó hulladékgyűjtésben.

Az iskola fűtésrendszerének korszerűsítése és az ablakok cseréje szintén részét képezi a környezeti nevelésnek, mellyel energiatakarékosságra taníthatók a gyermekek.

Az élő természet védelmét és szépségét a tananyagon kívül az erdei iskola programjain, illetve tanulmányi kirándulásokon keresztül ismerhetik meg a diákok.

Régészet

Ruzsa község közigazgatási területéről összesen 113 nyilvántartott régészeti lelőhelyet ismerünk, melyek helye túlnyomó többségében azonosított, illetve jól dokumentált régészeti terepbejárásból származik. Az említett lelőhelyek többsége felszíni templomnyom, amely módszeres régészeti terepbejárás során került elő. Ezek a településnyomok mindenütt megtalálhatóak a bejárható, tehát állóvizekkel vagy erdővel nem fedett, nem bekerített, mezőgazdasági művelés alatt álló területeken, illetve markánsan kísérik az egykori élővizek

magaspartjait. A régészeti lelőhelyek felsorolását a helyi építési szabályzat 4. melléklete tartalmazza.

Talajadottságok

Ruzsa község a Duna–Tisza közti homokhátság déli részén elhelyezkedő, egyenletes fekvésű, homokos talajú, nem belvízveszélyes terület. A települést gyenge, humuszban szegény (1-1,5% alatti) talajok – elsősorban homoktalajok – uralják.

Települési vízellátás, ivóvízbázis, vízkezelés, víztározás, vízsztosztás

Ruzsa vízellátását a Vízmű-üzemeltetési Intézmény biztosítja. A hálózathoz 590 db bekötés tartozik, melyeken a lakosság számára szolgáltatott víz mennyisége 50.000 m³ volt 2010-ben.

A szennyvízcsatorna-hálózat bővítéssel és a szennyvíztisztító telep korszerűsítéssel a település igen nagy lépést tett a környezet védelmének érdekében. Jelenleg az ivóvízfogyasztók 97%-a rendelkezik szennyvízcsatorna rákötéssel, a település belterülete 100%-ban el van látva szennyvízcsatorna hálózattal.

Ennek további javítására a Vízmű-Üzemeltetési Intézmény által kitűzött minőségügyi célok között szerepel a csatornahálózatra való rákötéseknél a 100%-os arány elérése.

Ruzsa területén a nem csatornázott területekről a mórahalmi székhelyű Térségi Vízmű-Üzemeltetési Intézmény végez TFH szállítást, ez azonban 2010. évben 0 m³ volt.

A szennyvíztisztító telepen képződő szennyvíziszap gyűjtése iszaptároló mezőkben történik. A Csongrád Megyei Településtisztasági Kft. befogadó nyilatkozatot adott ki az iszap fogadására, azonban a mezőkről még nem történt iszap kiszállítás.

A település részt vesz a Dél-alföldi Ivóvízminőség-javító Programban. A településen jelenleg a külterületi vezetékes ivóvíz ellátás jelenleg nem megoldott, emellett az ivóvíz minősége nem felel meg az EU normáknak.

2.1.3. Jellemző településszerkezet

Településszerkezet

Belterület

A lakóterületek hagyományos családi házas beépítésűek, kivételt képeznek ez alól a település központjához közel, az 1980-as években épült 4-6 lakásos emeletes társasházak. A település központjában található a község működését meghatározó intézmények túlnyomó része.

A település kulturális örökségvédelmi hatástanulmánya 2005. évben elkészült. A tanulmány tartalmazza az épített környezet 15 helyi védelemre javasolt objektumának felsorolását.

A község szinte teljes külterülete sűrűn beépített, évszázados hagyományokra visszatekintő tanyás térség. A homokvidékekre jellemző a kizárólag védelmi rendeltetésű erdősávok telepítése.

Ruzsa településképe rendezett, virágos képet mutat. A zöldfelületek kiemelkedő szerepet játszanak a településkép kialakításában. Területi kiterjedésüket tekintve legjelentősebb zöldfelületek az ún. zöldfelületi intézmények (sportpálya 2,5 ha, temető 2,5 ha, vásártér 8 ha, piac). Valamennyi zöldterületi intézmény az önkormányzat gondozása mellett működik.

A közterületi, intézményi parkok rendben tartását az önkormányzat végzi kiépült parkgondozás keretében. Jelentősebb parkok a Millenniumi Központi Park és a Kossuth Park. A parkok füvesítettek, díszfákkal, cserjékkel, örökzöldekkel, virágágyásokkal és virágládákkal díszítettek.

Épített értékek

A Tömörkény teret díszíti a Marton László Felszabadulási emlékműve (1982.) és Ócsai Károly alkotása, Móra Ferenc mellszobra (1980.). Az Alkotmány téren 2000. augusztus 20-án avatták fel Tóth Sándor szobrászművész alkotását, Szent István király bronz mellszobrát. A község modern temploma 1987. augusztus 9-én került felavatásra. A templom fiatalságára való tekintettel ma talán a térség egyik legmodernebb temploma. Az 1991-ben a templomhoz épített harangtoronyban jelenleg három harang található. Az égre mutató, toronycsúcsban levő 1,5 m magas, rézbevonatú kereszt alatt a Magyar Millenniumi Esztendőben helyezték el a toronyórát, melyen Ruzsa Község címere is látható.

Infrastruktúra

Közúthálózat

Ruzsa Budapest felől az M5-ös autópálya szatymazi leágazásától 30 km-re, Szeged felől az 55-ös úti leágazástól 25 km-re helyezkedik el, valamint Szegedről és Kiskunhalasról indulnak autóbusz járatok a településre. A településen a belterületi burkolt utak aránya 90%-os, az utak 95 %-a pedig pormentes burkolattal van ellátva.

Áramszolgáltatás

A település áramellátását az EDF-DÉMÁSZ Zrt. biztosítja.

Gázellátás

Ruzsa vezetékes földgázzal történő ellátását az GDF-SUEZ Zrt. nyújtja.

Hírközlés

A települési kábeltévé hálózat műsorszórását a T-Home biztosítja, az internetellátást az Invitel Zrt. és a T-Home közösen biztosítják.

Vasúthálózat

Ruzsa nem rendelkezik vasúthálózattal.

Vízi úthálózat

A település nem rendelkezik vízi úthálózattal.

2.2 Gazdasági-társadalmi környezet bemutatása

2.2.1 Demográfiai helyzet, tendenciák

A település demográfiai adatai

Népesség

A települési népesség száma az elmúlt években nőtt, de, amint az alábbi táblán is látható, hosszabb távon még csökkenő tendenciát mutat.

2.2.1/1. sz. táblázat Települési lakónépesség számának változása, Ruzsa, 1994-2010.

Lakónépesség számának változása, Ruzsa (fő)							
Év	1992	1995	1996	1997	1998	1999	2010
A település területe	8466 ha	8466 ha	8466 ha	8466 ha	8466 ha	8466 ha	8466 ha
Lakónépesség száma az év végén	2894	2654	2683	2891	2654	2642	2638
Ebből külterületi	1592	1460	1476	1590	1407	1374	1168

ENV-INFO

KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS

www.env-info.hu

2.2.2 Gazdasági-társadalmi jellemzők, tendenciák

Mezőgazdaság

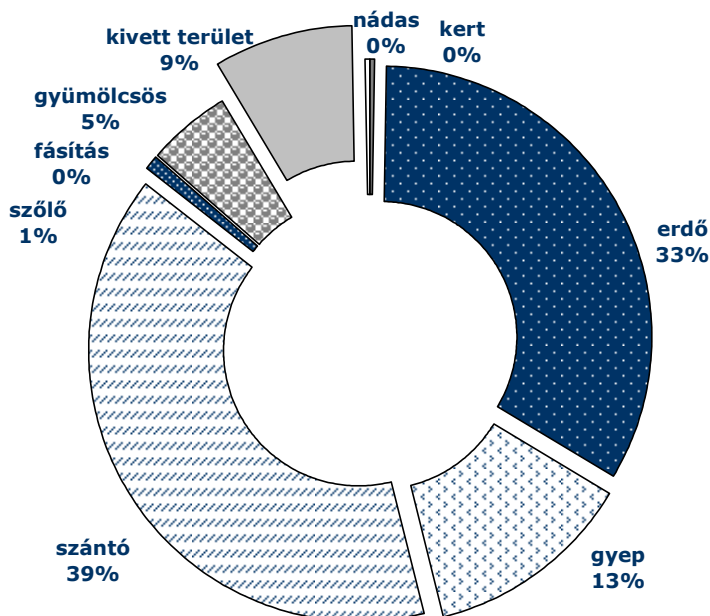
A község életében jelentős szerepet játszik a mezőgazdaság, melyet a mintegy 800 egyéni gazdaság jelenléte, illetve a 330 fő őstermelő is alátámaszt.

Legjellemzőbb szántóföldi növények a kalászos gabonák (tritikálé, őszi árpa, rozs, búza), a kukorica, a lucerna, valamint a különböző zöldségfélék (káposzta, zöldpaprika, fűszerpaprika, sárgarépa, karalábé, jégcsapretek, spárga, paradicsom és a burgonya). Jelentős hagyományokra tekint vissza a gyümölcsstermesztés is, amely sokat köszönhet a kedvező klimatikus adottságoknak, elsősorban a napsütéses órák magas számának. Leginkább elterjedt az őszibarack, az alma, a meggy, a cseresznye, a szilva, a körte és a sárgabarack termesztés.

2.2.2/ 1. ábra

A termőterület művelési ágak szerinti megoszlása

Termőterületek művelési ágak szerinti megoszlása, Ruzsa

Erdőgazdaság

Ruzsa területének jelentős hányadát, 33,39%-át erdő borítja. Összefüggő erdőterület a belterülettől északra a Ruki-, a Mérgesi-, és a Kállai-erdő, keletre a Pálfi-és Gerencsér-erdő, nyugaton a Honvéd-erdő és délen a Klauzál-és Csorvai-erdők.

A Ruzsa és Környéke Földtulajdonosok Vadásztársaságának területe több mint 13 ezer ha-on nyújt lehetőséget szarvas, dóm, vaddisznó, őz, fácán, nyúl vadászatra.

Nem elhanyagolható a tudatosan védelmi célra telepített mezővédő fasorok és erdősávok hatása sem. A védelmi rendeltetésű erdősávok elsődleges funkciója a homokos talajú területeket leginkább sújtó porterhelés mérséklése, amely – amellet hogy erősen rontja a lakosság komfortérzetét – a mezőgazdaságban is komoly károkat okoz.

Halászat

Az élővilág kapcsán érdemes megemlíteni a falu határában lévő horgásztavat, ahol intenzív

halgazdálkodást folytat a helyi Napsugár Horgász Egyesület.

Kereskedelem, szolgáltatások

Ipar

A településen nem alakult ki számottevő ipari tevékenység, csupán egy benzinkút, egy TÜZÉP-telep, illetve egy varroda található Ruzsán.

A településen a Népszabadság Szövetkezet jelenleg egy benzinkutat üzemeltet, illetve egy-két munkagéppel (traktor, kombajn) időközönként bér munkát végez.

Oktatási és kulturális intézményekkel való ellátottság

Ruzsa rendelkezik bölcsődei és óvodai ellátással (Hétszínvirág Óvoda) és iskolai képzéssel is (Weöres Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény). A lakossági igények kielégítését szolgálják a Teleház, a Móra Ferenc Művelődési Ház és Könyvtár, az Egészségügyi és Családgondozó Központ, illetve a Vízmű-Üzemeltetési Intézmény.

Turizmus

A belterületet északi oldalról összefüggő erdőterület határolja, melyben a múlt századi telepítésű tölgyfák mellett az Alföldön honos fajokból sok megtalálható. E területen megy át a KÉK TÚRA útvonal, s itt található az a kialakított erdei pihenőhely, mely évek óta a gyerekek sátor-táborozási helyéül szolgál. Az ide látogatókat számos étterem, tanya és vendégház várja.

Minden évben Urunk Szineváltozása Ünnepe tiszteletére kerül megrendezésre a községi búcsú. Ezen kívül Ruzsán minden évben megrendezésre kerül a Halászléfőző verseny és falunap, mely szintén sok turistát vonz a településre. Minden év augusztus 20-án délután és az esti órákban nótaest kerül megrendezésre a parkban a szökőkútnál.

Évente megrendezésre kerül a Ruzsai Kerékpárverseny is, melynek keretében a látogatók a Falu-futamon, az Ovi-futamon, valamint a nagy népszerűségnek örvendő Turista-futamon is részt vehetnek.

A településen található turisztikai lehetőségekről és a szolgáltatások köréről a Ruzsai Tourinform Iroda ad tájékoztatást az idelátogatóknak.

Szálláshelyek

- ▶ Hubertus Vendégház
- ▶ Karola Tanya
- ▶ Kék Tanya
- ▶ Napfény Vendégház
- ▶ Napraforgó Vendégház
- ▶ Páva Panzió (III. osztály)
- ▶ Póni Tanya

Civil szervezetek

- ▶ Ruzsa Községi Sportegyesület
- ▶ Polgárőr Egyesület
- ▶ Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- ▶ Egyházközség
- ▶ Körzeti Szabadidő Sport Egyesület
- ▶ Intelligens Faluért Egyesület (TELEHÁZ működése)
- ▶ Intelligens Faluért Egyesület (Ruzsai Hírek kiadása)
- ▶ Nagycsaládosok Ruzsai Egyesülete
- ▶ Napsugár Horgász Egyesület

ENV-INFO

KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTTERVEZÉS ■

www.env-info.hu

3. HELYZETÉRTÉKELÉS

3.1 A kérdőívek kiértékelése

A kiértékelési folyamat során megvizsgáltuk a lakossági és oktatási kérdőíves felmérés során kapott válaszokat, majd azonosítottuk és elemeztük az eredmények által tükrözött vélemények alapján a rövid, közép és hosszú távon végrehajtandó projektek kívánatos irányait. Ezután történt meg az így kapott részeredmények összevetése a települési, kistérségi és fenntarthatósági fejlesztési irányokkal. Munkánk eredményeként végül konkrét projektjavaslatok megfogalmazására került sor.

A fentiek szerint is jól látható, hogy munkánk során alapvető fontossággal bírt a lakossági vélemények hangsúlyos beépítése prioritásaink rendszerébe. Az alábbiakban a kérdőíves felmérések konkrét eredményei, és azok értékelése található.

3.1.1 A lakossági kérdőívek kiértékelése

A lakossági kérdőívek kiértékelése során megfigyelhető volt, hogy a válaszadók egy része bizonyos kérdések megválaszolására nem vett fáradságot, és az ilyen kérdéseket átugorva folytatta a kérdőív kitöltését. Mivel a települési lakosok által megválaszolt kérdőívünk 42 kérdésből állt, amely több kérdéskört ölelt fel (kitöltő személyével kapcsolatos információk, települési szimpátia és fejlesztések, környezetvédő szokások, fejlesztési irányok, főbb települési problémák, stb.), minden kitöltött kérdőívet kiértékelhetőnek minősítettünk, és az adott válaszokat minden esetben regisztráltuk és feldolgoztuk. Csupán a nem megválaszolt, vagy nem értelmezhetően megválaszolt kérdéseket hagytuk figyelmen kívül. Így, a kapott, értelmezhető válaszok százalékos megoszlását vizsgálva értékeltük sorra a kérdőíveket, objektív eredményre törekedve.

A lakossági kérdőíveket 130 személy töltötte ki. A kérdőív kitöltőinek nem szerinti megoszlása eltolódottnak mondható, a kitöltők közt 76 fő volt nő, 24 fő férfi. Az iskolai végzettség szerinti megoszlásról elmondható, hogy a kitöltők 21%-a 8 általánost végzett, 26%-a szakmunkás, 36%-a pedig érettségi bizonyítványt szerzett, míg 17% főiskolai vagy egyetemi végzettséggel bír, és a többség 31-40 év közötti, vagy 41-54 év közötti korú. A kitöltők nagy része (62%-a) hosszú ideje, több mint 20 éve a településen él.

A lakosok véleménye a települési épületek, terek, utcák állapotáról a hangsúlyos arányban mért jó állapotú (65%) és a kevesebb válaszadó által megjelölt nem igazán jó állapotú (22%) vélemény között ingadozik. Még kevesebben tartják a települési épített környezetet végletesen kiválónak (11%) vagy rossz állapotúnak (2%), és nagyon jó eredmény, hogy 0 fő tartja azt nagyon rossz állapotúnak.

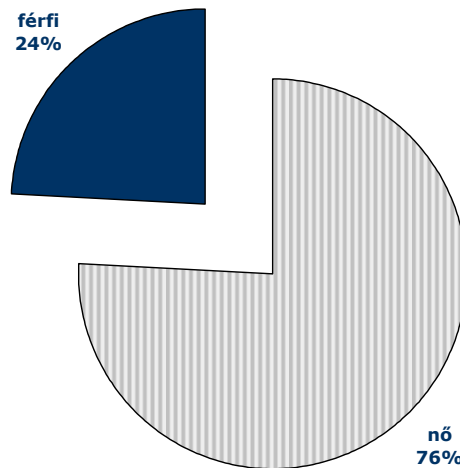

3.1.1 /1. ábra

Nem szerinti megoszlás (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

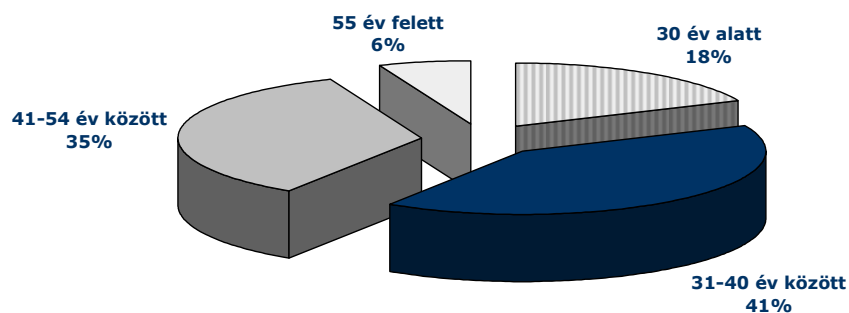
Kitöltők nem szerinti megoszlása, lakosság, 2011.

3.1.1 /2. A ábra

Kor szerinti megoszlás (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

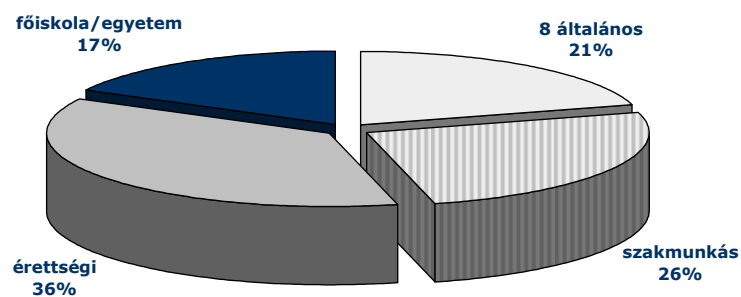
Kitöltők kor szerinti megoszlása, lakosság, 2011.

3.1.1 /2. B ábra

Végzettség szerinti megoszlás (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

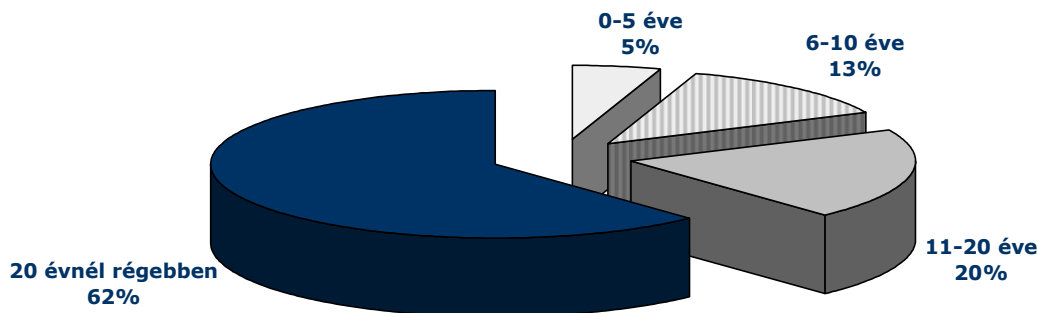
Kitöltők iskolai végzettsége, lakosság, 2011.

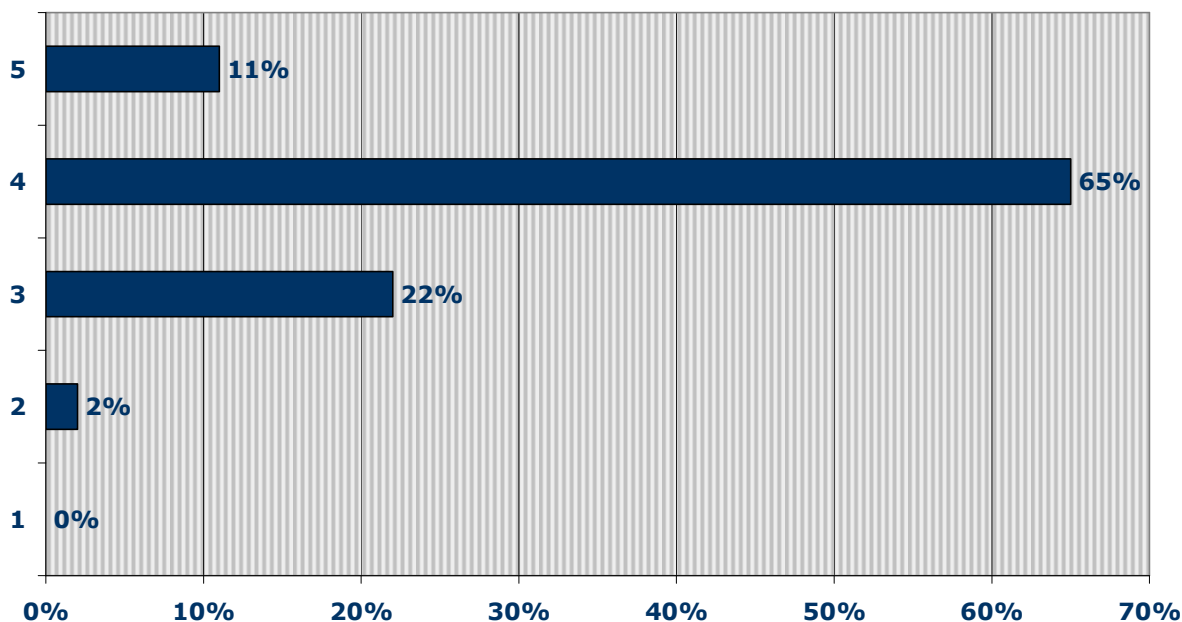
3.1.1 /3. ábra   Mióta él a településen? (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Mióta él a településen? Lakosság, 2011.

3.1.1 /4. ábra   Helyi épített környezet (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

**Mi a véleménye a települési épületek, terek, utcák állapotáról?
(5: kiváló, 1: nagyon rossz) Települési helyi értékek, lakosság, 2011.**

A lakosok közvetlen lakókörnyezetük állapotát jobbnak értékelték, ezt 70% jó állapotúnak, 16% nem igazán jó állapotúnak, 2% rossz állapotúnak, 12% pedig kiválónak tartja. Az értékelés szubjektív véleményen alapul, de a környező kistelepülések lakosaihoz képest Ruzsán pozitív eltérés, hogy a saját tulajdon tekintetében sokkal jobb eredmények születtek. Jó eredménynek számít a következő kérdésekre kapott válaszok aránya is: a kitöltő lakosság 95%-a szívesen él a településen (nagyon magas arány), s 88% szívesen él közvetlen lakókörnyezetében.

A kitöltők a felnövő helyi gyermekek elköltöztetésének kérdését tekintve többnyire úgy vélik,

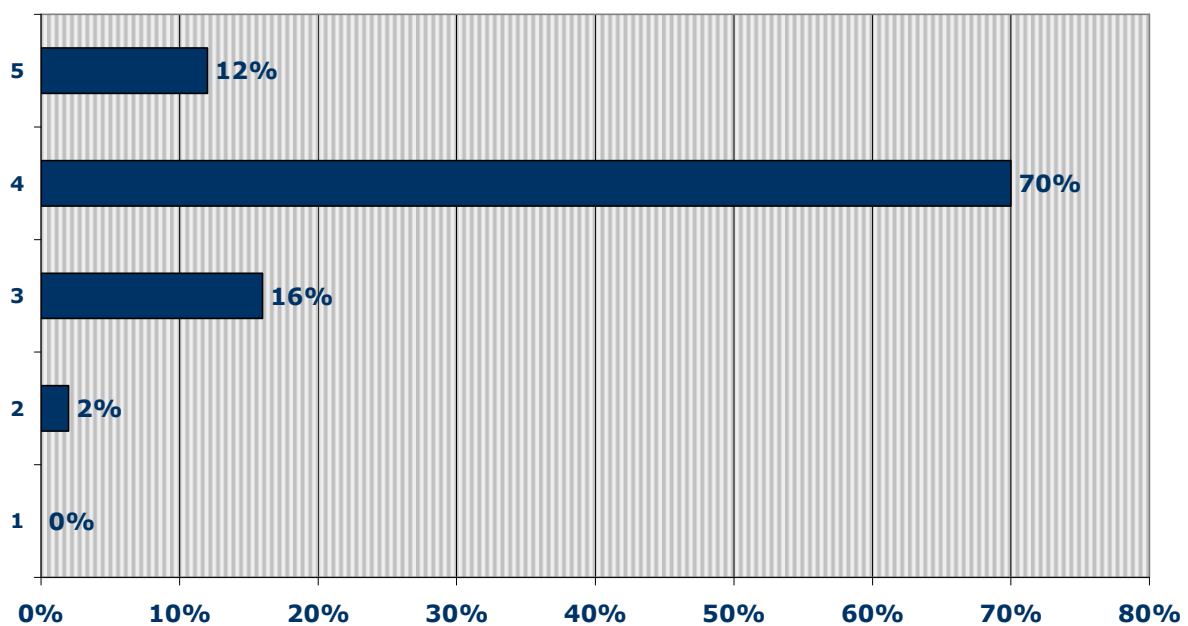
hogy részben elköltöznek, részben maradnak majd (59%), azonban a válaszadók 37%-a úgy gondolja, hogy inkább elköltöznek majd, és 4% véli csak úgy, hogy maradnak a településen. E terület körütekintő fejlesztésével ajánlott tehát foglalkozni a jövőben, tekintettel arra is, hogy a környező települések kitöltői kevésbé optimisták voltak e kérdés megválaszolásakor.

A települési lakosságot megkérdeztük arról is, hogy milyen érzésekkel gondolnak Ruzsára. A válaszadók egy része jó érzésekkel (53%), vagy szeretettel (25%) gondol rá, míg 11% közömbösen, és a kitöltők szintén 11%-a nagyon szereti azt. 0% nyilatkozott úgy, hogy a települést nagyon nem szereti, nem jó vagy rossz érzéssel gondol rá. A kapott eredmények a kistérségek közötti viszonylatban kiemelkedően pozitívnak minősülnek.

Felsoroltunk több települési jellemzőt, s megkérdeztük a kitöltőktől, hogy a felsoroltak közül melyeket kedvelik leginkább a településen. A válaszokból kiderült, hogy a lakosok nagy része (a jelölések 77, 40 és 32%-a) szereti a sok zöld teret, a helyi közösséget, munkahelye közelségét, 8% és 13% pedig a szabadidős lehetőségeket és a boltokat, míg 5% az épületeket. A nagyobb pontszámot kapott jellemzők megtartása és fejlesztése értelemszerűen fontos, pozitív érzéseket válthat ki, azonban a kisebb pontszámú területek további fejlesztése a település esetében eredményesen javíthatja a lakosság települési környezethez fűződő érzelmeit is.

3.1.1 /5. ábra Közvetlen lakókörnyezet állapota (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Közvetlen lakókörnyezet állapota, lakosság, 2011.
(5: kiváló, 1: nagyon rossz)

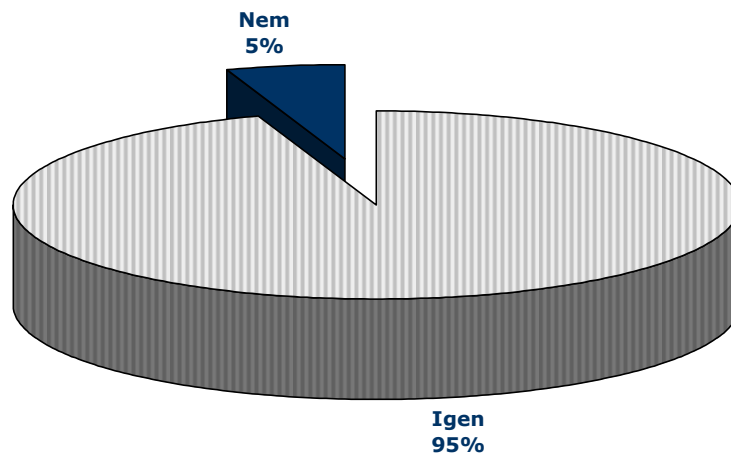

3.1.1 /6. ábra

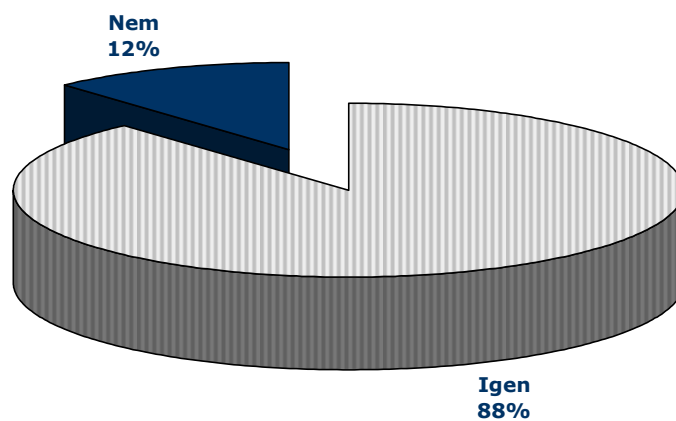
Szívesen él a településen? (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Szívesen él a településen? Lakosság, 2011.

3.1.1 /7. ábra Szívesen él lakókörnyezetében? (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Szívesen él lakókörnyezetében? Lakosság, 2011.

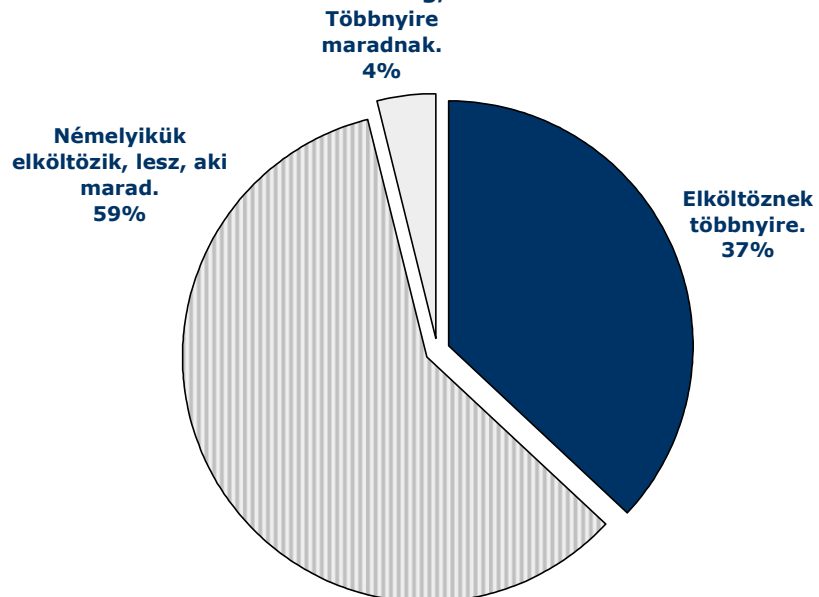

3.1.1 /8. ábra Fiatalok megtartása (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

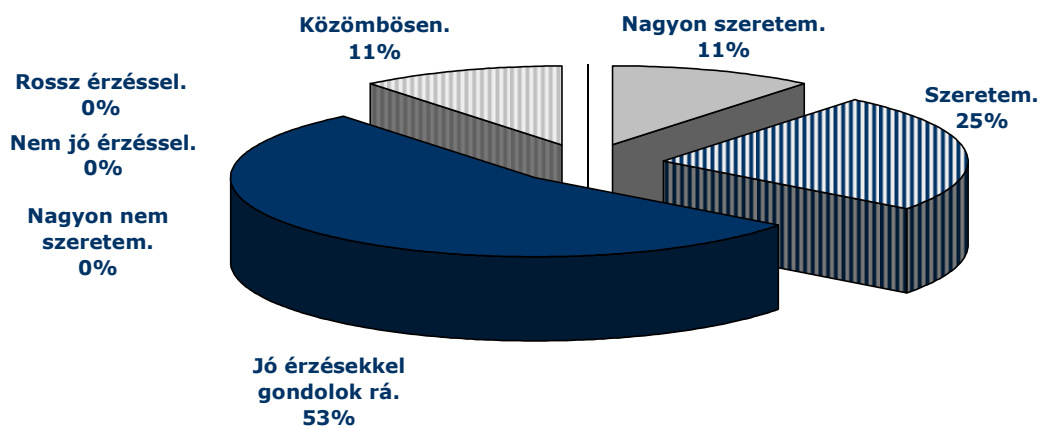
Ön szerint az itteni gyermekek elköltöznek majd a településről?

Lakosság, 2011.

3.1.1 /9. ábra Településsel kapcsolatos érzelmek (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

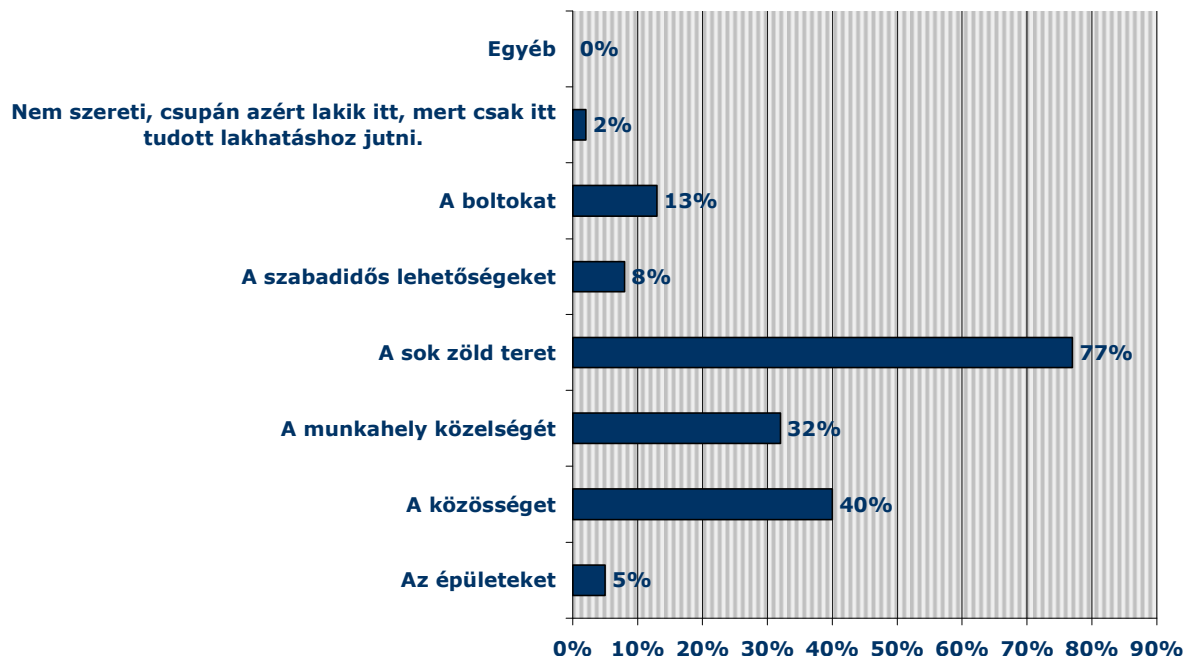
Milyen érzésekkel gondol a településre? Lakosság, 2011.

3.1.1 /10. ábra Mit kedvel leginkább a településen?(Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Mit kedvel leginkább a településen? Lakosság, 2011.

A települést felmérésünk szerint a többség nyugalmasnak, biztonságosnak vagy hangulatosnak tartja (65, 27 és 32%), a lakosok fennmaradó részének véleménye pedig az egyhangú és a jókedvű között oszlik meg (19 és 22%), míg összesen 8% tartja Ruzsát feszültnek, és 1%, 2% tartja rosszkedvű, vagy nyomasztó helynek. A településről való megoszló, de összességében nagyon pozitívnak számító lakossági vélekedés a továbbiakban még javítható lehet esetleg lakossági fórumok, közösségi összefogó programok szervezésével, lebonyolításával. Célszerű lehet ötletbörze tartása is az igények felmérésére és a költségkímélő lehetőségek felkutatására.

A lakosok nagy része, 61% tudja azt, hogy mennyi villanyt, gázt és vizet fogyaszt otthonában, és nagy arányuk: 95% hajlandó lenne a jövőben jobban takarékoskodni fogyasztásával.

A megkérdezett lakosság jellemzően, legnagyobb arányban vegyes fűtést (72%), gázkazánt vagy gázkonvektort (8 és 10%), vagy alternatív fűtést (7%) használ.

A helyi boltok és szolgáltatóegységek 69%-ban többnyire kielégítik a helyi szükségleteket (ez a kistelepülések között átlagos százaléknak számító eredmény), és a megkérdezett lakosok 77%-a még több olyan helyi boltot és szolgáltatóegységet szeretne, ahol a lakók dolgozhatnak. Célszerű tehát az egyértelműen megmutatkozó lakossági kereslet fényében a jövőben támogatni e terület fejlesztését a településen.

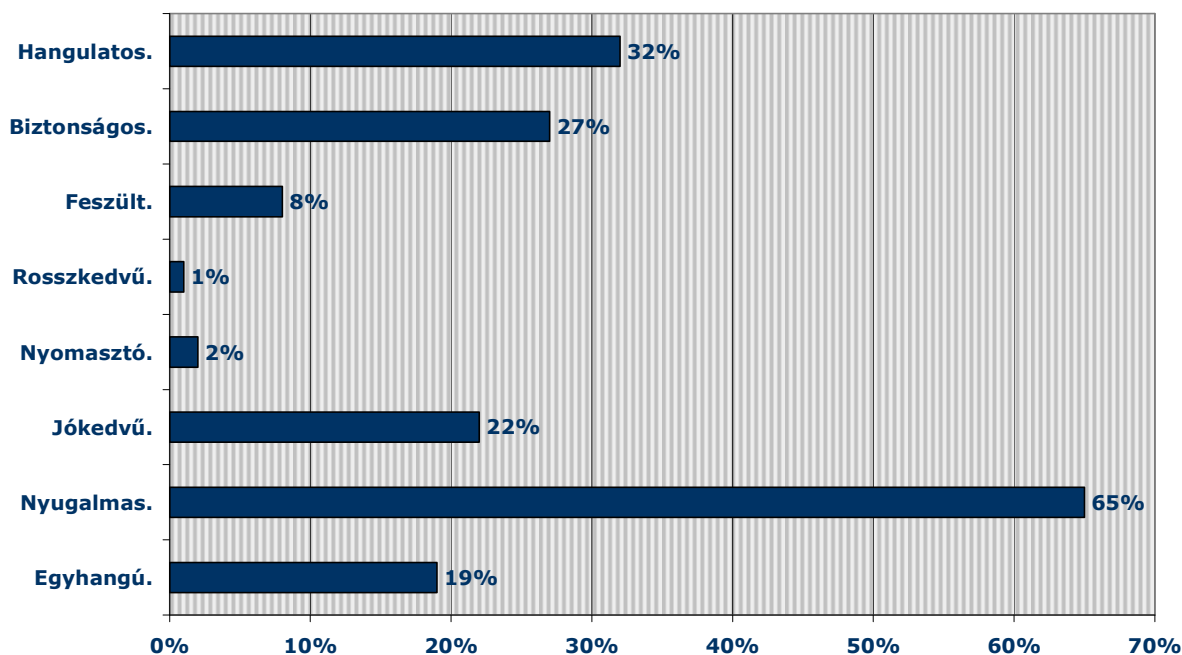
A következőkben felsoroltunk négy közlekedésfejlesztési területet, és megkértük a

kitöltőket, hogy jelöljék meg az általuk legfontosabbnak ítélt lehetőséget. A kerékpáros közlekedés, kerékpárút fejlesztés pontot a kitöltők magas aránya: 51%-a, míg az autóbusz-közlekedés fejlesztése pontot a kitöltők 10%-a, a gyalogos közlekedést 37% jelölte meg. A települési közlekedés fejlesztésében tehát e három irányvonalat célszerű kiemelten kezelni. A közösségi parkoló kialakítást 2% ítélte a legfontosabbnak.

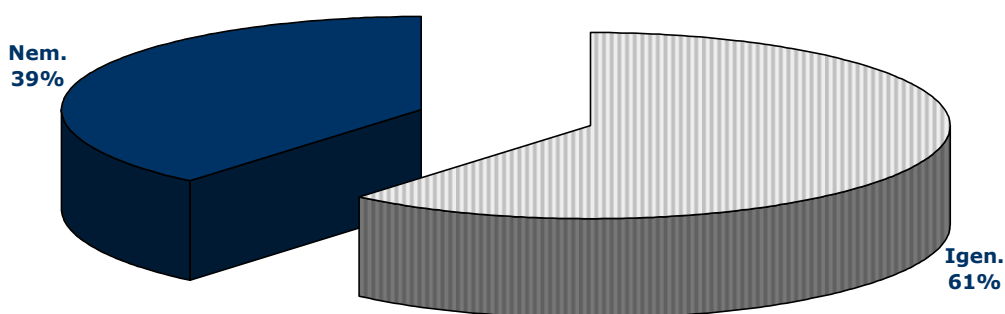
3.1.1 /11. ábra A település hangulata (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Ön szerint a település milyen hangulatú? Lakosság, 2011.

3.1.1 /12. ábra Lakossági fogyasztás (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

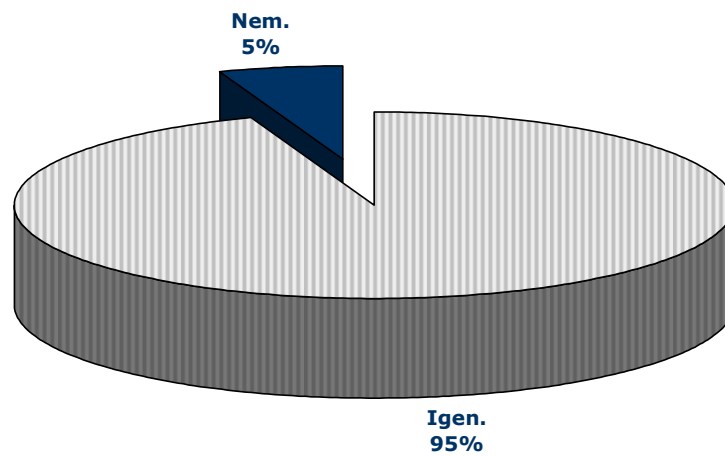
Tudja, hogy mennyi energiát fogyaszt havonta? Lakosság, 2011.

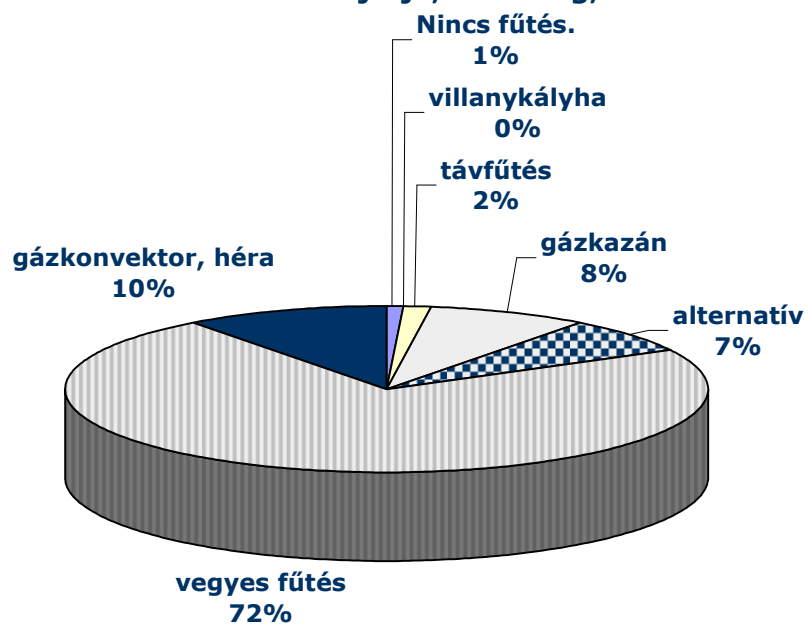
3.1.1 /13. ábra Takarékosagra való hajlandóság (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Takarékosságra való hajlandóság, lakosság, 2011.

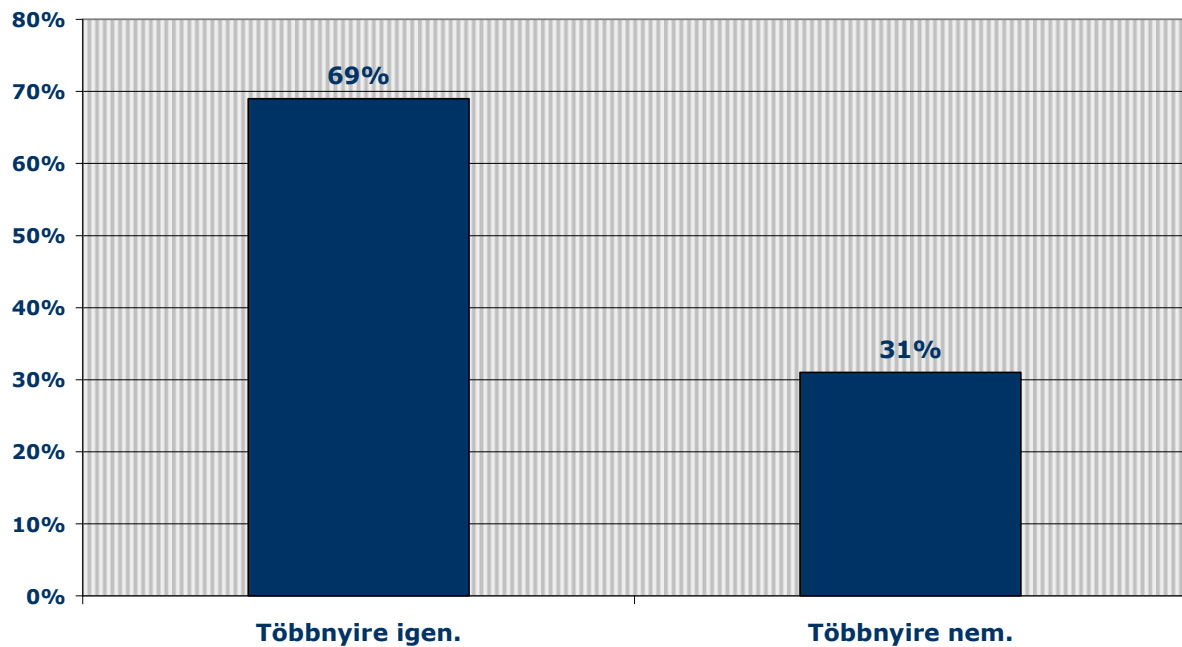
3.1.1 /14. ábra Fűtés fajtája szerinti megoszlás (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Fűtési rendszer fajtája, lakosság, 2011.

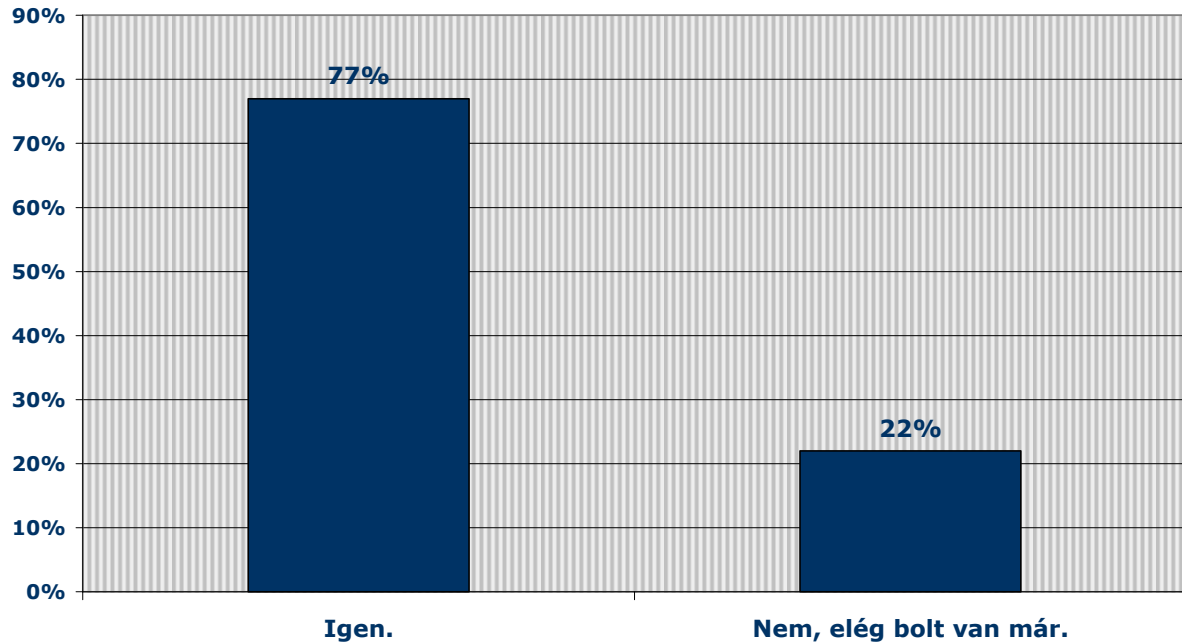

3.1.1 /15. ábra Szükségletek mérése, boltok - 1 (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)
A települési boltok kielégítik az igényeit? Lakosság, 2011.

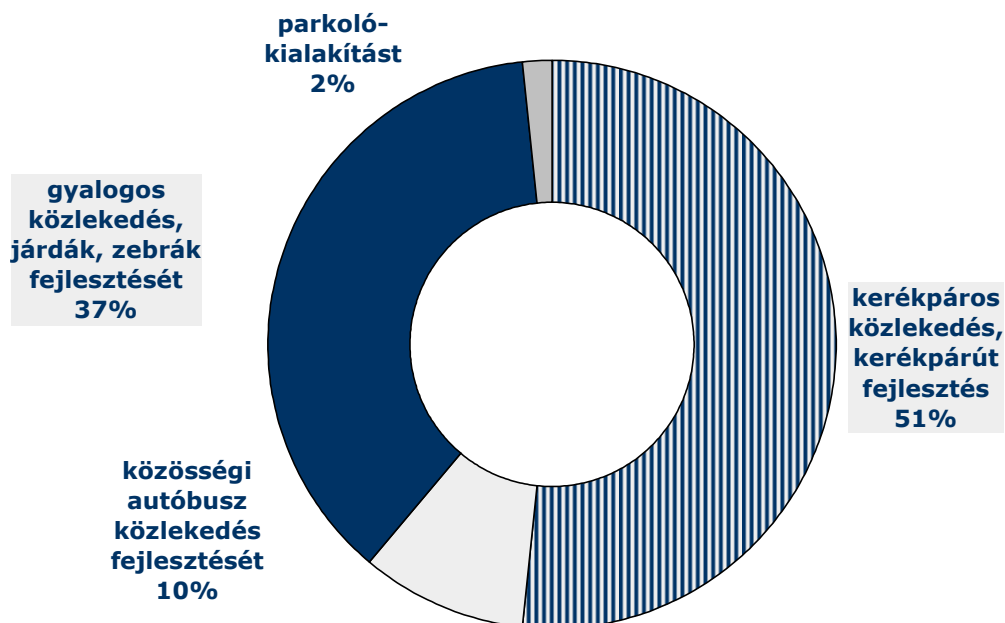

3.1.1 /16. ábra Szükségletek mérése, boltok - 2 (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)
Szeretne több boltot a településre? Lakosság, 2011.

Közlekedésfejlesztési területek rangsorolása, lakosság, 2011.

A települési természeti állapot a lakosok 65%-a szerint jó, további 8% szerint kiváló, de 22% szerint nem igazán jó, a fennmaradó válaszok (2%) pedig szintén negatívak. A jó – nem igazán jó válaszokat jelölők arányát tekintve érdemes lehet felmérni, hogy minek köszönhetően adtak ilyen sokan (22%) mérsékelt negatív értékelést, s az esetleges felmérés eredményét ismerve a negatívan befolyásoló területeket is a pozitív eredményeket hozókéra felzárkóztatni.

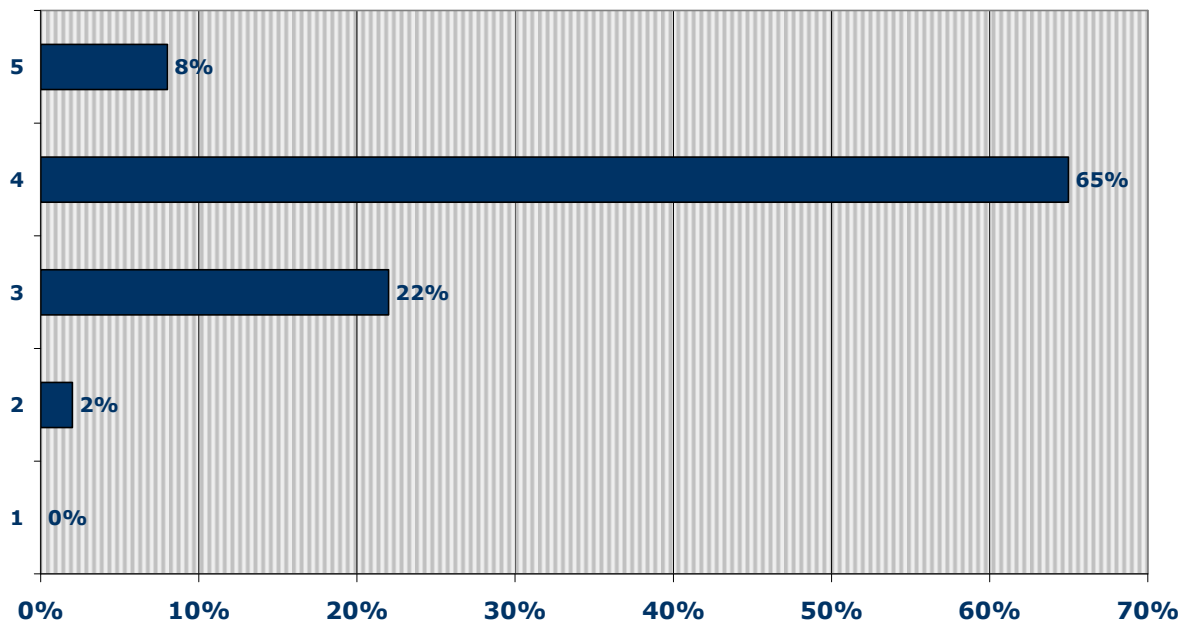
A kitöltők közvetlen lakókörnyezetük természeti állapotáról jobban vélekednek: nagy részük, 79%-uk tartja kifejezetten jónak azt, 8% kiválónak, azonban 13% szerint lakókörnyezete nem igazán jó állapotú. Az e kérdésnél kapott eredmények a környező kistelepüléseken élőkéhez képest pozitívabb véleményt mutatnak.

A környezeti elemek állapotáról szóló kérdések hasonló eredményt hoztak. A kitöltők 71%-a jónak, 8% kiválónak, míg 19%-a nem igazán jónak tartja a település környezeti elemeinek állapotát, míg lakókörnyezetének környezeti állapotát szintén magas arány, 76% jónak, 9% kiválónak, de 13% nem igazán jó állapotúnak tartja.

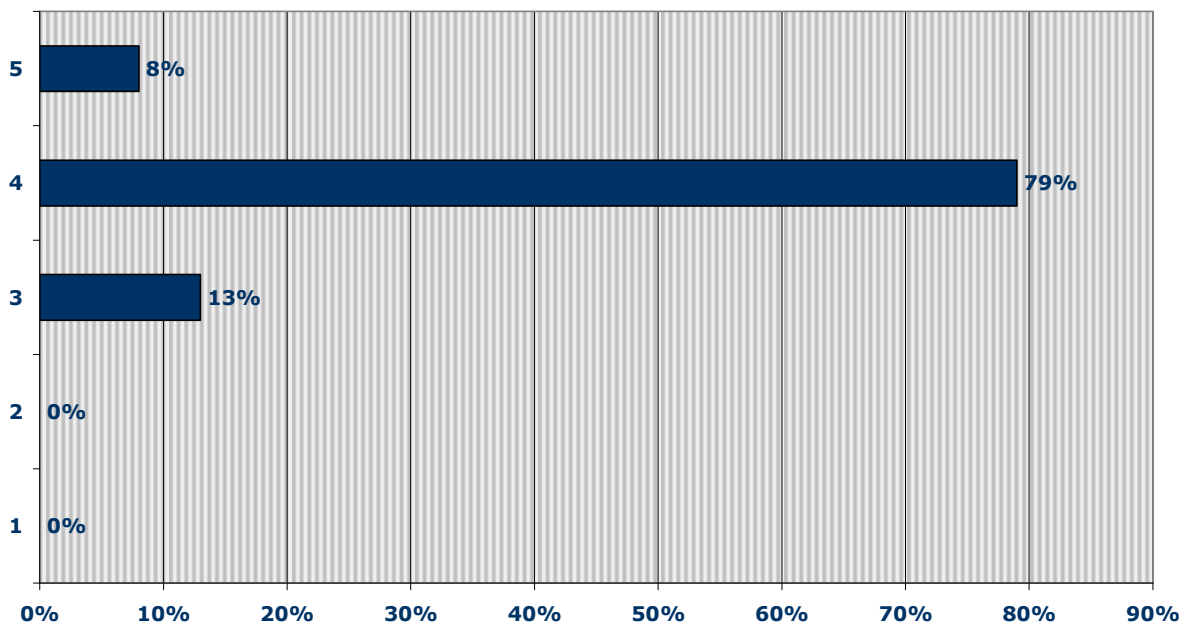
3.1.1 /18. ábra

A természet állapota a településen (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)
Természet állapota a településen, lakosság, 2011.
(1: nagyon rossz állapotú, 5: kiváló)

3.1.1 /19. ábra

Lakókörnyezet természeti állapota (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)
Lakókörnyezet természeti állapota, lakosság, 2011.
(1: nagyon rossz, 5: kiváló)

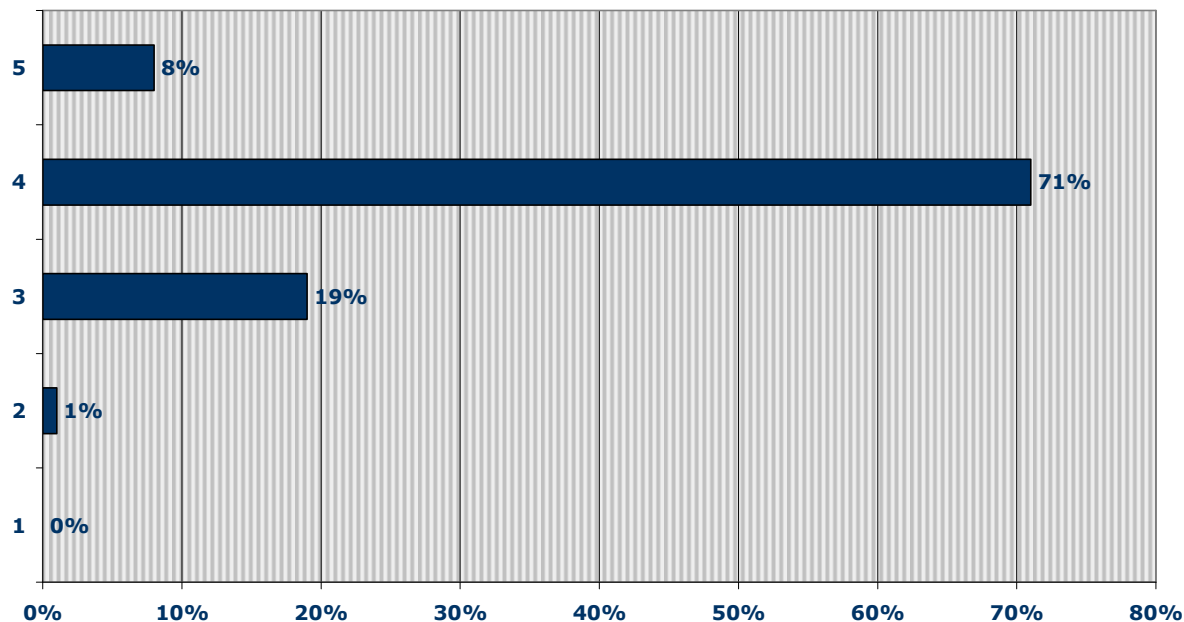

3.1.1 /20. ábra

Környezeti elemek állapota a településen (Lakossági kérdőív, 2011.)

Települési környezet állapota, lakosság, 2011.

(1: nagyon rossz, 5: kiváló)

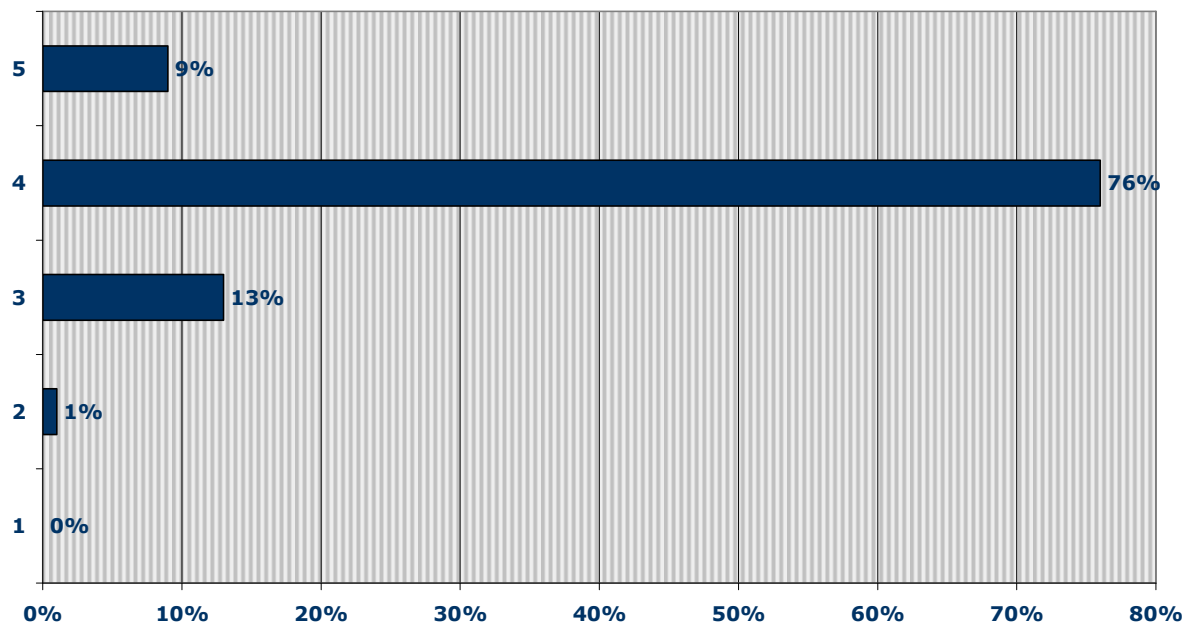

3.1.1 /21. ábra

Lakókörnyezet környezeti állapota (Lakossági kérdőív, 2011.)

Lakókörnyezet környezeti állapota, lakosság, 2011.

(1: nagyon rossz, 5: kiváló)

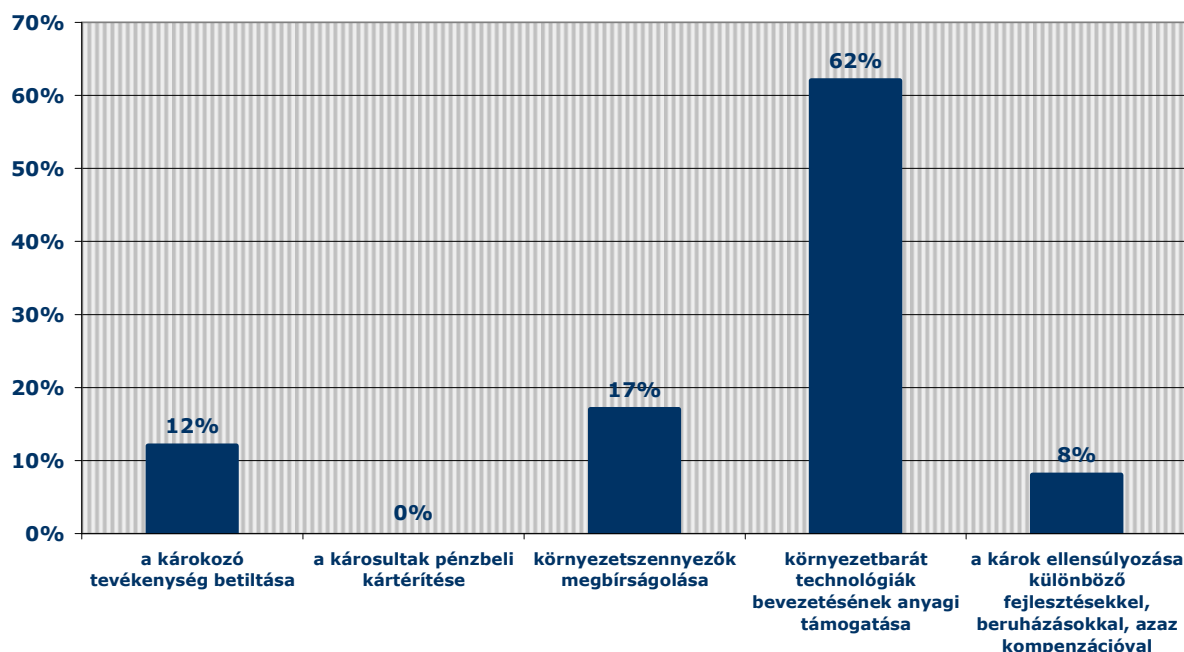

A környezetszennyezés problémájának megoldására a megkérdezettek 62%-a a környezetbarát technológiák bevezetésének támogatását tartaná legmegfelelőbbnek, 17% a bírságolást, 0% a kártérítést, a kompenzációt vagy a károkozó tevékenység betiltását pedig 8% és 12% javasolná.

3.1.1 /22. ábra Lehetséges megoldások (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Legmegfelelőbb megoldás a környezetszennyezésre, lakosság, 2011.

A következő, Ruzsára mint lakóhelyre vonatkozó kérdések értékelés szempontjából nagyon pozitív eredményt hoztak. Eszerint a megkérdezettek kistelepülések közötti viszonylatban magas aránya, 42%-a nem költözne el a településről akkor sem, ha azt anyagi vagy egyéb korlátok nélkül megtehetné, és nagy részük (46%) olyan környezetben is maradna, amilyenben jelenleg él, míg 21% egy kulturált kertvárosban, illetve 22% békés tanyasi környezetben élne legszívesebben. Itt visszautalhatunk arra, hogy az előzőekben már kiderült, hogy a válaszadók nagy %-a szívesen él a településen és közvetlen lakókörnyezetében, tehát a különböző kérdéskörökben hasonló eredményeket kaptunk.

A lakosok környezetkímélő szokásait felmérve kiderült, hogy a kitöltők nagyon nagy része folytat környezetkímélő tevékenységet, energiatakarékos égőt használ 53%, a hazai élelmiszer részesíti előnyben (57%), rendszeres kerékpáros közlekedést folytat (62%), vagy szelektíven gyűjti a hulladékot (43%). Jóval kisebb arányban, csupán néhány főre jellemző, hogy egyik tevékenységet sem folytatja (3%). E terület rendkívül pozitív helyzete a jövőben is javítható, és a további kérdések eredményeivel összesítve a települési kerékpáros közlekedés feltételeinek további fejlesztésére ösztönöz.

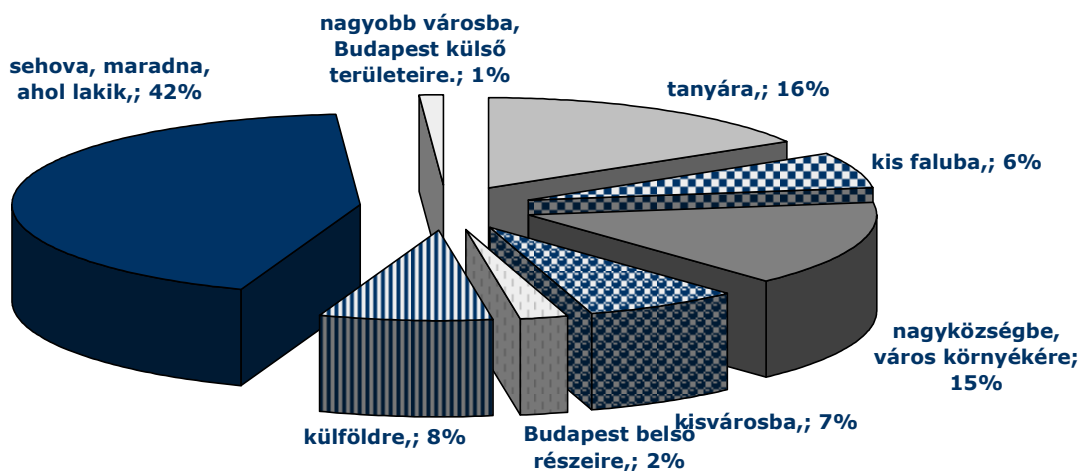
A megkérdezettek szívesen vennének részt különböző, közösségi kezdeményezéseken. A közterületi fa- és virágültetésben vagy a hulladékok szelektív gyűjtésében, közterületek takarításában a kitöltők többsége részt venne, és környezetvédelmi rendezvényen, fenntarthatóságról szóló tájékoztatáson csak talán venne részt, és a vitafórumokon való esetleges részvételre a többségnek alacsony hajlandósága van. Mivel a kistelepülésen nem

jellemző a vitafórumokon való nagy részvételi hajlandóság, Ruzsán a projektlistában megfogalmazott javaslatok végrehajtása során inkább lakossági fórumok, mintsem vitafórumok rendszeres megtartása lehet célszerű.

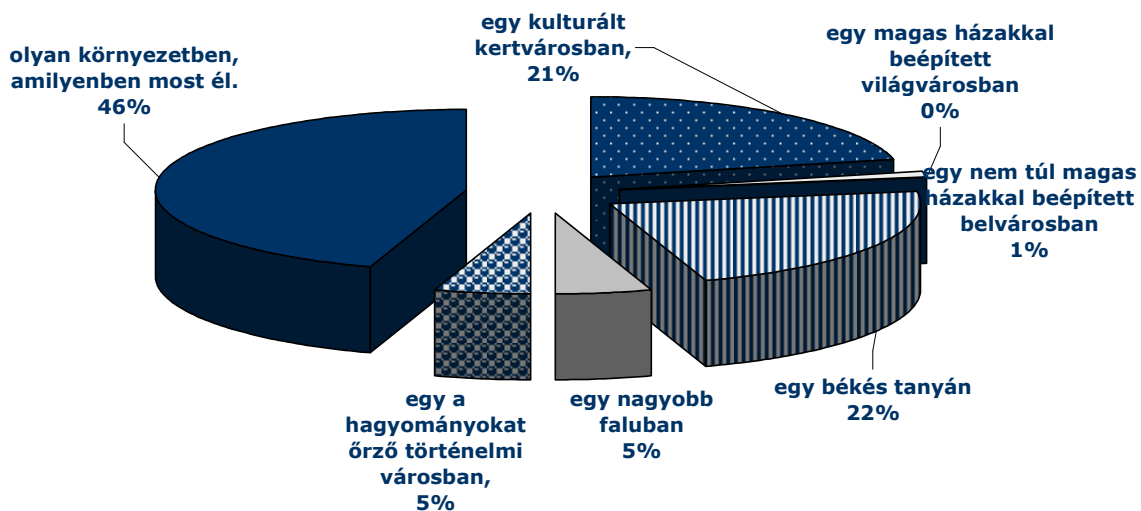
3.1.1 /23. ábra Hova költözne? (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Hova költözne legszívesebben? Lakosság, 2011.

3.1.1 /24. ábra Milyen környezetben élne? (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Milyen környezetben élne legszívesebben? Lakosság, 2011.

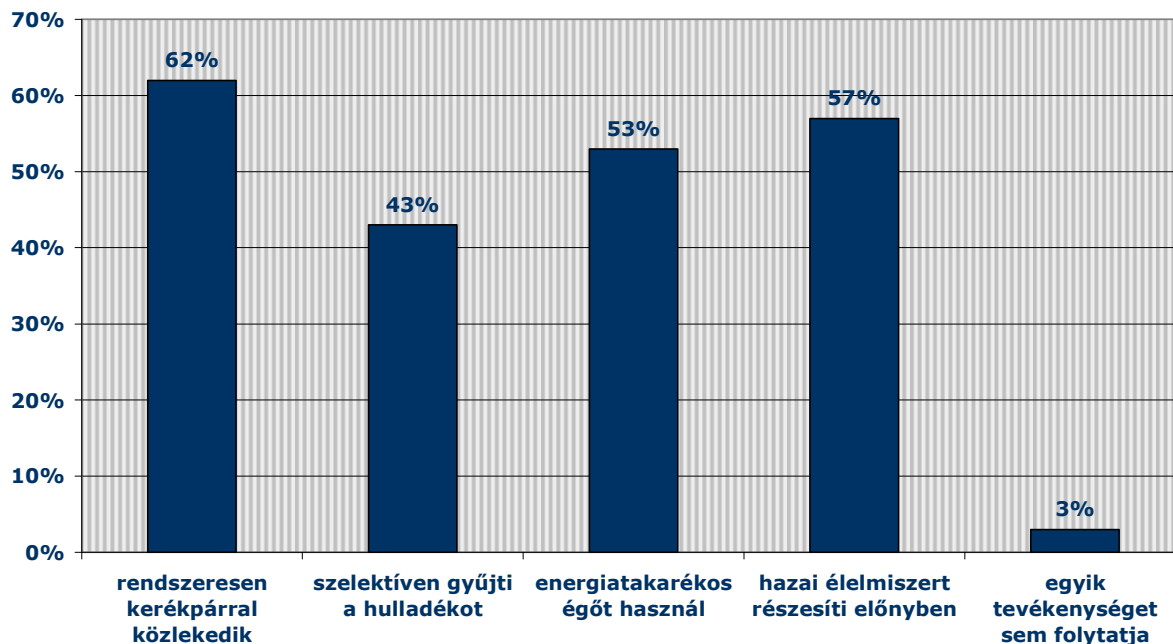

3.1.1 /25. ábra

Jellemző szokások (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

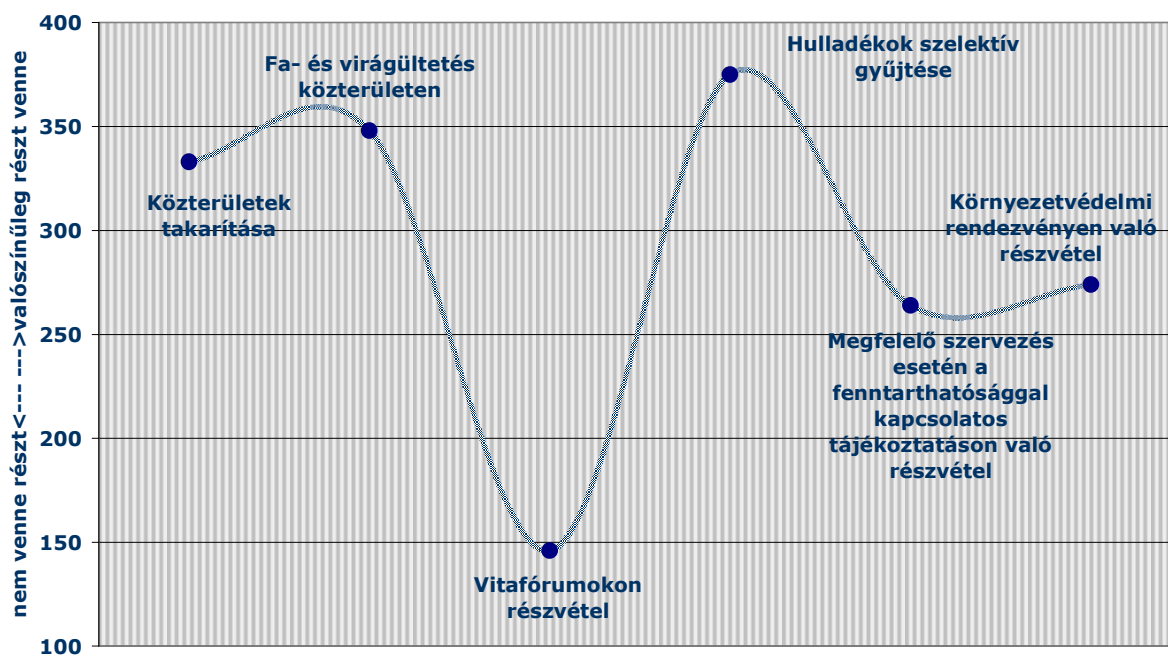
Jellemző tevékenységek, lakosság, 2011.

3.1.1 /26. ábra

Részvételi hajlandóság (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Részvételi hajlandóság, lakosság, 2011.

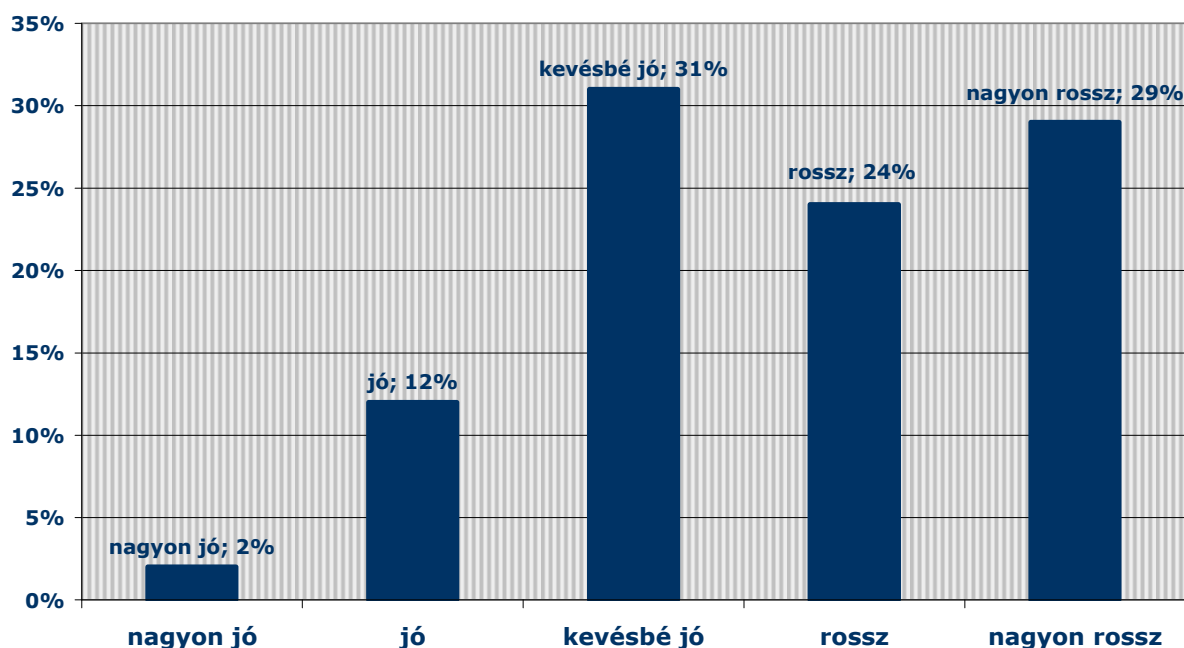

ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTTERVEZÉS

www.env-info.hu

Amint a fenti ábrán is látható, egy megadott skálán történő jelöléseik alapján a válaszadó helyiek többségének véleménye szerint a települési ipar fejlettsége rossz, a mezőgazdaságé kevésbé jó, a szolgáltatásoké jó-kevésbé jó, és az emberek képzettsége is kevésbé jó – ezek az eredmények a lakosok mérsékelt pozitív vélekedését mutatják, és fejlesztésekre ösztönöznek az ipar, a mezőgazdaság, a szolgáltatások és a képzés területén egyaránt.

A megkérdezettek válaszai alapján elmondható, hogy a helyiek többnyire úgy vélik, hogy egy kicsivel kevesebben kapnak segílyt a településen, mint ahányan valójában rászorulnának, vagyis úgy vélik, hogy a segílyre szorulóak egy része, 6,4%-a végül nem kap segílyt. A szociális célokra rendelkezésre álló pénzüsszegeket ugyanakkor a válaszadók véleménye alapján inkább a szociális intézmények fejlesztésére (69%) kellene fordítani, mint segílyezésre (31%). A helyi vélemények alapján a hatóságoknak kellene megoldaniuk a rászoruló problémáit, vagy a jól élők terheinek növelésével (35%), vagy más módon (62%).

A megkérdezettek szerint saját lakóépületük állapota részben kielégítő (52%) vagy kielégítő (41%), csupán 7% szerint nem kielégítő, ugyanakkor a válaszadók 85%-ának nem is állna módjában most tatarozni lakását. A lakóépületekre vonatkozó, kapott eredmények összességében jónak mondhatók.

A kitöltők 59%-a számít arra, hogy valaki a családjából munkanélkülivé válhat – ez a magas arány a jelenlegi hazai viszonyok között sajnos érthető, nem csupán települési sajátosság, sőt, kistéleplési szinten alacsonyabbnak mondható.

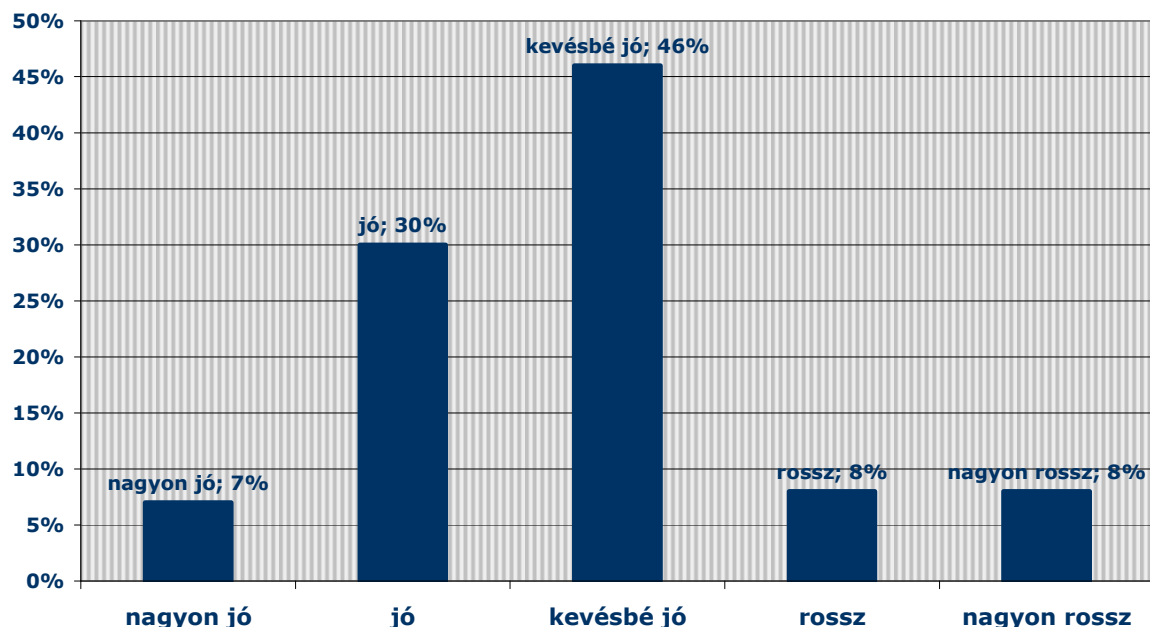
A kitöltők körében a legjellemzőbb információs csatorna, ahonnan értesüléseiket szerzik, az országos sugárzású TV (48%), az internet (15%), sokan környezetükből, szóban kapják

értésüleiket (11%) vagy az országos rádióból (8%), helyi (11%) vagy országos terjesztésű újságot olvasnak (1%), helyi rádiót hallgatnak (1%), vagy helyi televíziót néznek (5%).

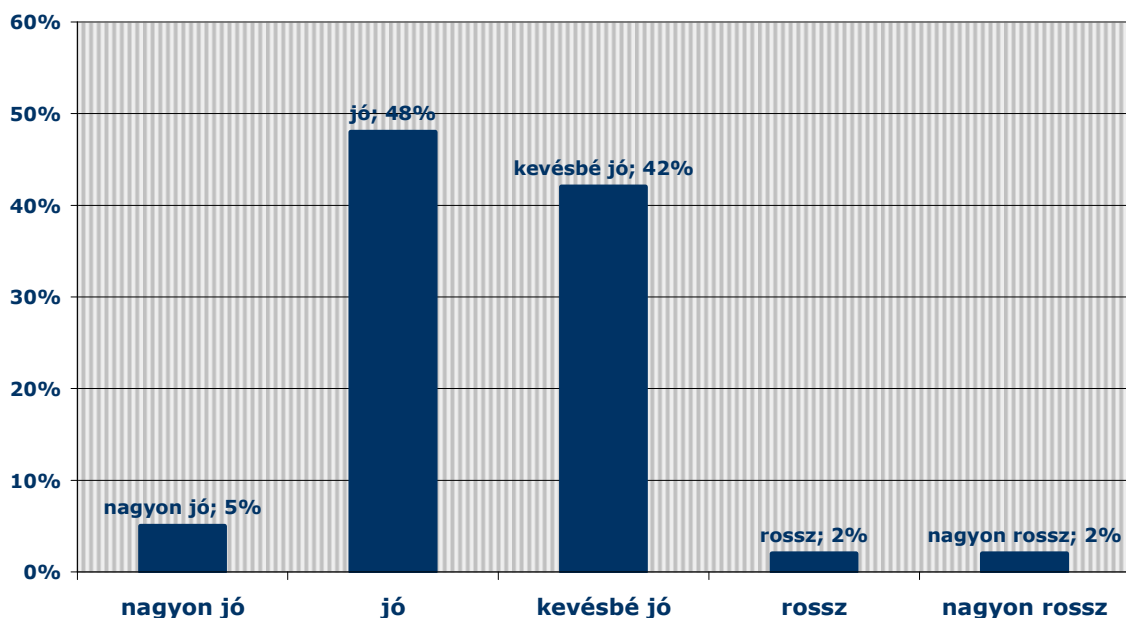
3.1.1 /28. ábra Mezőgazdaság fejlettsége (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

A mezőgazdaság fejlettsége a településen, lakosság, 2011.

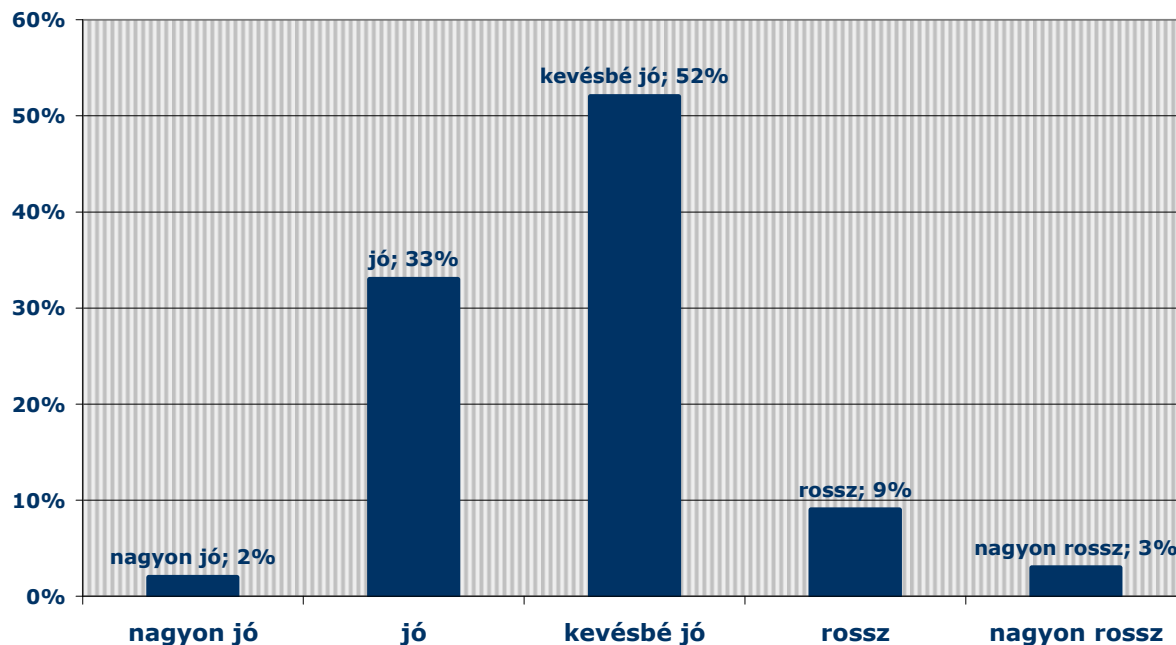
3.1.1 /29. ábra Szolgáltatások fejlettsége (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

A szolgáltatások fejlettsége a településen, lakosság, 2011.

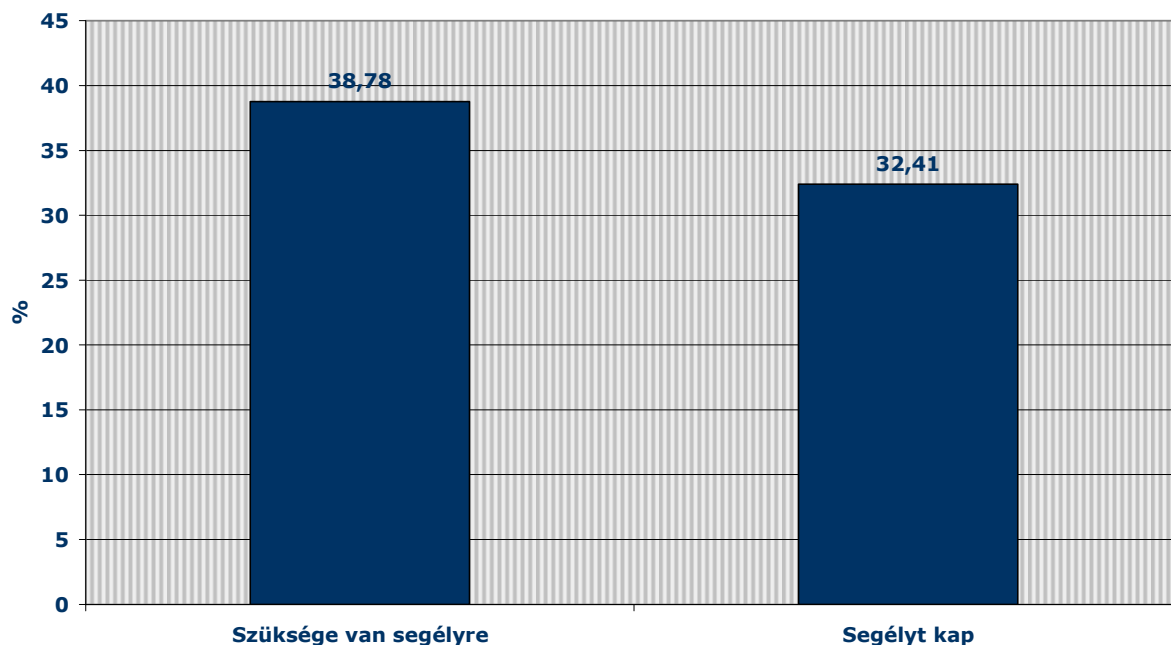

3.1.1 /30. ábra Emberek képzettsége (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)
Az emberek képzettsége a településen, lakosság, 2011.

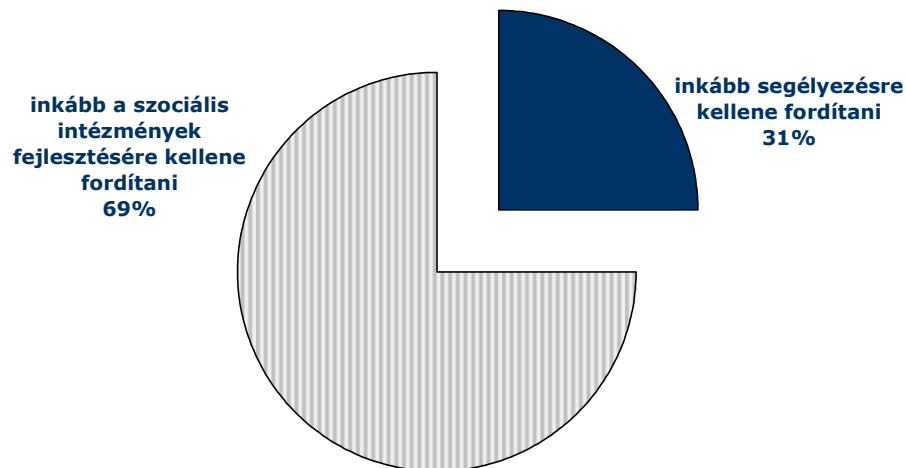
3.1.1 /31. ábra Segélyezés (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)
Segélyezettek és rászorulóknak aránya a településen, lakosság, 2011.

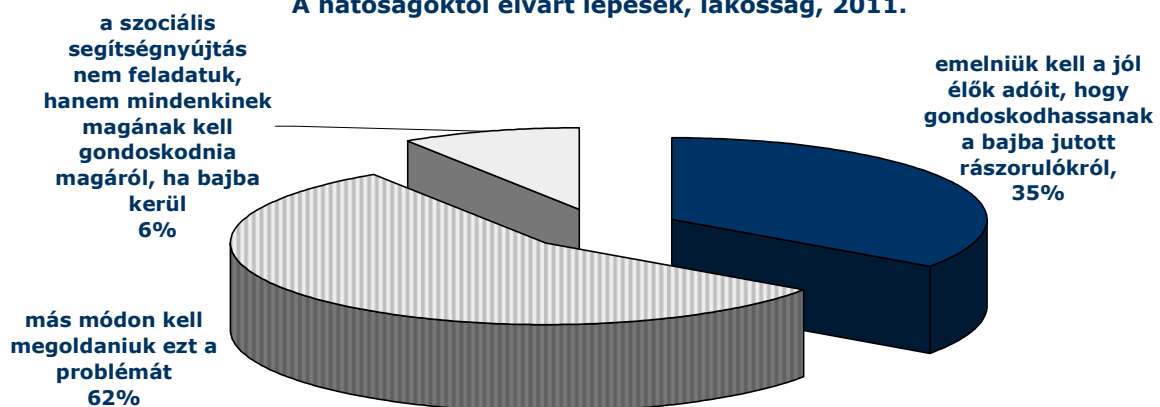
3.1.1 /32. ábra Szociális erőforrás-felhasználás (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Szociális pénzösszegek felhasználása, lakosság, 2011.

3.1.1 /33. ábra Hatóságok szociális feladatai (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

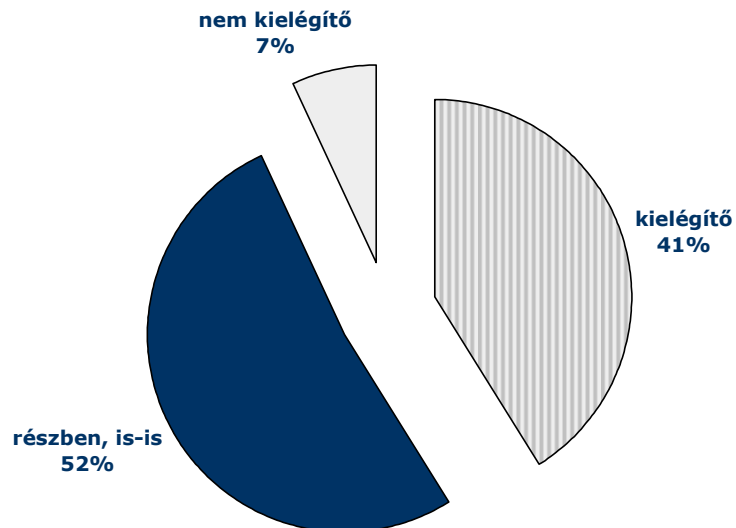
A hatóságoktól elvárt lépések, lakosság, 2011.

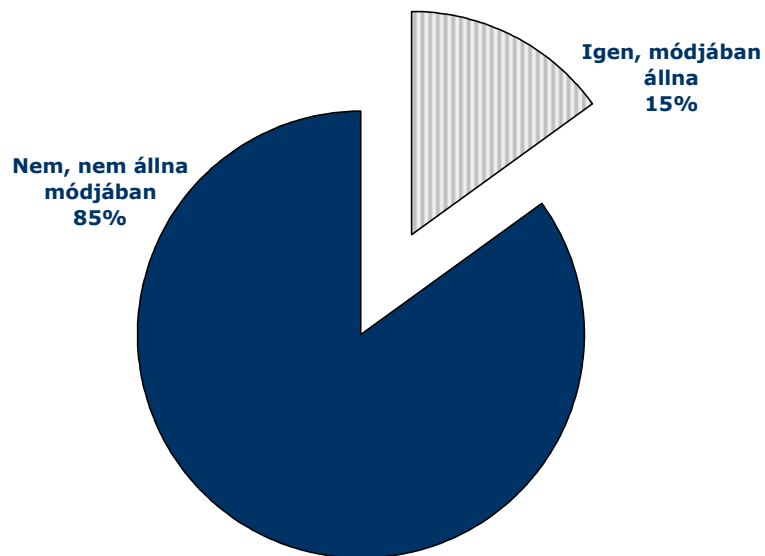
3.1.1 /34. ábra Saját ház állapota (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Kielégítőnek tartja lakása állapotát? Lakosság, 2011.

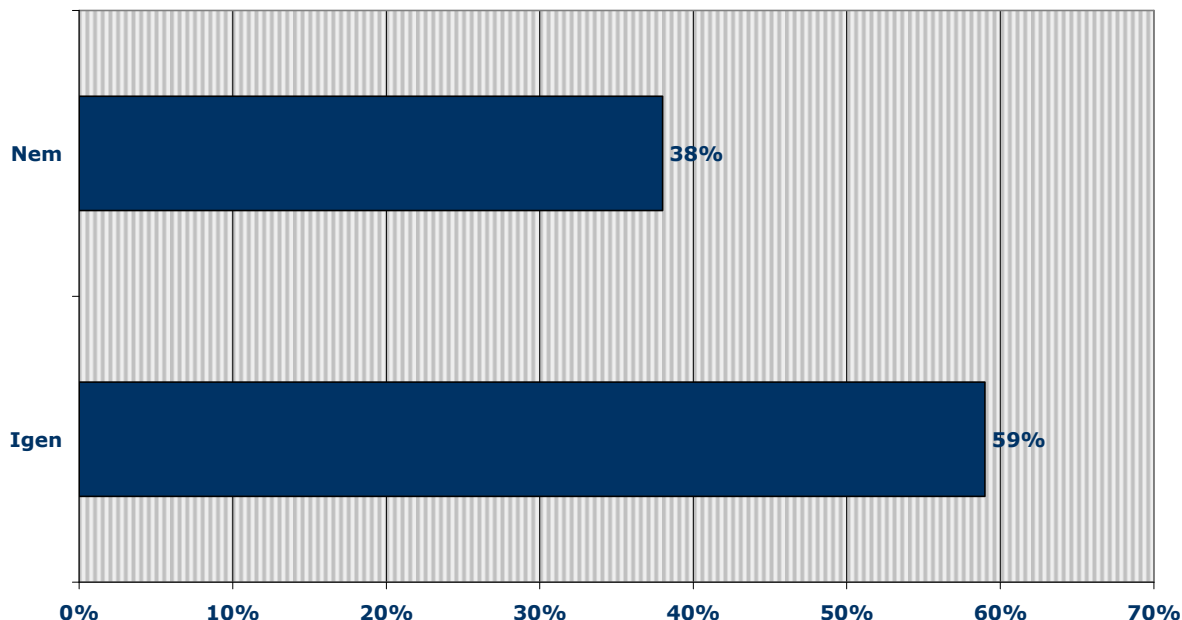
3.1.1 /35. ábra Tatarozás lehetősége (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Módjában állna most tatarozni lakását? Lakosság, 2011.

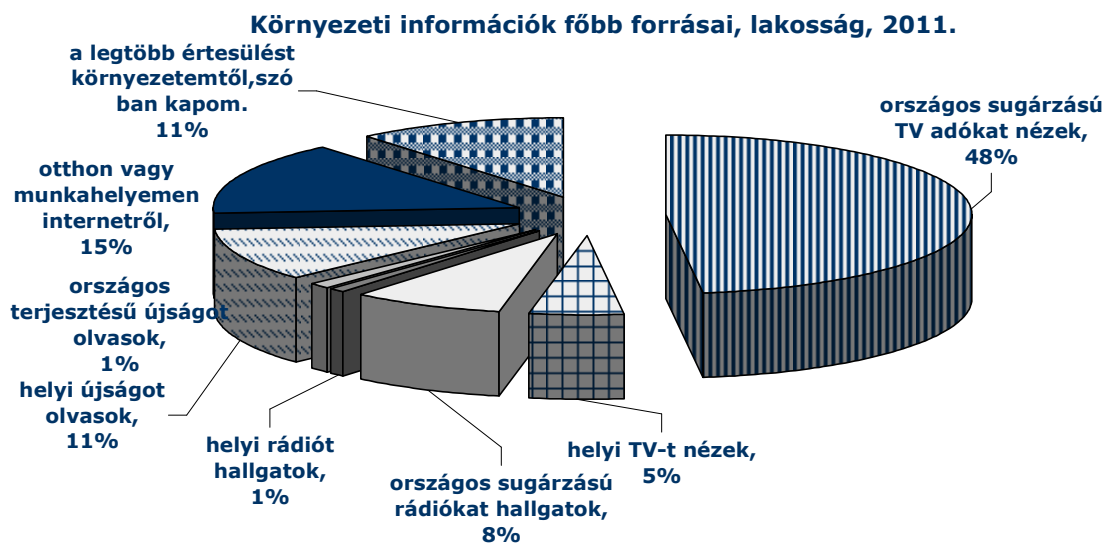

3.1.1 /36. ábra Munkanélkülivé válás (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)
Számít Ön arra, hogy családjából valaki munkanélküli lesz? Lakosság, 2011.

3.1.1 /37. ábra Információs csatornák (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

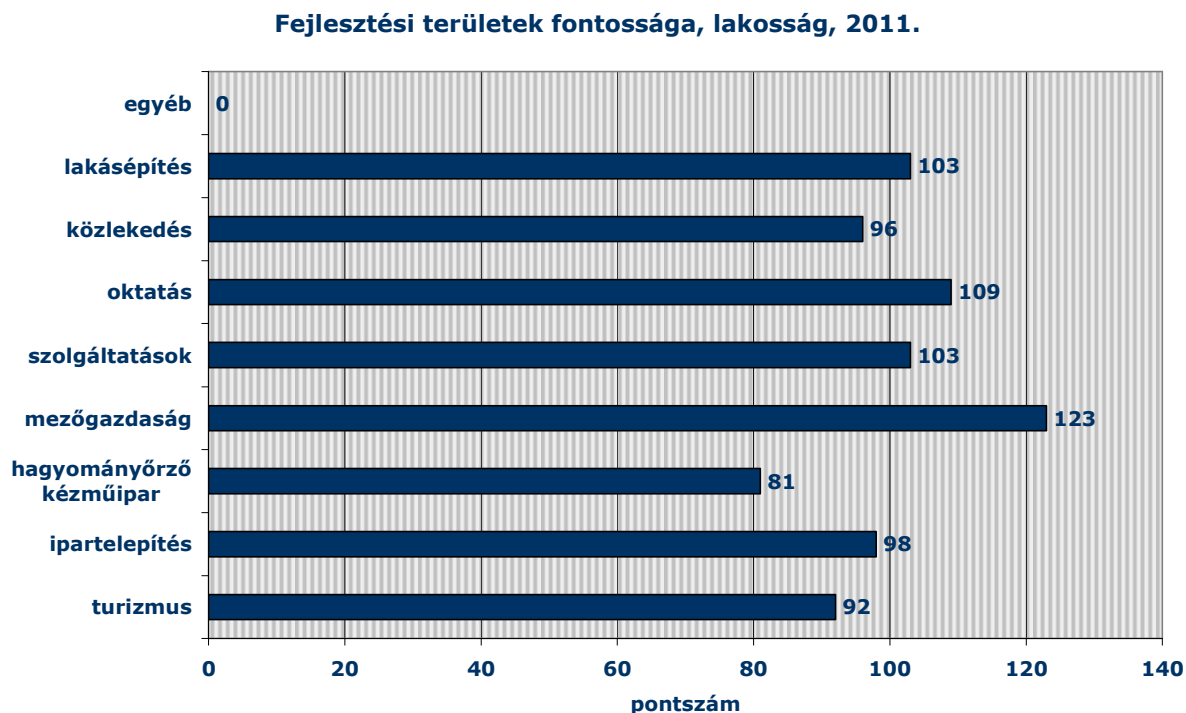

Kérdőívünk értékelés szempontjából két kiemelten fontos kérdésének egyike az itt következő volt, mely arra irányult, hogy megtudjuk, a megkérdezettek mely terület fejlődését szeretnék leginkább elérni a településen. Nyolc felsorolt területet kellett fontossági sorrendbe állítaniuk, melyeket kiegészíthettek egy tetszőleges „egyéb” területtel is. A kapott eredmények alapján a helyiek kiemelten a mezőgazdaság és az oktatás fejlesztését szeretnék leginkább, de nagyon fontosnak ítélik a szolgáltatások, a lakásépítés, a

ipartelepítés, vagy a közlekedés fejlesztését is. (A másik fontosabb kérdés a kérdőívben 42. sorszámú, szintén településfejlesztési területekre irányuló kérdés volt.) Az általunk felsorolt kategóriák kapott pontszámainak kiegyenlítetttsége jó jel, mely azt tükrözi, hogy jelenleg egyik megjelölhető területet sem érzik a kitöltők sokkal elmaradottabbnak a többinél.

3.1.1 /38. ábra Település fontos fejlesztési területei (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

A következő kérdésnél a válaszadók az általunk adott nyolc lehetőség közül összesítve a természeti környezet, az erdők és a táj védelmét és megőrzését jelölték meg majdnem egyenlő arányokban a legfontosabbnak.

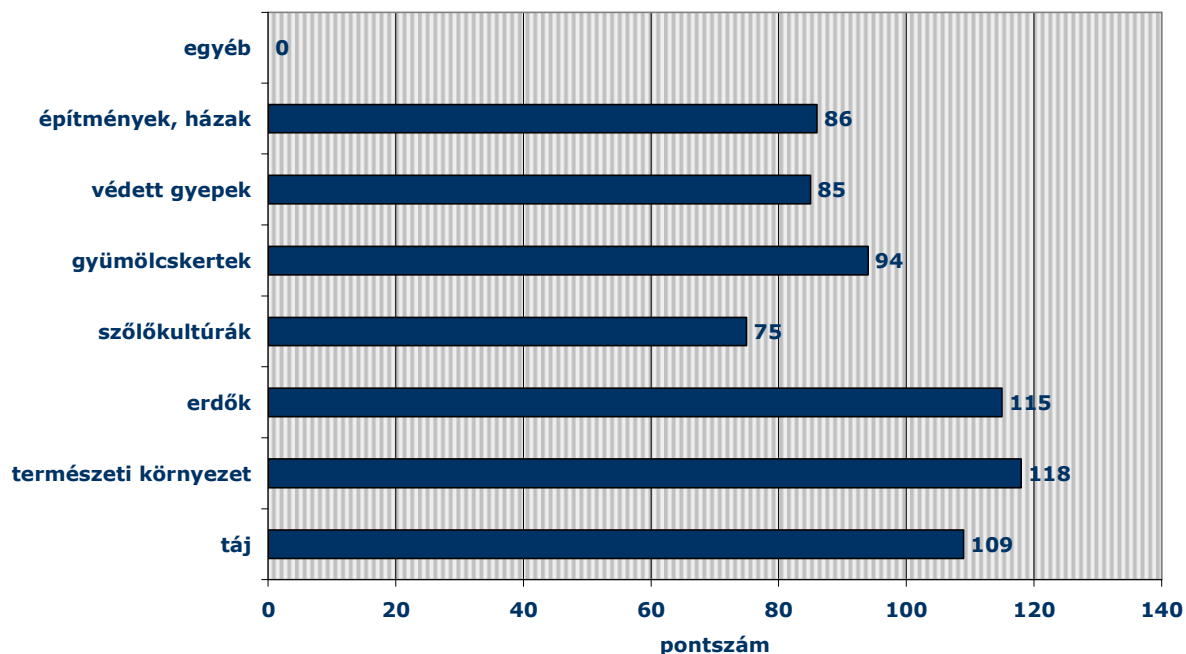
A megkérdezettek szerint a település fejlesztésében eredményes lehet a helyi rendszeres lakossági fórumok megtartása és társadalmi szervezetek bevonása (11%), regionális szervezetek munkája (13%), ezt megelőzve a polgármesteri hivatal tevékenységének eredményessége (23%), illetve a nemzetközi segítség bevonása (16%). Eszerint tehát a lakosok Ruzsán fokozottan igénylik helyi lakossági fórumok megtartását, vagyis a lakosság szerves bevonását a települési szintű fejlesztések megvitatásába és a döntések előkészítésébe, illetve a kapott eredmény jelentheti azt is, hogy több információt szeretnének kapni a települési fejlesztésekről, és kapcsolódó véleményüket szívesen megosztanák.

A megkérdezett lakosság véleménye szerint a helyiek a település fejlesztésében leginkább önkéntes munkával vehetnének részt (a válaszadók 43%-a vélekedett így), vagy szintén nagy számban fizetett munkával, esetleg tanácsadással (32 és 8%).

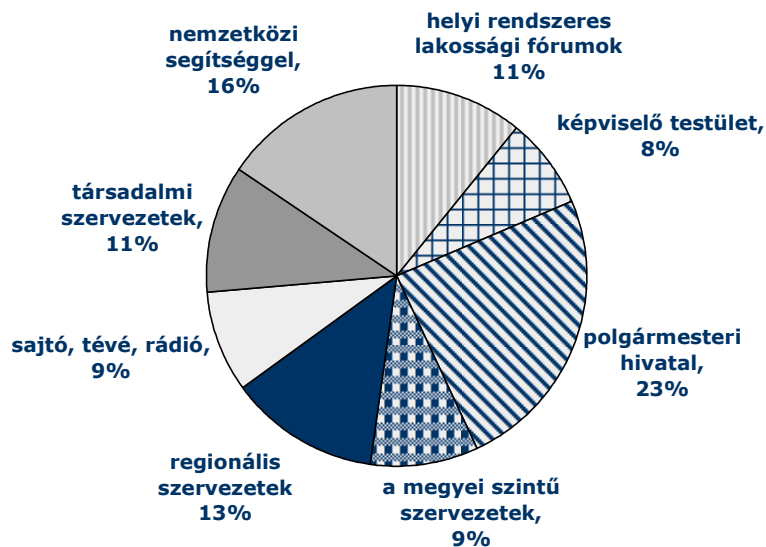
3.1.1 /39. ábra Védelem sorrendje (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Védelem sorrendje, lakosság, 2011.

3.1.1 /40. ábra Szervezetek sorrendje (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

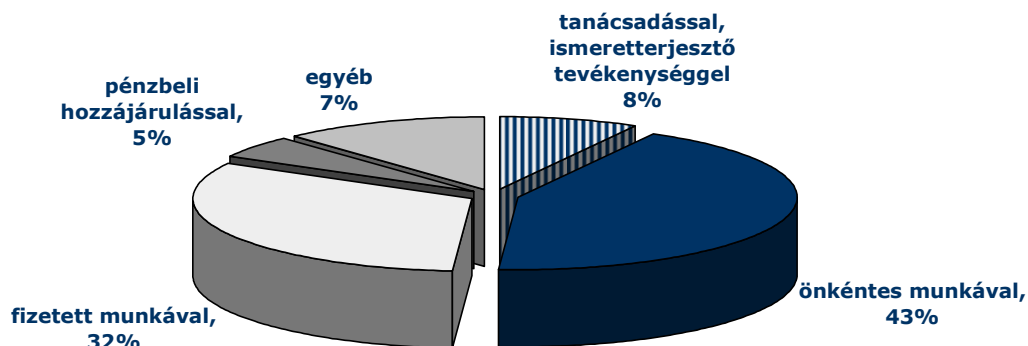
A településfejlesztésbe bevonható szervezetek, lakosság, 2011.

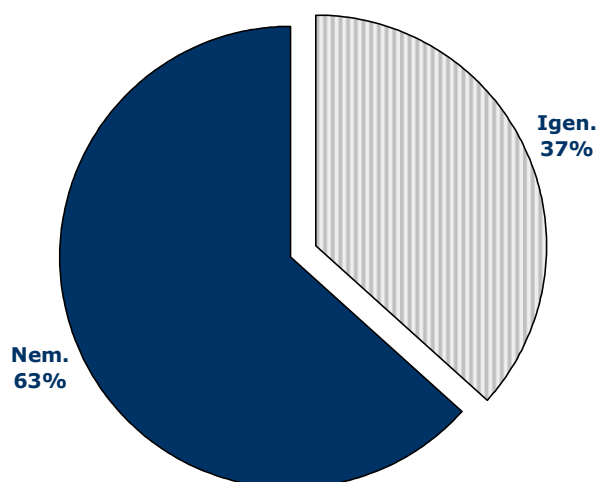
3.1.1 /41. ábra Helyiek részvételi módjai (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Helyiek részvétele a településfejlesztésben, lakosság, 2011.

3.1.1 /42. ábra „Fenntartható fejlődés” kifejezés (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

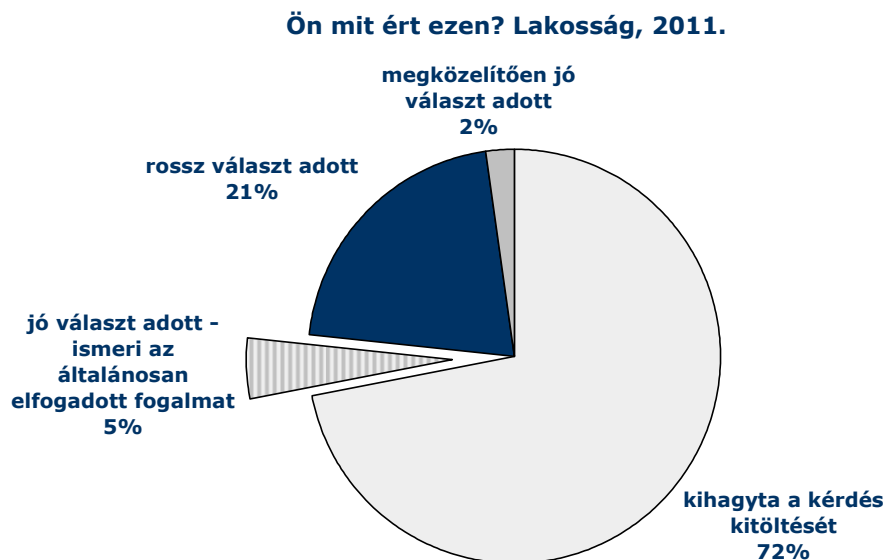
Találkozott már a "fenntartható fejlődés" kifejezéssel? Lakosság, 2011.

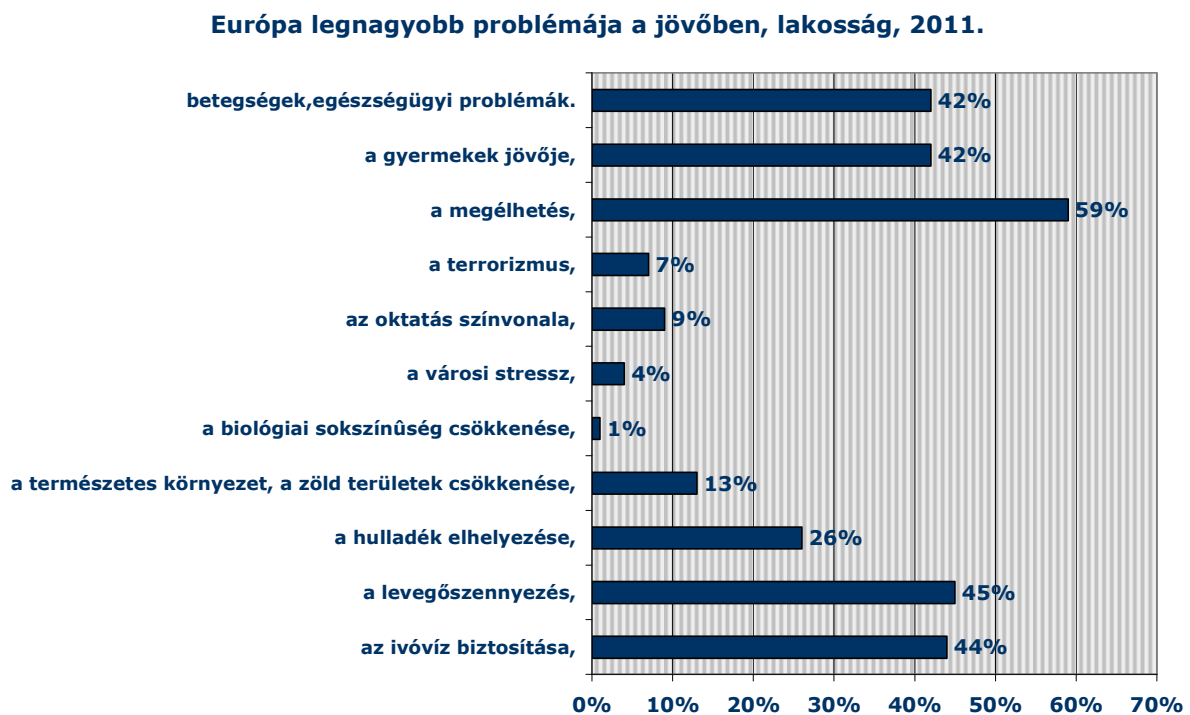
Bár a válaszadók egy része, 37%-a úgy nyilatkozott, hogy korábban már találkozott a „fenntartható fejlődés” kifejezéssel, csupán 5%-uk tudta is, hogy általában mit értünk ez alatt, és csak 2% adott nem pontos, de megközelítően helyes választ. A kitöltők 21%-a megközelítően sem jó választ adott, vagy kihagyta a fogalom kitöltését (72%). Szeretnénk, ha a jövőben fórumok, vagy egyéb tájékoztatás útján e kifejezés és jelentése ismertebbé válna a helyiek körében.

3.1.1 /43. ábra „Fenntartható fejlődés” fogalma (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

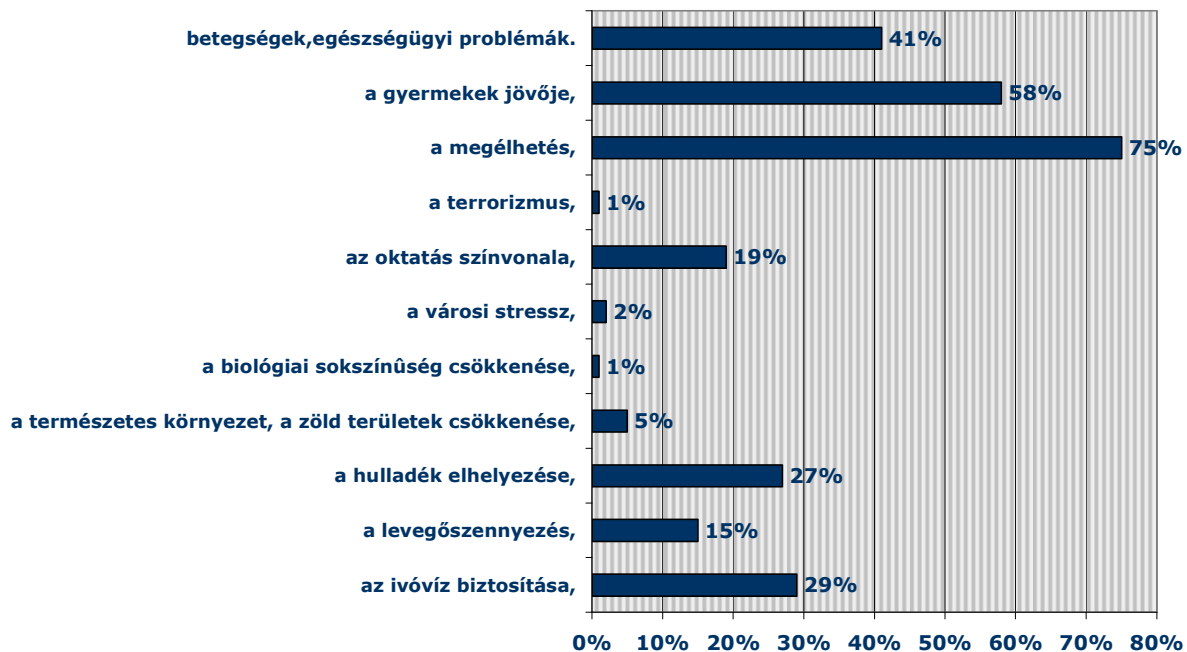
3.1.1 /44. ábra Európa problémái (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

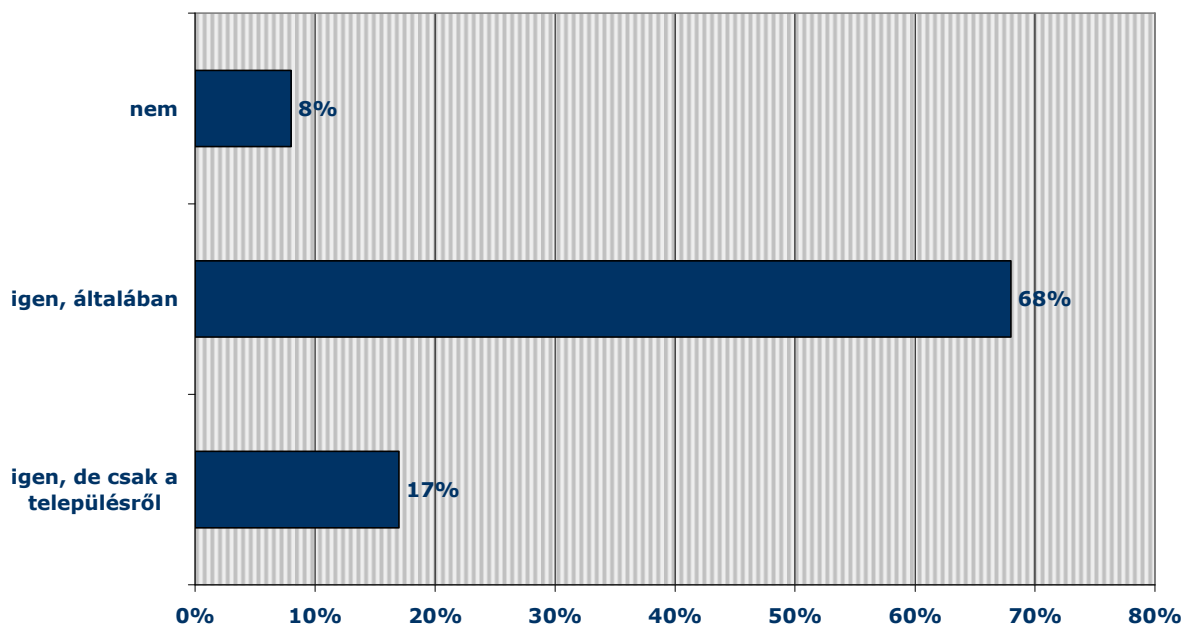
3.1.1 /45. ábra A település problémái (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

A település legfontosabb problémája a jövőben, lakosság, 2011.

3.1.1 /46. ábra Információigény mérése (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információigény mérése, lakosság, 2011.

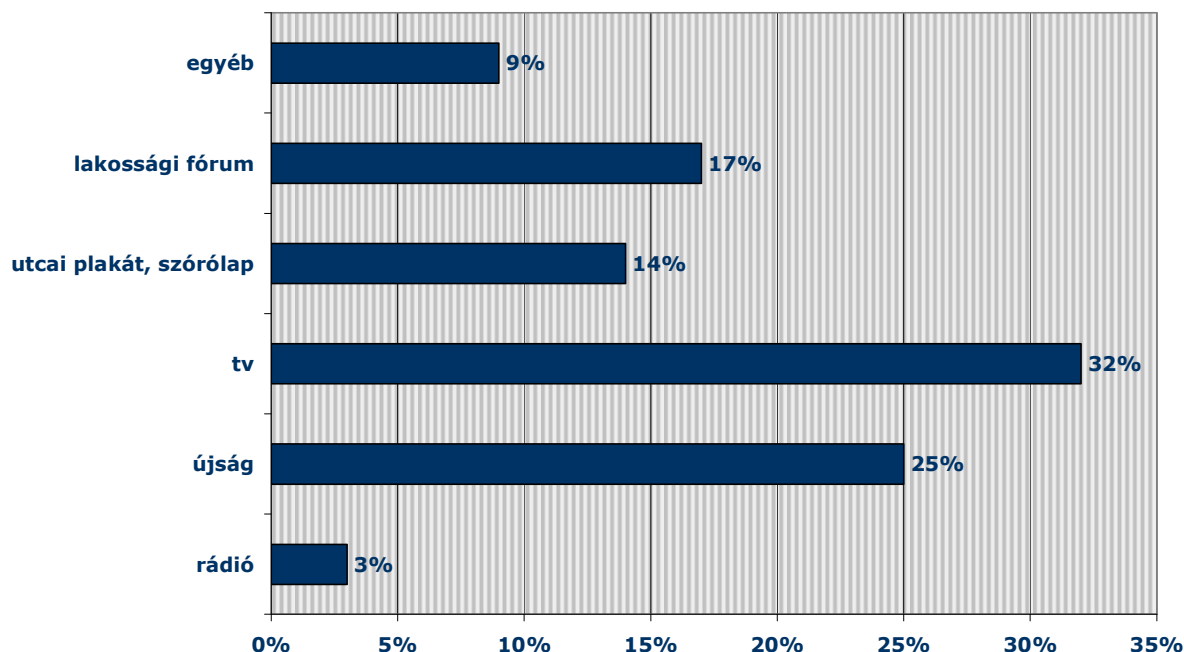
ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTTERVEZÉS

www.env-info.hu

Fenntarthatósági információk eredményes forrásai, lakosság, 2011.

A megkérdezettek szerint a jövőben Európa három legnagyobb problémája a megélhetés (59%), a légszennyezés és az ivóvíz biztosítása lesz (45 és 44%), ugyanakkor a válaszadók szerint Ruzsa legnagyobb problémája a jövőben a megélhetés (75%), a gyermekek jövője (58%), és az egészségügyi problémák (41%) lehetnek. Magas az ivóvíz biztosítását megjelölők aránya is: 29%. A válaszok tükrözik a település jelenlegi jellemzőit: nehezebb a megélhetés, és települési jellemző az ivóvíz minőségével kapcsolatos problémák megjelenése is.

A válaszadó lakosok nagy aránya (68%) szeretne általánosságban több információhoz jutni a fenntartható fejlődésről, sokan a helyi információkat fogadnák szívesen a témában (17%), és ehhez a leghatékonyabb csatornának az újságot (25%), helyi lakossági fórumok rendezését (17%), leginkább pedig a televíziót (32%) tartaná.

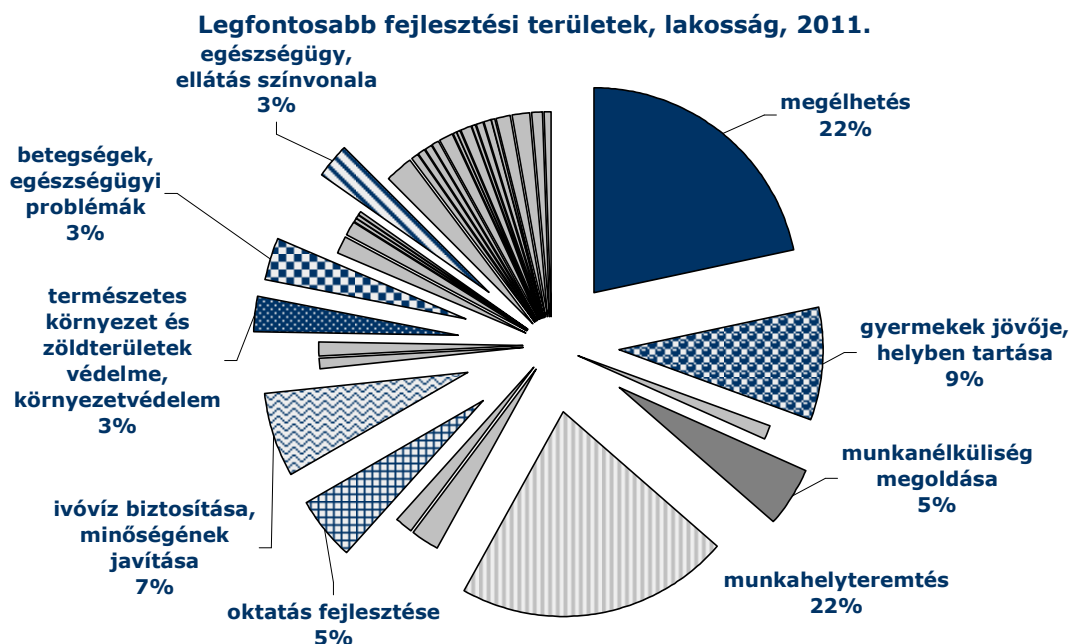
Kérdőívünk 42. kérdésének megválaszolásánál lehetőséget biztosítottunk a megkérdezetteknek arra, hogy ne megadott válaszlehetőségek alapján, hanem saját szabad megítélésük szerint soroljanak fel három olyan területet, települési problémát, melyek megoldását sorrendben a legsürgetőbbnek tartják.

A jobb áttekinthetőség érdekében a feldolgozott adatok alapján a különböző területeket egy skálán helyeztük el, ahol a kapott pontszámok fontossági sorrendjüket jelölik. Az alábbi ábra és táblázat az eredményeket szemlélteti (kiemeltük a magas pontszámot kapott területeket).

A magas pontszámot kapott területek fejlesztése különös figyelmet és nagy hangsúlyt érdemel, fejlesztésük kiemelt fontossággal bír.

3.1.1 /48. ábra Legsürgetőbb települési problémák (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

3.1.1 /1. táblázat Legsürgetőbb települési problémák (Lakossági kérdőív, Ruzsa, 2011.)

Fejlesztési terület	Pontszám
megélhetés	92
gyermekek jövője, helyben tartása	38
hulladékok elhelyezése	4
munkanélküliség megoldása	20
munkahelyteremtés	92
gazdaság fejlesztése, üzemek támogatása	6
oktatás fejlesztése	21
ivóvíz biztosítása, minőségének javítása	28
segélyezési rendszer felülvizsgálata	4
közbiztonság javítása	4
természetes környezet és zöldterületek védelme, környezetvédelem	12
betegségek, egészségügyi problémák	14
fiatalok segítése, helyi munkalehetőségekkel	6
lakáshelyzet	5
szociális és egészségügyi fejlesztések	1
termálvízkezelés kihasználása, fürdő kialakítása	1
utcák, terek parkok állapota	1
egészségügy, ellátás színvonala	12
utak felújítása, építése, állapota	10

turizmus fejlesztése	2
termékek értékesítése	2
szórakozási lehetőségek	3
település fejlesztése	2
közlekedés	4
gyermekek sportolási lehetőségei	2
orvosi rendelő felújítása	1
külterületi utak rendbetétele	3
a Ruzsa-Ásotthalom közt szilárd burkolatú út létesítése	2
elszegényedés	2
helyi intézmények fejlesztése	2
benzinkút létesítése	2
gyermekek számának növelése	4
sportcentrum	6
szilárd burkolatú utak építése	4
légszennyezés	2

3.1.2 Az oktatási kérdőívek értékelése

Az oktatási kérdőívek kiértékelése során nem minősítettünk egyetlen kérdőívet sem értékelhetetlennek, akkor sem, ha abban nem került kitöltésre minden kérdés, mivel az értékelhetően megválaszolt kérdésekre kapott válaszokat ilyen esetekben is felhasználtuk. A hibásan, vagy hiányosan megválaszolt kérdéseket természetesen hibásnak minősítettük, és figyelmen kívül hagytuk. Így, reprezentatív felmérésünk eredményeként, a kérdésekre adott értékelhető válaszok száma és azok egymáshoz viszonyított aránya alapján pontosabb képet kaphattunk a települési diákok környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésekről való véleményéről.

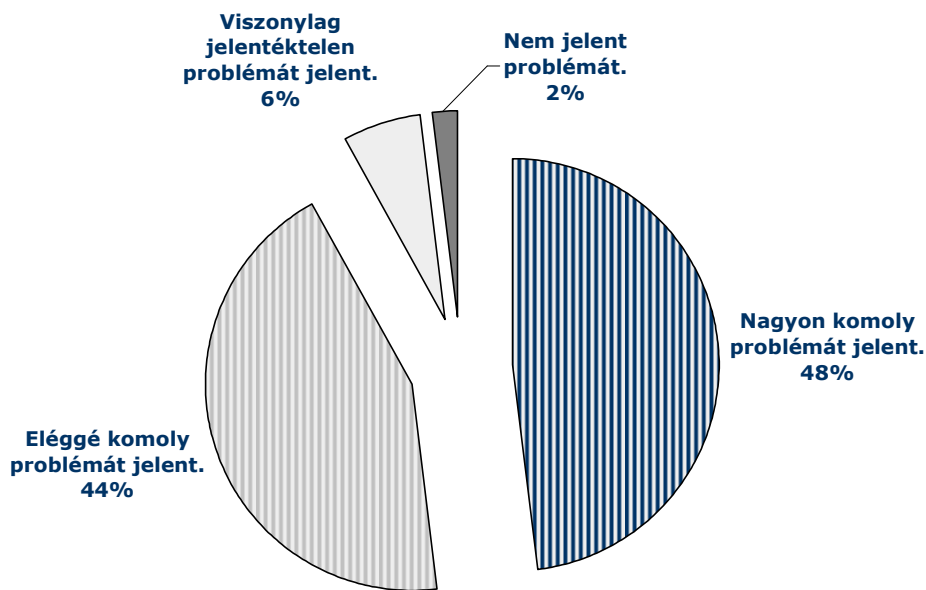
Az alább található ábrák a kapott válaszok alapján, azok szemléltetésére készültek el.

A települési diákok nagy többsége a környezetszennyezést a hazai viszonyok között jelentős, *Eléggé komoly*, illetve *Nagyon komoly* problémaként értékeli, a válaszadók 44% és 48%-a vélekedett így. *Viszonylag jelentéktelen problémaként* 6% szavazatot kapott, és csak 2% értékelte a környezetszennyezés témakörét úgy, hogy az *Nem jelent problémát*.

A Ruzsai környezetszennyezés tekintetében a hasonló kérdésre érkezett válaszok alapján elmondható, hogy a diákok kicsit másképp ítélik meg közvetlen környezetükben a környezetszennyezés problémájának súlyát. *Nagyon komoly*-ként 23%, *Eléggé komoly* problémaként viszont 38% értékeli, a diákok 32%-a értékelte *Viszonylag jelentéktelen problémaként*, a válaszadók közül a *Nem jelent problémát* lehetőséget pedig 7% jelölte meg.

3.1.2 /1. ábra Környezetszennyezés hazánkban (Oktatási kérdőív, 2011.)

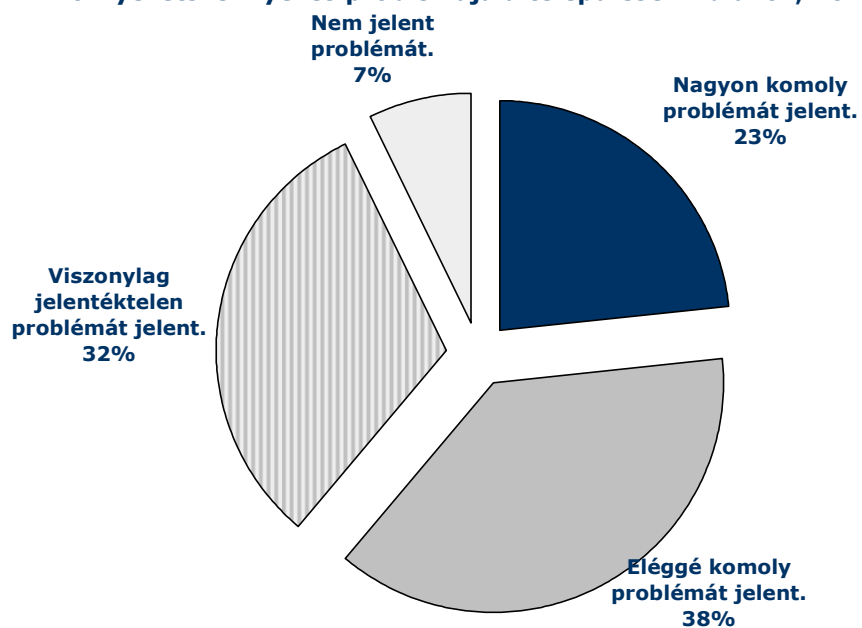
Környezetszennyezés problémája hazánkban - diákok, 2011.

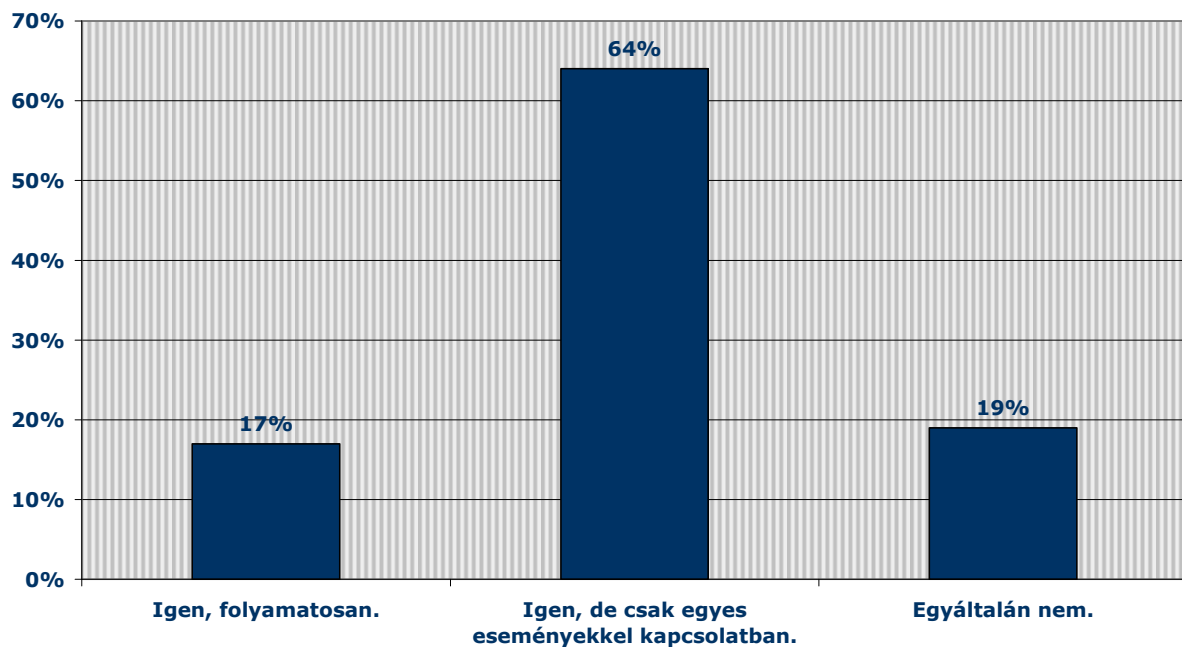
3.1.2 /2. ábra Környezetszennyezés a településen (Oktatási kérdőív, 2011.)

A környezetszennyezés problémája a településen - diákok, 2011.

3.1.2 /3. ábra Környezetvédelmi kérdések (Oktatási kérdőív, 2011.)

Érdeklődsz a környezetvédelem iránt? Diákok, 2011.

A 3.1.2 /3. számú ábra a tanulók környezetvédelmi kérdések után való érdeklődését mutatja

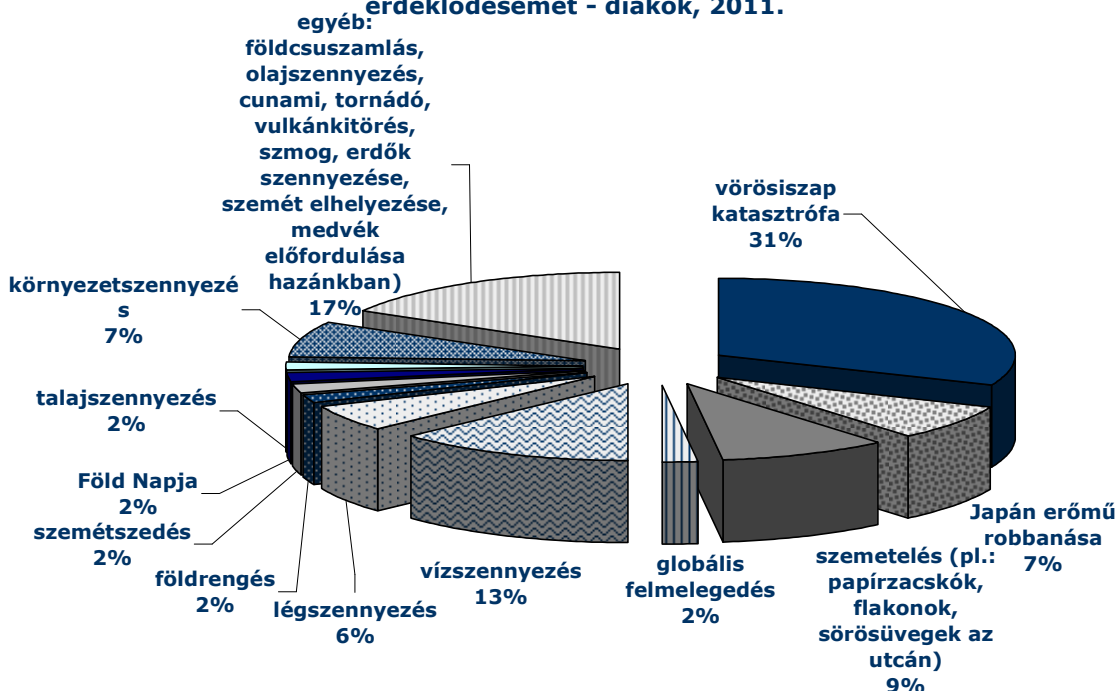

be. Általánosságban elmondható, hogy a tanulók főként konkrét eseményekkel kapcsolatosan érdeklődnek a környezetvédelemről, ezt a választ 64%-uk jelölte meg. A válaszadók 17%-a állítja, hogy folyamatosan érdeklődik a környezetvédelmi kérdések iránt, és 19% vallja magát érdektelennek a témában.

Megkérdeztük a tanulókat arról is, hogy mi volt az a legutóbbi környezetvédelemmel kapcsolatos probléma (kérdés), ami felkeltette érdeklődésüket. Ennél a kérdésnél önállóan kellett felsorolniuk ilyen témákat, akár többet is (3.1.2 /4. ábra). A válaszadók közül 7% említette a Japán atomerőmű robbanását, 31% a vörösiszap-katasztrófát, 13% a vízszennyezést, 9% a szemetelést, és sok egyéb felmerülő téma mellett például 2% a globális felmelegedést.

3.1.2 /4. ábra Legutóbbi környezetvédelmi téma (Oktatási kérdőív, 2011.)

A legutóbbi környezetvédelmi probléma, ami felkeltette érdeklődésemet - diákok, 2011.

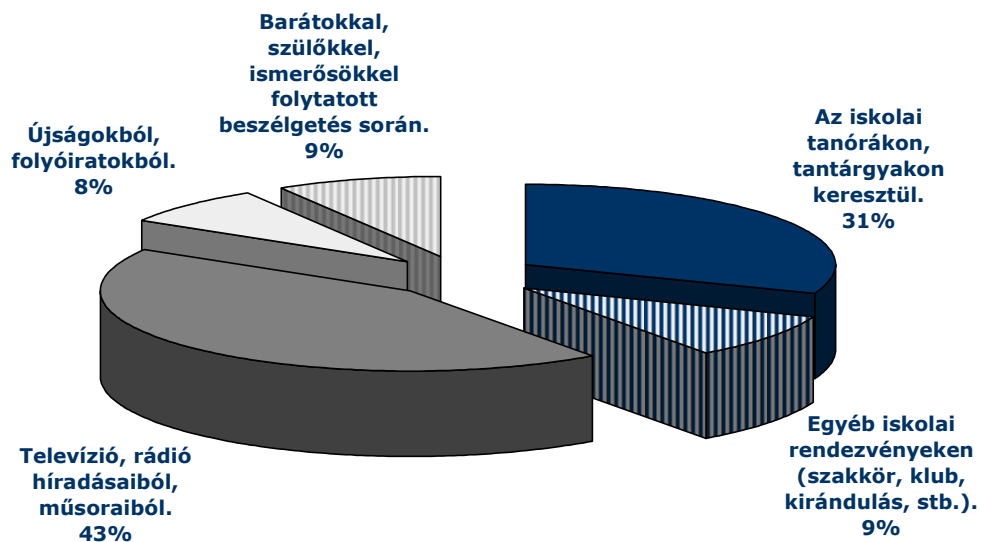
A tanulók a környezetvédelemmel kapcsolatos értesüléseiket számos csatornán keresztül nyerhetik. E információforrások megoszlását és ezáltal eredményességüket mutatja a 3.1.2 /5. számú ábra. Ennél a kérdésnél szintén lehetőség volt több válasz megjelölésére is. A diákok közül többen jelölték meg az iskolai oktatást (a válaszok 31%-a), valamint szintén sokan a televíziós és rádiós híradásokat, műsorokat (a válaszok 43%-a). Szintén sok információt kapnak továbbá újságokból, folyóiratokból (8%), valamint egyéb iskolai rendezvényeken (9%) és 9% a szülőktől, barátoktól lehetőséget jelölte meg.

Ez jelentheti azt, hogy a média és az iskola a fő információforrás a témában gyermekek számára, azonban esetleg azt is, hogy idejük legnagyobb részét az iskolában, majd a televízió előtt töltik. E kérdés egy újabb felmérés alapja lehet a jövőben. Rossz eredmény, hogy a szülőkkel való beszélgetések aránya a települési családokban alacsony lehet, figyelembe véve, hogy csak néhány tanuló esetében kerül szóba ilyenkor a környezetvédelem témaköre, vagy előfordulhat, hogy a települési családokban kevésbé jellemző a környezettudatos nevelés.

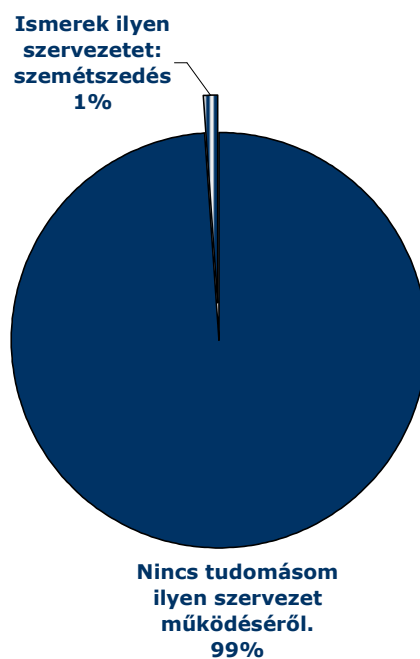
3.1.2 /5. ábra Információforrások (Oktatási kérdőív, 2011.)

Környezetvédelmi információk főbb forrásai - diákok, 2011.

3.1.2 /6. ábra Helyi környezetvédelmi szervezetek (Oktatási kérdőív, 2011.)

Tudsz környezetvédelmi szervezetről a településen? Diákok, 2011.

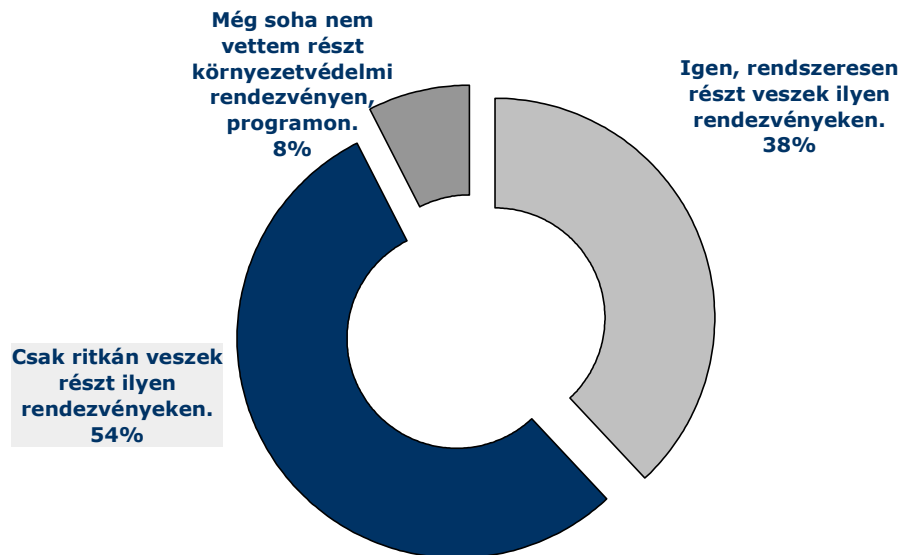
Megkérdeztük a diákokat arról is, hogy van-e tudomásuk arról, hogy lakóhelyükön vagy az iskolában tevékenykedik környezetvédelmi, természetvédelmi szervezet (egyesület, klub, szakkör). A válaszadók 99%-a nem tud ilyen szervezet működéséről (az 1% kivétel sem

szervezetet, hanem a szemétszedést, mint tevékenységet jelölte meg), 54% ritkán vesz részt ilyen rendezvényeken, 38% pedig rendszeresen. Negatívum, hogy a kitöltők szerint az iskola természetvédelmi, környezetvédelmi szakkört nem működtet.

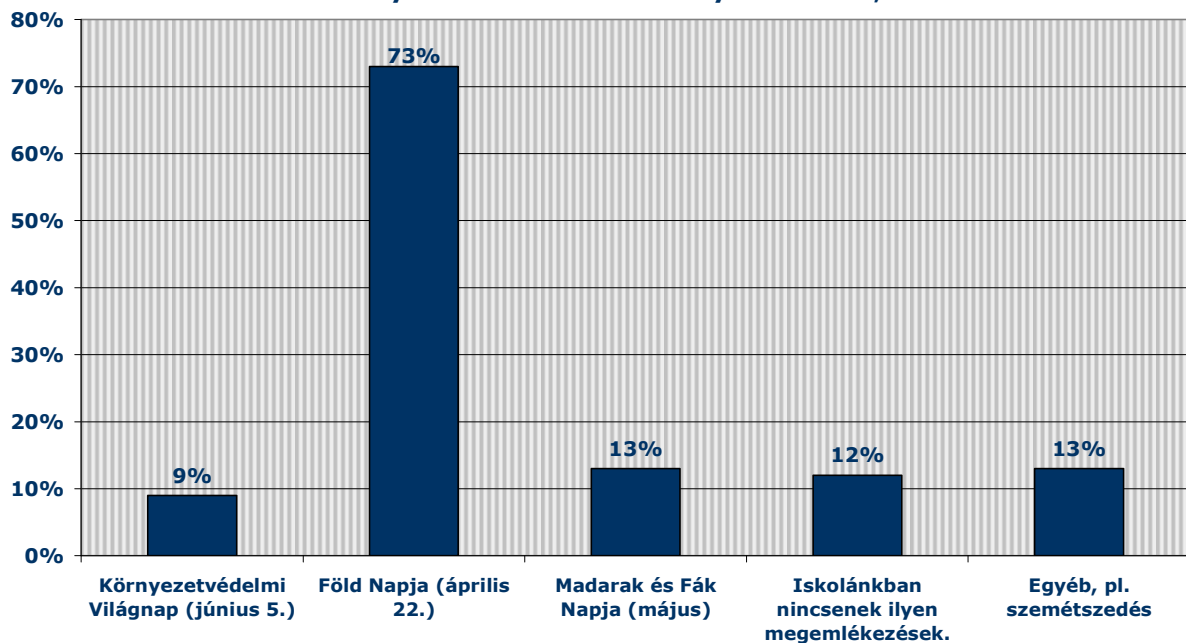
3.1.2 /7. ábra Környezetvédelmi rendezvények (Oktatási kérdőív, 2011.)

**Vettél már részt környezetvédelemmel kapcsolatos rendezvényen?
Diákok, 2011.**

3.1.2 /8. ábra Iskolai környezetvédelmi napok (Oktatási kérdőív, 2011.)

Iskolai környezetvédelmi rendezvények - diákok, 2011.

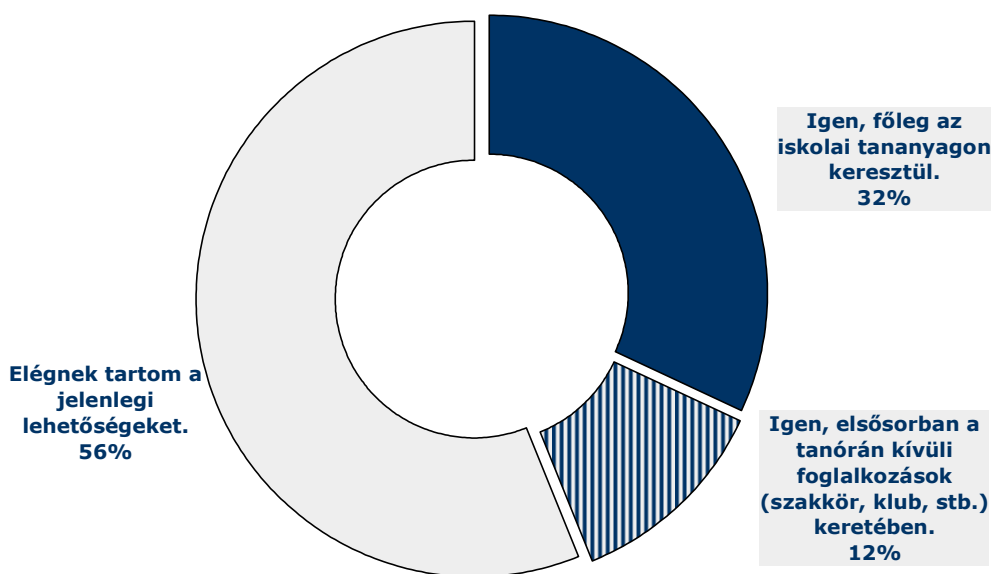

A következő kérdés az iskolai szokásokra, a környezetvédelemmel kapcsolatos megemlékezésekre irányult, itt szintén több válasz megjelölésére volt mód. A válaszadók szép számban (73%) jelölték meg a Föld Napját, azonban sajnos jóval kisebb számban az egyéb ünnepnapokat. Más kistélepülések diákjaihoz képest az eredmény hangsúlyosan negatívnak mondható.

Megkérdeztük a diákokat arról is, hogy szeretnék-e többet tudni, tanulni a környezetvédelem kérdéseiről, mint az eddigiekben. A válaszadók kisebb aránya, 32%-a fogadna szívesen további, környezetvédelemmel kapcsolatos információkat az iskolai tananyagon belül, míg 12% tanórán kívüli foglalkozás keretében.

3.1.2 /9. ábra Információigény mérése (Oktatási kérdőív, 2011.)

Szeretnél többet tudni a környezetvédelemről? Diákok, 2011.

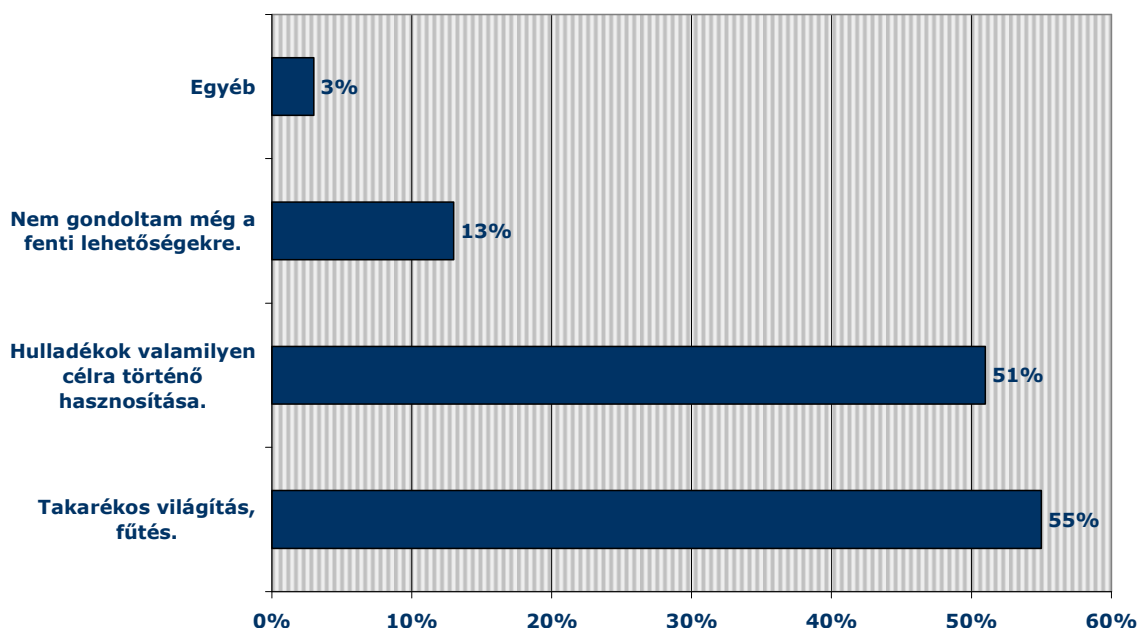
Kérdőívünk következő kérdése arra irányult, hogy a tanulók milyen, környezetvédő szokásokat építettek be mindennapjaikba. A válaszadók 55%-a jelölte meg a takarékos világítást, fűtést, szintén nagyon nagy része (51%) pedig a hulladékok hasznosítását. Ezek az arányok kistélepülési szinten is igen pozitívnak mondhatók, különös tekintettel arra, hogy gyermekekről van szó, akiknek szokásai a szülőkkel közös élettérben alakulnak ki.

A 3.1.2 /11. számú ábra a fogyasztói szokások környezetre való hatását, környezetterhelő szerepét mutatja be aszerint, hogy azt a diákok jelentősnek tartják-e. Az eredmények alapján elmondható, hogy a diákok 40%-a tartja jelentősnek e hatásokat, míg a fennmaradó rész 45%-ban bizonytalan. A kapott eredmény jól jelzi, hogy a kitöltők csak korlátozott információkkal bírnak a témában, azonban a korosztály fogékonyságát tekintve ez a jövőben jól javítható, iskolai vagy iskolán kívüli kereteken belül egyaránt.

A kevésbé környezetterhelő vagy környezetbarát vásárlási szokásokat vizsgáló kérdésünk eredményét a 3.1.2 /12. számú ábra mutatja be: eszerint a válaszokat adó diákok 72%-a nagyon ritkán, 17%-a pedig sohasem használ környezetbarát termékeket. E kérdés kiértékelésekor szintén kitűnik, hogy, bár a kapott eredmény jónak mondható, a jövőben célszerű lenne a gyermekek tájékoztatására nagyobb hangsúlyt fektetni.

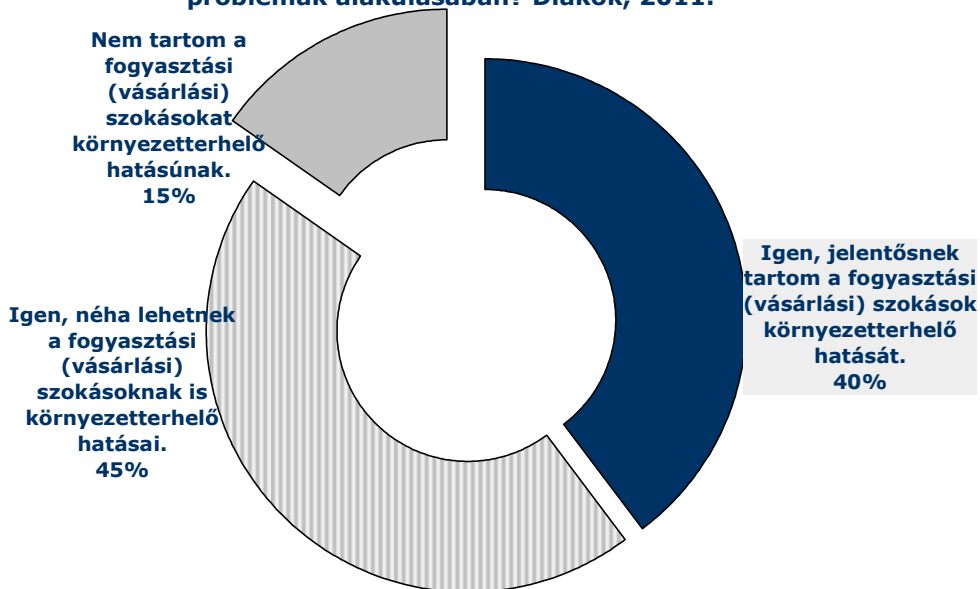
3.1.2 /10. ábra Környezetvédő szokások (Oktatási kérdőív, 2011.)
Környezetvédő szokások - diákok, 2011.

A települési gazdasági, szociális, környezetvédelmi stb. ügyekben, kérdésekben való tájékozottságot vizsgáló kérdésünkre kapott válaszok alapján elmondható, hogy a diákok mintegy 59%-a csak ritkán foglalkozik a helyi ügyekkel, míg 32%-uk megfelelően tájékozottnak tartja magát (3.1.2 /13. számú ábra).

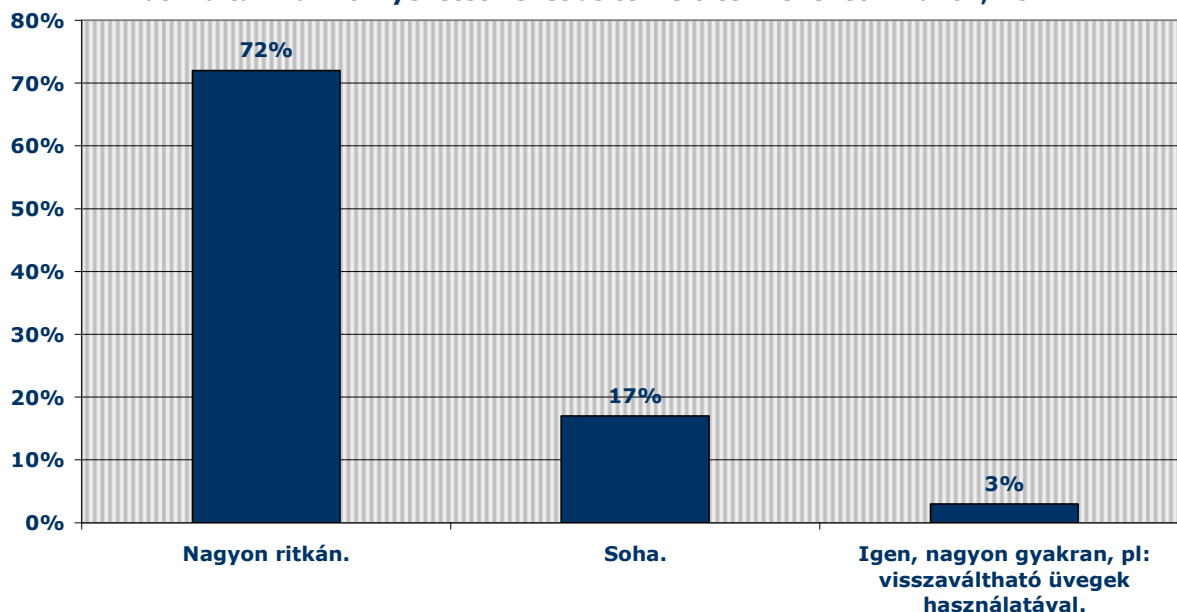
3.1.2 /11. ábra Fogyasztói szokások szerepe (Oktatási kérdőív, 2011.)

Szerinted a fogyasztási szokások szerepet játszanak a környezeti problémák alakulásában? Diákok, 2011.

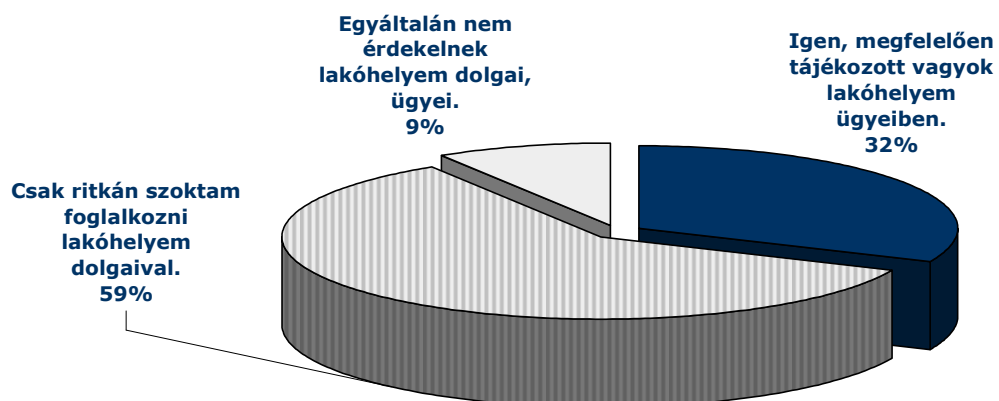

3.1.2 /12. ábra Vásárlási szokások (Oktatási kérdőív, 2011.)
Használtál már környezetet kevésbé terhelő termékeket? Diákok, 2011.

3.1.2 /13. ábra Tájékozottság (Oktatási kérdőív, 2011.)

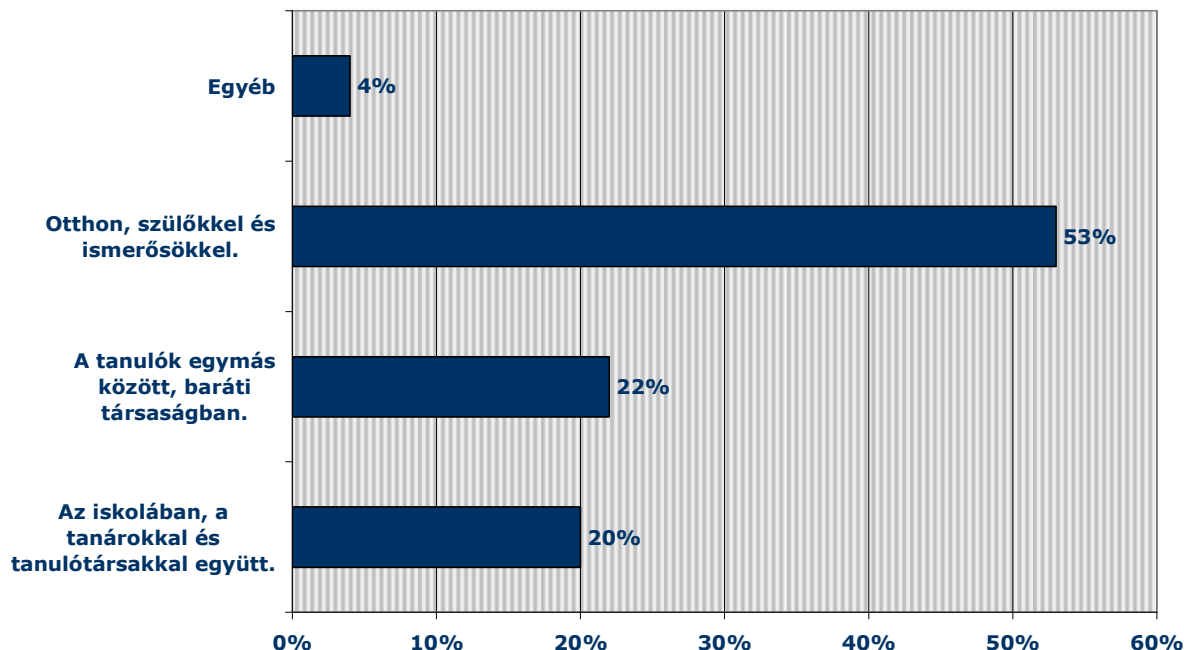
Tájékozottnak tartod magad lakóhelyed ügyeiben? Diákok, 2011.

Kérdőívünk következő kérdése (3.1.2 /14. számú ábra) arra irányult, hogy a tanulók milyen forrásból, forrásokból szerzik helyi ügyekkel kapcsolatos információikat. A válaszadók 20%-a jellemzően az iskolában, magas aránya: 53%-a otthon, míg 22%-a főként tanulótársaitól, barátaitól szerzi be a lakóhelyével kapcsolatos híreket. Az itt kapott eredmények a gyakori otthoni, közös beszélgetésekre engednek következtetni a kitöltők körében, a környező településeken kapott otthoni kommunikációs eredmények tükrében is.

Hol beszélitek meg leggyakrabban lakóhelyed ügyeit? Diákok, 2011.

Az utolsó három ábra a kérdőív két, talán leginkább figyelemreméltó kérdéskörére adott válaszok arányát szemlélteti.

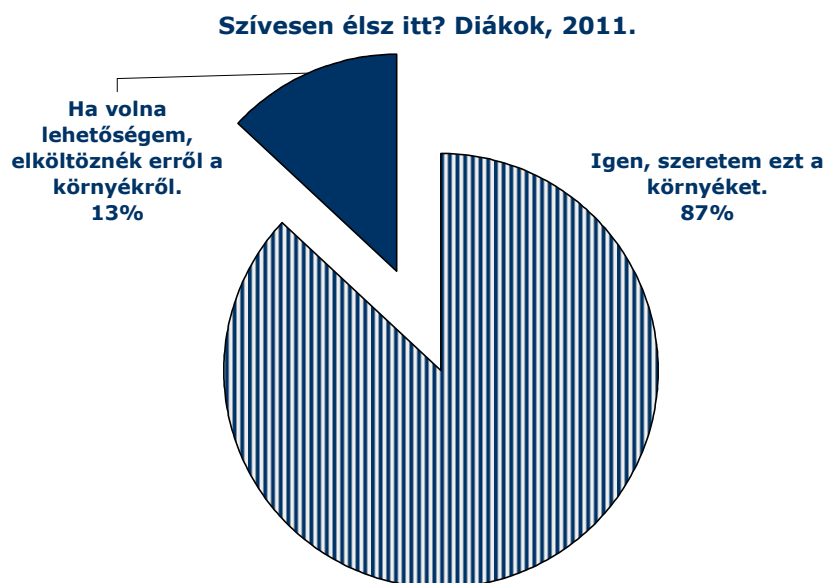
A 3.1.2 /15. számú ábra a lakóhely szeretetét mutatja be a diákok körében, és nagyon pozitív képet jelez. A tanulók 87%-a nyilatkozott úgy, hogy szereti ezt a környéket, s csupán a válaszadók 13%-a költözne el, hogyha az módjában állna. Ez számunkra az egyik legfontosabb adat, hiszen egyértelműen jelzi azt, hogy a fiatalok mennyire szívesen laknak itt, s így jövőbeni sikeres fejlesztések, például munkahelyteremtést eredményező fejlesztések esetén reális esély lehet arra, hogy nőjön a település népességmegtartó ereje.

A második, szintén kiemelten fontos kérdés arra irányult, hogy képet kaphassunk arról, hogy a diákok szerint mely kérdések a legsürgősebben megoldandó feladatok a településen. E kérdéskörben módjukban állt az általunk felsorolt problémákat elégedettségük szerint rangsorolni, majd három különösen fontosnak vélt települési problémát önállóan megjelölni. Az e kérdésekre adott válaszok elemzése során a problémaköröket a válaszokban megjelölt fontosságuk szerint viszonyítottuk egymáshoz, s így kaptuk meg végül egymáshoz viszonyított arányban, jól szemléltethetően a 3.1.2 /16. és 17. számú ábrán szereplő adatokat.

A kapott válaszok rendkívül pozitív képet mutatnak: a 16. ábra alapján elmondható, hogy a válaszok 100%-ából közel egyformán részesült több kategória is, jelezve, hogy a munkavállalási lehetőségeken túl nincs olyan, feltűnően elmaradott terület a diákok szerint, mely kiemelten fejlesztendő lenne. Elégedetlenek voltak még a szórakozási lehetőségekkel és a tömegközlekedéssel is.

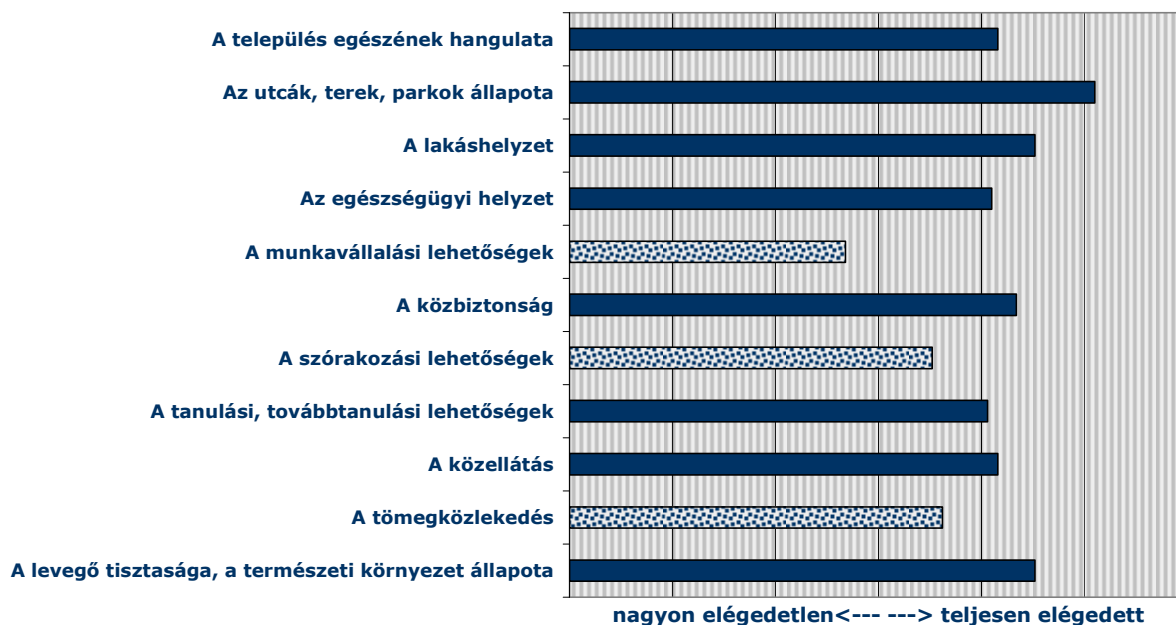

3.1.2 /15. ábra Lakhely szeretete (Oktatási kérdőív, 2011.)

3.1.2 /16. ábra Települési problémák rangsorolása (Oktatási kérdőív, 2011.)

Felsorolt települési területekkel való elégedettség mérése - diákok, 2011.

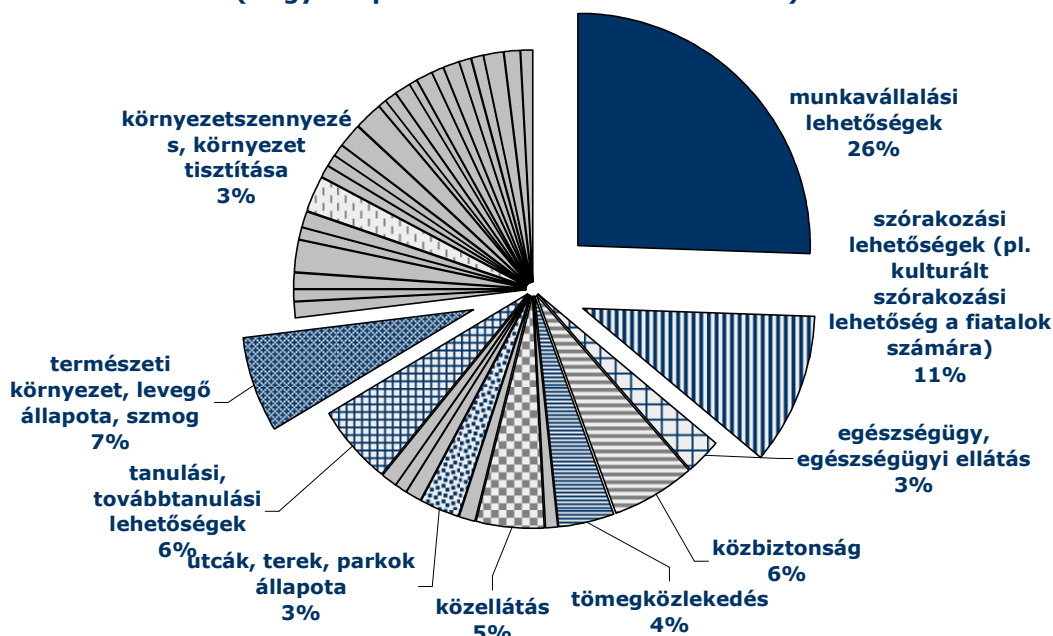
A legutolsó ábra és táblázat a diákok által választható és szabadon megjelölhető, legsürgősebben megoldandó problémák sorrendjét mutatja, melyek rendezése véleményük szerint a jövőben - lehetőség szerint mielőbb - célszerű. A legmagasabb pontszámot kapott

területeket az ábrán és a táblázatban is kiemeltük. (Az ábra után található táblán az alacsonyabb pontszámot kapott válaszok is láthatók.)

3.1.2 /17. ábra Felsorolható problémák rangsorolása (Oktatási kérdőív, 2011.)

Legsürgősebben fejlesztendő települési problémák - diákok, 2011.
(Nagyobb pontszámú területek kiemelése)

3.1.2 /1. tábla Felsorolható problémák rangsorolása, teljes lista (Oktatási kérdőív, 2011.)

Legsürgősebben fejlesztendő települési problémák - Ruzsa, diákok, 2011.	
munkavállalási lehetőségek	80
szórakozási lehetőségek (pl. kulturált szórakozási lehetőség a fiatalok számára)	33
egészségügy, egészségügyi ellátás	8
közbiztonság	18
tömegközlekedés	12
lakáshelyzet	3
közellátás	15
parkok tisztántartása	3
utcák, terek, parkok állapota	9
település hangulata	3
külterületi utak állapotának javítása, homokos utak burkolása	3
BMX kerékpáros pálya létesítése	3
tanulási, továbbtanulási lehetőségek	18
természeti környezet, levegő állapota, szmog	21
a keskeny útburkolatok szélesítése	3
talajok szennyezése	3

vízzennyezés	3
közlekedés	7
hulladékok hasznosítása	3
szabályok betartása	3
környezetszennyezés, környezet tisztítása	8
zebra létesítése	3
iskolai játszótér létesítése	2
biztonságos közlekedés feltételeinek biztosítása	3
orvosi ellátás javítása	5
sok a helybeli szemetelő	6
központi konyha, étkező létesítése	2
buszmegálló	3
környezetvédelem	3
állatok védelme	2
több sportolási lehetőség (pl. extrém sportok)	3
faültetés	3
több boltot (áruházat)	3
több étterem létesítése	3
iskola fejlesztése	3
strand létesítése a településen	4
rongálások büntetése	3
egyéb (rendszeres fűnyírás, gazdaság fejlesztése, takarékoság)	3

SWOT analízis

A kiértékelési folyamat során kapott adatok alapján elkészítettük a település fejlődési irányainak kijelölésére, a települési és településen kívüli állapotok ismeretében az alább található SWOT analízist.

	■ ERŐSSÉGEK (belső)	■ GYENGESÉGEK (belső)
■ Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Magas a települési együttműködési készség a lakosság részéről, kiemelten magas a környezetvédő tevékenységekre és az önkéntes munkára való hajlandóság. ▶ A lakosok körében nagyon pozitív vélemény tapasztalható a településsel kapcsolatos érzelmek tekintetében, a feldolgozott kérdőívek között egyedülállóan csak Ruzsán nincs a lakosság körében negatív vélemény. ▶ Nagy számú civil szerveződés a településen, melyek aktív munkája a települési sporttevékenységek területére is kiterjed. ▶ A lakosság körében a környező kistelepülésekhez képest egyedülállóan kevesen jelölték meg a közbiztonságot problémaként, ez jó közbiztonság-érzetre enged következtetni. ▶ A lakosság körében a környező kistelepülésekhez képest egyedülállóan senki sem jelölte meg az oktatás színvonalát problémaként, ez magas színvonalú oktatási munkára enged következtetni. ▶ A lakosság körében a környező kistelepülésekhez képest egyedülállóan senki sem jelölte meg a továbbtanulási lehetőségeket problémaként.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Az iskolában természetjáró, környezetismereti szakkör nem működik. ▶ A fiatal lakosság alacsony informáltsága a környezetvédelem kérdéseivel kapcsolatban. ▶ Fejleszthető belterületi és külterületi közlekedés. ▶ A gyermekek és fiatalok számára a költségkímélő szabadidős és szórakozási lehetőségek száma növelendő. ▶ A munkanélküliek magas száma. ▶ Fejleszthető tömegközlekedés - a lakosság a terület fejlesztését igényli. ▶ A civil szervezetek jobb anyagi körülmények között nagyobb eredményességgel, kiterjedtebb témakörökben is működhetnének. ▶ Közbiztonság javítására való igény a gyermekkorú kitöltők körében. ▶ A települési igények értelmében nagyobb bővítésre szorul a kerékpárutak kiépítettsége a településen. ▶ A tanyasi lakónépesség magas aránya. ▶ A diákok válaszai szerint a települési tanulási és szórakozási lehetőségek köre kiemelten fejlesztésre szorul. ▶ A belterületen a szemét lakossági elhelyezése gyakran nem megfelelő, a gyermekek szerint sok a szemetelés,

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ A lakosság körében a környező kistelepülésekhez képest egyedülállóan kevesen jelölték meg a szórakozási lehetőségek hiányát problémaként, ez jó közösségi életre enged következtetni. ▶ A fiatal lakosság fokozott érdeklődése a környezetvédelem kérdéseivel kapcsolatosan. ▶ Kiskunhalas, Mórahalom és Szeged elérhetősége (földrajzi elhelyezkedéséből származó előny, munkalehetőségek, stb.) ▶ A helyi természeti értékek nagy száma a lakosokban pozitív érzéseket vált ki. ▶ Tapasztható lokálpatriotizmus a falu lakosai között, a kérdőíveket kitöltők nagy része több, mint 20 éve lakik itt. ▶ A lakosok nagy része elégedett a települési épületek, terek, utcák állapotával. ▶ A lakosok kiemelkedően nagy része nyugalmasnak, vagy biztonságosnak, hangulatosnak ítélte meg a település hangulatát. ▶ A kistelepülési közösség jó összetartó ereje. ▶ Jó kistérségi és kistérségek közötti együttműködés és koordináció, mely a civil szervezetek aktivitásával egészül ki. ▶ A szelektív hulladékgyűjtéshez a lakosság kiemelten pozitívan áll hozzá. ▶ A települési hulladéklerakók rekultiválására KEOP projekt keretében 2012 ősz végéig sor kerül. 	<p>viselkedésformálásra való igény.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A diákok válaszai szerint a települési közbiztonság kiemelten fejlesztésre szorul. ▶ Fejleszthető eredmények a lakosok települési mezőgazdaságról, a helyi szolgáltatások köréről, és az emberek képzettségéről alkotott véleményében. ▶ A lakosok szerint kissé kiegyenlítetlen a segélyre szoruló és a segélyezettek száma a településen.
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Erdei pihenő léte a településen. ▶ Növekvő népesség az elmúlt években. ▶ A lakosok takarékos energiafelhasználáshoz való pozitív hozzáállása. 	
■ Környezet	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Természeti értékek nagy száma. ▶ Csatornafejlesztés (a belterületi szennyvízcsatorna hálózat kiépítettsége 97%-os). ▶ Erdőterületek magas aránya (33,39%). ▶ 2004. évben a település nagy részén kiépült a csatornahálózat. 2005. évben a PHARE CBC 2003 Magyarország - Románia környezetvédelmi infrastruktúra hőhálózat fejlesztési program 90%-os támogatása, valamint az európai uniós fejlesztési pályázatok saját forrás kiegészítésének támogatása lehetővé tette új, korszerű szennyvíztisztító rendszer kialakítását. Ennek eredményeként 2006 augusztusában került átadásra az SBR típusú biológiai szennyvíztisztító telep (300 m³/d). ▶ A lakosság jó állapotúnak ítéli meg a helyi természeti környezet állapotát. ▶ A település környezeti elemeinek jó állapota. ▶ A helyi termelő és szolgáltató szektor környezetterhelése kicsi. ▶ A helyi természeti területek biológiai sokfélesége. ▶ A légszennyező anyagok kibocsátása alacsony. ▶ A talajok alacsony 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ A hulladékok gyakran nem megfelelő elhelyezése a helyi közterületeken. ▶ A település talajadottságai közepesen kedvezőek. ▶ Az utak, utcák burkolata egyes lakosok vélekedése szerint nem megfelelő, több és helyenként szélesebb szilárd burkolatot szeretnének. ▶ A nagy számú külterületi mellékút állapota folyamatos állagmegóvást igényel. ▶ A külterületi burkolatlan utak magas aránya jelentős porterhelést idéz elő. ▶ Az utóbbi években egyre nagyobb mértékben elszaporodott a parlagfű, melynek hatására a pollen szennyezettség kimutathatóan növekvő mértékben allergiás megbetegedéseket okoz.

	<p>szennyezettsége.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A települési hulladékszállítás folyamatos fejlődése, a település bel- és külterületén is megoldott a szemétszállítás. ▶ A település rendelkezik szikkasztóárkos kiépítettségű belterületi csapadékvíz elvezető hálózattal. ▶ Ruzsa csatlakozott az ISPA projekt keretében megvalósuló Szegedi Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszerhez. ▶ A program keretében elkészült az Ruzsai hulladékudvar és hulladékgyűjtő sziget, ahol számos hulladékfrakció elkülönített gyűjtése megoldott. Az iskolában és a boltokban elemgyűjtő kihelyezése történt meg. ▶ A települési zöldfelületek magas aránya, amit a lakosok is pozitívan értékeltek. ▶ Bel-és külterületen folyamatosan karbantartják a meglévő csapadékvíz elvezető árkokat. 	
■ Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Fejlődő települési turizmus, erdei pihenő, termálvíz léte, lovasturizmus, kemping. ▶ Két nagy park mellett sportpálya, vásártér, piactér léte, jó hasznosítási lehetőségei (pl.: mezőgazdaság, turizmus). ▶ Szeged és Mórahalom viszonylagos közelsége. ▶ A település vízellátási rendszere megfelelően kiépített, a belterület minden utcájában van közműves vízellátás. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ A belterületi zöldterületi fejlesztésekhez szükséges helyi anyagi keret nagysága alacsony. ▶ A tömegközlekedés feltételei a kérdőívet kitöltő lakosság véleménye és a diákok egy része szerint nem megfelelők. ▶ Kevés munkalehetőség a településen. ▶ A térség iparosodása csekély. ▶ A boltok száma a településen a lakosság részére többnyire megfelelő, de további fejlesztésre szorul.

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Megfelelő gáz, villamos energiaellátás. ▶ A belterületi burkolt utak aránya ma már 90%. ▶ Magas napsütéses óraszám, napenergia lehetőségek. ▶ Települési családi gazdaságok jó aránya, bio-termelés jó lehetőségei. ▶ Lassan szélesedő növénytermesztési struktúra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ A településen a környezetkímélő technológiák alacsony aránya.
	■ LEHETŐSÉGEK (külső)	■ VESZÉLYEK (külső)
■ Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ▶ A helyi diákság körében a környezettudatos nevelés bevezetése, előtérbe helyezése, majd annak megtartása, szélesebb körű iskolai környezeti nevelés, rendezvények, versenyek, szakkörök, stb. útján. ▶ Belterületi utak igény szerinti karbantartása, pályázati munka. ▶ A fiatal lakosság bevonása környezetvédelmi tevékenységekbe. ▶ Több iskolai környezetvédelmi nap bevezetése. ▶ Kerékpárút-fejlesztés a településen a lakosság kerékpáros közlekedésének gyakoriságára és a nagyon jelentős lakossági igényekre alapozva. ▶ A közösségi autóbusz közlekedés fejlesztése a lakosság körében megjelenő igények szerint. ▶ A lakosság pozitív hozzáállása a fórumokon való részvételhez, a takarékos energiafelhasználáshoz, a szelektív hulladékgyűjtéshez, a települési fa- és virágültetéshez, környezetvédelmi rendezvényeken való részvételhez, közterületek 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Az allergiás, asztmás megbetegedések száma növekszik. ▶ Erősödhet a települési fiatal lakosság érdektelensége a környezetvédelem iránt. ▶ Az iskolai környezetvédelmi foglalkozások bevezetése nélkül a gyermekek környezettudatos nevelése elmarad, felnőttkorukra nem alakul ki bennük a környezetvédelem elveivel összhangban álló életmódra való igény. ▶ Népeségfogyás. ▶ A külterületi lakosság leszakadásának erősödése. ▶ A hagyományörzés háttérbe szorulása. ▶ A települési lakosok körében az életszínvonal romlása.

	<p>takarításához.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A települési boltok és szolgáltatóegységek számának növelése, új vállalkozások betelepülésének elősegítése, a helyi lakosság nagyobb megelégedésére. ▶ A belvíz-elvezetés további, folyamatos kezelése: a települési kül-és belterületi csapadékvíz elvezető rendszer karbantartása. ▶ A közösségi tudat további erősítése. ▶ A települési attrakciók (zöldterületek, természeti értékek, épített értékek, különlegességek, stb.) és a helyi rendezvények rendszeres népszerűsítése, megjelenéseik folyamatos fejlesztése, pályázati munka. ▶ A helyi turisztikai attrakciók (természeti kincsek, erdők, mezők, túraútvonal, erdei pihenő, éttermek, tanyák, vendégházak stb.) és helyi rendezvények (pl.: búcsú, halászléfőző verseny, falunap, nótaest, kerékpárverseny, falu- ovi- és turistafutam) jobb kihasználásával és fejlesztésével új, időszakos vagy lehetőség esetén állandó munkalehetőségek biztosítása a települési lakosok számára. ▶ Jó vadásztatási lehetőségek kihasználása (szarvas, dóm, vaddisznó, őz, fácán, nyúl). ▶ Az erdei pihenő és turistautak népszerűsítése, kihasználása. ▶ A települést érintő buszjáratok rendjének vizsgálata, a rendszeres és jó csatlakozási lehetőségekkel bíró tömegközlekedés elősegítése, Mórahalom, Szeged és a környező 	
--	--	--

	<p>települések irányában.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A települési társadalomszerkezet pozitív változása. ▶ Magasabb végzettségű lakosok helyben tartása. ▶ A településen új szerveződések megalakulása, a magas települési lakossági összefogási hajlandóságnak köszönhetően. A civil szféra összefogásának további erősítése. ▶ Különböző, új rendezvények éves rendszeres megtartásának további segítése, népszerűsítésük a helyiek és a turisták körében, bevezetésük a települési rendezvénynaptárba. A jelenlegi rendezvénytár elemeinek igényes és színes programokkal való lebonyolításának segítése. ▶ Ivóvíz megfelelő biztosítása (a jelenleg szolgáltatott víz minősége nem felel meg az előírásoknak, a külterületi infrastruktúra kiépítettsége hiányos). ▶ Az egészségügy terén a lakossági igények vizsgálata, kapcsolódó lakossági fórum megtartása a megfelelő fejlesztések megvalósításáért. ▶ A helyi gyermekkorú lakosok szórakozási lehetőségeinek bővítése, figyelemmel a gyermekek megfogalmazott igényeire. ▶ A felnőtt és a gyermekkorú települési lakosság környezettudatosságának növelése. ▶ Folyamatos pályázatfigyelés és pályázati munka a települési civil szervezetek segítésére, igény esetén az önkormányzat vagy a 	
--	---	--

	<p>kistérség segítségnyújtása a civil pályázatok eredményes elkészítésében.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Intenzív környezeti nevelés bevezetése az iskolában. ▶ A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos figyelemfelhívó rendezvények tartása a felnőtt lakosság számára. ▶ Rendszeres lakossági fórumok megtartása a település fejlesztésében érintett aktuális témákról, véleménynyilvánítási lehetőség biztosítása a lakosok részére, a lakossági vélemények lehetőség szerinti figyelembe vétele a települési szintű fejlesztési döntésekben. 	
■ Környezet	<ul style="list-style-type: none"> ▶ A helyi környezetvédelmi program felülvizsgálatának elkészítése. ▶ Rendszeres parlagfű-mentesítés. ▶ Zöldfelület-fejlesztés, rendezés (helyi zöldterületének tisztántartása). ▶ A kistérségi együttműködés erősítése. ▶ Csatornázás-fejlesztés. ▶ Több helyi hulladékgyűjtő kihelyezése, szemléletformálás a szemeteléssel kapcsolatban. ▶ Pályázati és egyéb külső források bevonása a települési fejlesztésekbe, a települési környezet megóvására és jobb kihasználására vonatkozó pályázati lehetőségek figyelése. ▶ A jó természeti adottságok erősítése. ▶ A kerékpáros közlekedés révén környezetbarát 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Környezetterhelő tevékenységek betelepülése a térségbe. ▶ A helyi talajszennyezettség növekedése, a talajok fizikai és kémiai romlása. ▶ A talajok kimerülése. ▶ A légszennyezettség növekedése. ▶ Az allergén növények számának időszakos növekedése. ▶ A természeti értékek lepusztulása. ▶ A zaj-, levegő és talajszennyezéssel veszélyeztetett területek száma, nagysága nőhet. ▶ A nem megfelelő talajművelés következtében a talajok minősége romolhat (savanyodás, szikesedés).

	közlekedés-fejlesztés.	
■ Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Megújuló energiaforrások hasznosítása. ▶ Új, korszerű, környezetet kevésbé károsító energiahordozók racionális felhasználása. ▶ Az ökológiai adottságoknak legjobban megfelelő talajhasználat bővítése, és fenntartható mezőgazdaság megvalósítása, terjesztése. ▶ Az intenzív talajhasználat felváltása extenzív talajhasználat megvalósításával, a környezetileg érzékeny és gyenge termőképességű területeken. ▶ A környezetvédelem fejlesztését elősegítő támogatások igénybevétele. ▶ Kiterjedt települési pályázati munka, külső források bevonása a fejlesztésekbe. ▶ Turizmus további fejlesztése, pályázatfigyelés. ▶ Turisztikai terv létrehozása a települési turizmus fejlesztésére. ▶ Helyi turizmusfejlesztési szervezet létrehozása. ▶ Új munkahelyek teremtése. ▶ Háztáji termékek nagyobb számú piacra juttatása. ▶ A helyi falusi turizmus fejlesztési lehetőségeinek kihasználása. ▶ Kerékpáros turizmus és kerékpárutak fejlesztése, meglévő igények megvalósítása, külső források bevonása. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Az infrastruktúra fejlesztésére jelenleg rendelkezésre álló hitelek, támogatások beszüntülése. ▶ A mezőgazdasági termelés nem párosul környezetvédelmi beruházásokkal, a környezetvédelmi beruházások háttérbe szorulnak. ▶ A turizmus fejlesztésének hatására megnőhet a környezetszennyezés. ▶ A fiatalok nagy arányú elköltözése a településről. ▶ A munkanélküliség növekedése. ▶ A pályázati önerő előteremtésének egyre nagyobb nehézségei.

4. STRATÉGIA

Felmérésünk során megmutatkozott, hogy Ruzsa települési önkormányzata és a helyi lakosság egymással egyetértésben kívánja elérni a fenntartható fejlődés elveivel összhangban álló települési minta kialakítását. Céljaik elérésére ütemezési tervet alakítottunk ki, amely Ruzsa település vizsgált adatainak felhasználásával időtávonkénti részcélokat jelöl ki hosszú-, közép- és rövidtávon.

A helyi viszonyok javítására munkánk során olyan prioritási rendszer kidolgozására került sor, mely figyelembe veszi a települési speciális viszonyokat a fenntartható fejlődés elvének szem előtt tartása, valamint a vonatkozó nemzetközi irányelvek alkalmazása mellett. E prioritások szintén, a már oly sokszor említett társadalom-gazdaság-környezet hármasság mentén jelölik ki azok fontos és követendő irányvonalakat, melyek mentén következtetéseink szerint a fenntartható fejlődés szerinti fejlesztések megvalósíthatók.

Programunk sikeres megvalósítása esetén a település társadalmi, gazdasági és környezeti jellemzői optimális irányba fejlődhetnek. A Fenntartható Fejlődés elvei alapján ezen pozitív változások területenként szerteágazóak lehetnek, így a települési sajátosságoknak megfelelően számos részterületre vonatkozóan részletes projektötleteket dolgoztunk ki, melyek elsődleges célja a fenntartható fejlődés kialakulásának segítése, a rendelkezésre álló erőforrások gazdaságos felhasználása mellett. Munkánk elvárt eredménye, hogy a helyi gazdaság, társadalom, munkaerő-piaci helyzet és a települési környezeti állapot egyaránt fejlődjön, és e különböző területek fejlődése hosszú távon is fenntartható legyen.

5. MEGVALÓSÍTÁS

Az alábbiakban azok a prioritások elérésére megtervezett, konkrét települési projektek találhatók, helyeket a fenntartható fejlődés elérésére, a települési sajátosságokat figyelembe véve dolgoztunk ki.

A projektekre vonatkozóan meghatároztuk azok jellegét (társadalmi, gazdasági vagy környezeti), a megvalósítás optimális időrendjét (időtáv), valamint a releváns egyéb projekttulajdonságokat (a projektek végcélja, kiemelt célcsoport, gyakorlati ütemezés, résztvevő partnerek, a projekt teljes beruházási költsége, stb.).

A projektek kidolgozására a települési önkormányzat fejlesztési célú dokumentumainak ismeretében, a hazai és nemzetközi fejlesztési irányvonalak tanulmányozását követően, kérdőíves felmérésünk statisztikai elemzése után került sor.

A kidolgozott projektek sorrendbe állítása projektcél szerinti csoportosítással a következő:

Társadalmi prioritások

5.1. Társadalmi pillér

■ Társadalmi szemléletformálás

1. Ismeretterjesztő előadások, lakossági fórumok szervezése környezetvédelmi témákban
2. A környezetvédelem oktatásának erősítése a tanórákon, és tanórán kívüli elfoglaltságok keretében egyaránt
3. Társadalmi fórumok, előadás szervezése a települési hulladék-elhelyezési lehetőségek témájában, a szemetelés csökkentésére és megelőzésére

■ Önkormányzati ügyintézés és civil kapcsolatok javítása

4. Rendszeres lakossági fórumok megtartása a településfejlesztés aktuális kérdéseiben, kétirányú véleménynyilvánítási lehetőség a helyi lakosság és az önkormányzat kapcsolatának erősítésére, közös megoldások kidolgozására, a lakossági vélemények rendszeres és közös megvitatása
5. A civil szféra és az önkormányzat kapcsolatának erősítése, új civil szerveződések létrejöttének támogatása, a civil szervezetek pályázati munkájának segítése
6. Az e-ügyintézés körülményeinek rendszeres, folyamatos felülvizsgálata, igény esetén módosítások alkalmazása

■ Egészségügyi helyzet fejlesztése

7. Egészségterv létrehozása, helyi egészségügyi tervezés aktualizálása
8. A lakosság egészségüggyel kapcsolatos igényeit naprakészen felmérő lakossági fórum megtartása, a helyi egészségügyi ellátás fejlesztési esélyeinek felmérése, majd ezek alapján egészségügyi fejlesztésekkel kapcsolatos igények lehetőség szerinti fogantatása
9. „Egészséges Ruzsa” (prevenció, betegségek megelőzése, idős, beteg lakosok segítésére), idősek orvosi ellátásának és gondozásának fejlesztése
10. Akadálymentesítés az egészségügyben

11. **Informatikai fejlesztés az egészségügyben**
  - **A települési szociális helyzet fejlesztése**
12. **Szociális terület, infrastruktúra fejlesztés**
  - **Oktatás, képzés fejlesztése**
13. **Környezettudatos nevelés bevezetése, Ruzsa**
14. **Iskolaépület karbantartása, további fejlesztése, pályázati munka**
15. **A lakosság oktatásfejlesztéssel kapcsolatos igényeit felmérő lakossági fórum megtartása, önkormányzati vagy iskolai szervezésben, az eredmények értékelése**
16. **A helyi oktatás fejlesztési esélyeinek felmérése a lakossági igények alapján (15. sz. projektjavaslat), majd ezek alapján pályázati lehetőségek keresése, pályázati munka**
17. **Települési óvodai és bölcsődei ellátás fenntartásának segítése**
18. **Az „ÖKO iskola” programban való részvétel megfontolása**
19. **„Környezettudatos életmód” iskolai rendezvény megtartása**
- **Települési közbiztonság fejlesztése**
20. **Lakossági Önkéntes Őrszolgálati Program – a Ruzsai Polgárőr Egyesület közreműködésével, a gyermekek körében tapasztalható közbiztonsági igények alapján**
21. **A gyermekek körében tapasztalható közbiztonsági igények okainak felmérése, az eredmények értékelése, okok kezelése**
- **Kulturális élet fellendítése**
22. **„Ruzsai Hagyományok” - Települési rendezvények megtartása**
23. **„Ruzsai Nyár” rendezvénysorozat**
24. **„Mozgó Ruzsa” - Sporttal foglalkozó rendezvények megszervezése a településen**
25. **„Ünneplő Ruzsa” kiállítások – gyermekek és fiatalok alkotásai a Művelődési Házban**
26. **Fiatalok szórakoztatására szolgáló rendezvények megszervezése a településen**
27. **Önálló települési gasztronómiai rendezvény létrehozása a halászléfőzési hagyományokra alapozva, majd annak rendszeres (éves) megtartása**
28. **Helyi felnőtt lakosság rendszeres összejövetelét szolgáló alkalmak megszervezése a településen**
29. **Közösségi programok megrendezése a Művelődési Házban**
- **Esélyegyenlőség biztosítása**
30. **A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének javítása, lehetőségek felmérése**
31. **Fogyatékkal élők segítése**
32. **Intézmények akadálymentesítése, pályázati munka**
- **A helyi közlekedés fejlesztése**
33. **A települési biztonságos kerékpáros közlekedés megteremtése**
34. **A települési biztonságos gyalogos közlekedés segítése zebrák létesítésével, járdaépítéssel, igények felmérése**

- 35. Parkolók kialakítása a településen
- 36. A települési utak jó általános járhatóságának megteremtése, megőrzése, a megjelenő lakossági igények alapján
- 37. A jobb települési buszközlekedés megteremtése sűrűbb buszjáratokkal, a környező települések, Szeged és Mórahalom irányában

Környezeti prioritások

5.2. Környezeti pillér

- Naprakész környezeti adatbázislétrehozása
  - 38. Ruzsa Település Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata
  - 39. A hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálatában foglaltak alkalmazása
  - 40. A települési hulladékgazdálkodás helyi szabályozásának aktualizálása
  - 41. Környezetvédelmi kommunikációs terv elkészítése
- Települési és helyi épített környezet
  - 42. Települési zöldterületek körütekintő fenntartása
  - 43. Természetes élőhelyek védelme
  - 44. Építészeti értékek rekonstrukciója
  - 45. A közterületek jó állapotának megóvása, új szemetesek kihelyezése, rendszeres szemétszedés
  - 46. Tájvédelmi szabályozás
- Levegő, víz, zaj
  - 47. Az élhető, egészséges falusi környezet fenntartása és fejlesztése, a települési lakosság véleményének további javítása
  - 48. Parlagfű-mentesítési projekt
  - 49. „Pormentes utakért” projekt
  - 50. Zajforrások megszüntetése
- Infrastrukturális fejlesztés
  - 51. Települési járdák fejlesztése
  - 52. A tanyasi közlekedés fejlesztése
- A jobb energiafelhasználás lehetőségei
  - 53. Előadások tartása az energiafelhasználásról
- A helyi zöldterületek védelme
  - 54. Települési közparkok, fasorok ápolása, a természeti területek jó állapotának fenntartása
  - 55. Igényfelmérés, felmerülő lakossági igény esetén a hatályos szabályozásnak megfelelő játszótér kialakítása a településen
  - 56. Közterületi faültetés, virágosítás közösségi megszervezése, rendszeres jelleggel
- A hulladékgazdálkodás fejlesztése a településen
  - 57. Települési illegális hulladéklerakó helyek megelőzése
  - 58. Házi komposztálás és esővíz-gazdálkodás

59. A hulladékgyűjtő sziget népszerűsítése, a hulladékok szelektív gyűjtésének
ösztönzése
60. Szemléletformálás a hulladékgazdálkodásban

Gazdasági prioritások

5.3. Gazdasági pillér

- Az Önkormányzat és intézményeinek gazdaságos működése
61. Gazdaságos önkormányzat
62. Pályázati monitoring rendszer
-
- A helyi ipar fejlesztése
63. Helyi vállalkozás-támogatási program kidolgozása és működtetése, a megjelenő lakossági igényekkel összhangban
64. Környezetbarát technológiák alkalmazása (jó lakossági hajlandóság)
-
- Mezőgazdaság
65. Biotermesztés elősegítése
66. Termelői Értékesítési Szövetkezet létrehozása
67. Helyi kistermelők piaca – fenntartás
68. Mezőgazdasági témájú fórumok rendszeres szervezése a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság problémáinak megvitatására, megoldási lehetőségek felkutatására
-
- Helyi kereskedelem és szolgáltatások
69. Marketingstratégia kidolgozása
70. Mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása, új kereskedelmi egységek létesítésének elősegítése – a kérdőíveket kitöltő lakosság igényt fogalmazott meg a települési boltok számának bővítésére
-
- Turizmus fejlesztése
71. Vadászturizmus, falusi turizmus, zöld turisztikai ágak, egészségturizmus fejlesztése
72. Települési turisztikai fejlesztési terv létrehozása

5.1. Társadalmi pillér

5.1.1 Társadalmi szemléletformálás

Az intézkedés célja:

A fenntartható fejlődés elvének széles körben való megismerése.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Ismeretterjesztő előadások, lakossági fórumok szervezése környezetvédelmi témákban
Az intézkedési célon belüli rész cél	Olyan ismeretterjesztő előadások és lakossági fórumok megtartása, ahol a környezettudatos magatartás és a környezetvédelem, valamint a fenntartható fejlődés elveinek részletes megismerésére nyílik módja a közösségnek. A projekt megvalósítása összehangolható a KEOP-7.6.3.0: Homokháti Kistérségi Integrált Környezeti Monitoring Központ és Hálózat Létrehozása c. pályázatban foglaltak alkalmazásával, vagy például a Nagycsaládosok Ruzsai Egyesülete tevékenységével. Jelen projekt megvalósításakor célszerű a lehető legnagyobb költségtakarékosságra és az évenkénti legalább egy megvalósításra törekedni.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Települési közigazgatási terület
Ütemterv	Local Agenda 21 fórum, nyílt nap, rövidtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsai Települési Önkormányzat Helyi média (újság) Meghívott előadók (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, tudatos vásárlás, energiagazdálkodás, fenntartható fejlődés témakörökben) Civil szervezetek
A projekt megvalósításához szükséges keret	40.000 Ft/év
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás Felajánlások (pl. önkéntes előadók)

Megnevezés	A környezetvédelem oktatásának erősítése a tanórákon, és tanórán kívüli elfoglaltságok keretében egyaránt
Az intézkedési célon belüli rész cél	Az Általános Iskolában az iskolai tanórák anyagának lehetőség szerinti bővítése környezetvédelmi témákkal, tanórán kívüli választható elfoglaltságok, környezetvédő szakkör szervezése a környezettudatos magatartás és a környezetvédelem elveinek

	tanulókkal való megismertetésére, természetjáró szakkör szervezése. Környezetvédelmi, természetismereti témájú rajzverseny, esszé-pályázat vagy vetélkedők bevezetése az éves iskolai rendezvénytárba.
Megcélzott szegmens	Tanulók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Iskola
Ütemterv	Tanévek alatt, rendszeresen hetente vagy heti több alkalommal, versenyek tan-évente, rövidtáv-középtáv, folyamatos.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsai Települési Önkormányzat Iskolai dolgozók, tanárok, diákok Meghívott előadók (környezetvédelem, természetjárás, szelektív hulladékgyűjtés, tudatos vásárlás témakörökben)
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projekttartalomtól függően 30.000-80.000 Ft/év
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás Felajánlások (pl. önkéntes előadók)

Megnevezés	Társadalmi fórumok, előadás szervezése a települési hulladék-elhelyezési lehetőségek témájában, a szemetelés csökkentésére és megelőzésére
Az intézkedési célon belüli rész cél	Olyan előadások és társadalmi fórumok megtartása, ahol a településen tapasztalható szemetelés problémájára rávilágítva (a gyermekek köréből több panasz is érkezett a témában) közös megoldásokat keresnek a résztvevők.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Települési közigazgatási terület
Ütemterv	Egy alkalommal, szükség esetén megismételve, rövidtáv.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsai Települési Önkormányzat Lakosság
A projekt megvalósításához szükséges keret	20.000-40.000 Ft/év

Igénybe vehető forrás(ok)	Önkormányzati illetékes munkatárs segítsége (munkaidőben) Felajánlások (pl. önkéntes előadók)
---------------------------	--

5.1.2 Önkormányzati ügyintézés és civil kapcsolatok javítása

Az intézkedés célja:

A települési szervezetek hatékonyabb munkavégzése, gyorsabb ügyintézés, jobb civil kapcsolatok.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Rendszeres lakossági fórumok megtartása a településfejlesztés aktuális kérdéseiben, kétirányú véleménynyilvánítási lehetőség a helyi lakosság és az önkormányzat kapcsolatának erősítésére, közös megoldások kidolgozására, a lakossági vélemények rendszeres és közös megvitatása
Az intézkedési célon belüli rész cél	Lakossági fórumok megszervezése a településfejlesztés kérdéseiben, közös megoldások kidolgozására.
Megcélzott szegmens	Ruzsai önkormányzat Helyi lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa település
Ütemterv	Rövid- és középtáv, rendszeres időközönként (negyedévente vagy havonta), folyamatos.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzatának dolgozói
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően 20.000-40.000 Ft/év
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás

Megnevezés	A civil szféra és az önkormányzat kapcsolatának erősítése, új civil szerveződések létrejöttének támogatása, a civil szervezetek pályázati munkájának segítése
Az intézkedési célon belüli rész cél	Internetes vagy előadásokat követő fórumok megrendezése az önkormányzat és a civil szervezetek között, lakossági részvétel biztosításával, pályázati munkában segítségnyújtás a civil szervezetek részére, új civil szerveződések ösztönzése, tanácsadás, segítségnyújtás gyakorlati kérdésekben.
Megcélzott szegmens	Lakosság Civil szféra Ruzsa Önkormányzat

Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatosan, rendszeres időközökkel rövid-közép-hosszútáv.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Helyi civil szervezetek Helyi média
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően 0-40.000 Ft/év, szervezési munka
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás Felajánlások (pl. önkéntes előadók)

Megnevezés	Az e-ügyintézés körülményeinek rendszeres, folyamatos felülvizsgálata, igény esetén módosítások alkalmazása
Az intézkedési célon belüli rész cél	Az e-ügyintézés nyújtotta lehetőségek jó kihasználása.
Megcélzott szegmens	Ruzsa Önkormányzat
Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatosan, rövid-közép-hosszútáv.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető forrás(ok)	Önkormányzati munka (munkaidőben)

5.1.3 Egészségügyi helyzet fejlesztése

Az intézkedés célja:

A helyi életminőség javítása friss Helyi Települési Egészségterv létrehozásával, egészségügy fejlesztése.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Egészségterv létrehozása, helyi egészségügyi tervezés aktualizálása
-------------------	--

Az intézkedési célon belüli rész cél	A jelenlegi környezet-egészségügyi helyzet értékelése, szakértők által megalkotott terv létrehozása.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Egy éven belül, rövidtáv.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Önkormányzat munkaszervezete Kistérségi Iroda munkaszervezete
A projekt megvalósításához szükséges keret	Legkedvezőbb beérkező ajánlat (kiszervezés esetén)
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás Pályázati forrás

Megnevezés	A lakosság egészségüggyel kapcsolatos igényeit naprakészen felmérő lakossági fórum megtartása, a helyi egészségügyi ellátás fejlesztési esélyeinek felmérése, majd ezek alapján egészségügyi fejlesztésekkel kapcsolatos igények lehetőség szerinti fogantatása
Az intézkedési célon belüli rész cél	Lakossági fórum megszervezése, vélemények összesítése, eredmények értékelése, lehetőség szerinti megvalósítás.
Megcélzott szegmens	Ruzsa önkormányzata Helyi lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa település
Ütemterv	Rövid- és középtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzatának dolgozói
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás Pályázati forrás

Megnevezés	„Egészséges Ruzsa” (prevenció, betegségek megelőzése, idős, beteg lakosok segítésére), idősek orvosi ellátásának és gondozásának fejlesztése
-------------------	---

Az intézkedési célon belüli rész cél	Prevenációs tevékenység, szűrések, szemléletformálás, tanácsadás, biztosítása rendszeres időközönként megrendezésre kerülő „körzeti orvosi nap” megrendezésével, alkalmanként változó témakörökben és célcsoportokkal. Mindemellett folyamatos és megfelelő orvosi ellátás biztosítása, az orvosi rendelő felújítási lehetőségeinek vizsgálata.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rendszeres időközönként, rövidtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Települési körzeti orvos(ok) Helyi média
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források Saját forrás Felajánlások (önkéntes részvétel, orvosi jelenlét)

Megnevezés	Akadálymentesítés az egészségügyben, eszközbeszerzés
Az intézkedési célon belüli rész cél	A még nem akadálymentesített orvosi vagy szociális épületek akadálymentesítése, eszközbeszerzés, gépkocsi park növelése.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Középtáv – 2015.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Települési Önkormányzat dolgozói Települési egészségügyi dolgozók
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források Saját forrás

Megnevezés	Informatikai fejlesztés az egészségügyben
Az intézkedési célon belüli rész cél	Betegnyilvántartások készítése, melyek alapján a tartósan beteg lakosok számára lehetővé válik a könnyebb időpont egyeztetés és a szűrővizsgálatokon időpontra történő megjelenés. Az idős tanyasi lakosság gondozása a nyilvántartás alapján. A projekt megvalósításának alapja a számítástechnikai rendszer fejlesztése, és a rendelkezésre álló adatok naprakész nyilvántartása.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Körzeti orvosi rendelő
Ütemterv	Középtáv – 2015.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata, valamint az egészségügyi ellátást biztosító intézmények Ruzsa területén
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források Saját forrás

5.1.4. A települési szociális helyzet fejlesztése

Az intézkedés célja:

A települési szociális ellátás fejlesztése, szociális infrastruktúra fejlesztése.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Szociális terület, infrastruktúra fejlesztés
Az intézkedési célon belüli rész cél	A szociális intézmény épületének korszerű fejlesztése, szükség szerint akadálymentesítés, felújítás, állapotmegóvás.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatosan, közép-hosszútávon
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata A településen működő szociális intézmények
A projekt	Projektmérettől függően

megvalósításához szükséges keret	
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás

5.1.5 Oktatás, képzés fejlesztése

Az intézkedés célja:

Oktatásfejlesztés, környezettudatos nevelés.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Környezettudatos nevelés bevezetése, Ruzsa
Az intézkedési célon belüli rész cél	A projekt célja, hogy az Ruzsa településen tanuló gyermekek megismerjék a környezettudatos életmód alapelveit, és elsajátítsák a fenntartható fejlődés elveivel összhangban álló életmód követésének lehetőségeit az oktatási rendszerben megjelenő előadások, fórumok útján. A fórumok tartására rendszeres időközönként a települési oktatási intézményben kerülhet sor, osztályonként osztályfőnöki óra keretében, valamint az iskolai és községi rendezvényeken előadások megszervezése útján. Emellett lehetőség nyílik új iskolai szakkörök indítására, környezetvédelmi és természetjárás témákban, valamint évenkénti környezetvédelmi tanulmányi verseny létrehozására is.
Megcélzott szegmens	Iskolások Tanárok
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa oktatási intézménye Községi rendezvények szervezői
Ütemterv	Folyamatosan, rövid-középtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Iskola
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektartalomtól függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Iskolai munka Önkéntes előadók

Megnevezés	Iskolaépület karbantartása, további fejlesztése, pályázati munka
Az intézkedési célon belüli rész cél	Az oktatási intézmény épületének igény szerinti fejlesztése, szükség szerint akadálymentesítés, felújítás, állapotmegóvás elvégzése, az iskolaudvar gondozása, állagmegóvása, az oktatás jó körülményeinek biztosítása.

Megcélzott szegmens	Lakosság, tanulók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatosan, rövid-közép-hosszútávon
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Általános Iskola munkaszervezete Iskola fenntartója
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás

Megnevezés	A lakosság oktatásfejlesztéssel kapcsolatos igényeit felmérő lakossági fórum megtartása, önkormányzati vagy iskolai szervezésben, az eredmények értékelése
Az intézkedési célon belüli rész cél	Lakossági fórum megszervezése a kérdőív eredményei alapján, értékelés, fejlesztés. (A lakossági felmérés az oktatás fejlesztésére irányuló igényt is megfogalmazott, ami nem érintette az oktatás színvonalát.)
Megcélzott szegmens	Ruzsa Önkormányzata Iskola Helyi lakosság Tanulók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa település
Ütemterv	Rövid- és középtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa önkormányzatának dolgozói Iskola dolgozói Fenntartó
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás Pályázati forrás

Megnevezés	A helyi oktatás fejlesztési esélyeinek felmérése a lakossági igények alapján (15. sz. projektjavaslat), majd ezek alapján pályázati lehetőségek keresése, pályázati munka
-------------------	--

Az intézkedési célon belüli rész cél	Lakossági fórum megszervezése, értékelés, fejlesztés.
Megcélzott szegmens	Ruzsa Önkormányzata Iskola Helyi lakosság Tanulók
Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa település
Ütemterv	Rövid- és középtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa önkormányzatának dolgozói Iskola dolgozói Fenntartó
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás Pályázati forrás

Megnevezés	Települési óvodai és bölcsődei ellátás fenntartásának segítése
Az intézkedési célon belüli rész cél	Óvoda és a bölcsődei fennmaradásának segítésére, ellátásra irányuló igények és bővítési lehetőségek felmérése a településen. Lakossági fórum, kétirányú kommunikáció a lakosság és az Önkormányzat között, lehetőségek keresése.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatosan, rövid-közép-hosszútávon
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa önkormányzatának dolgozói Fórumon résztvevő lakosság
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás

Megnevezés	„ÖKO iskola” programban való részvétel megfontolása
-------------------	--

Az intézkedési célon belüli rész cél	Az „Öko-iskola” cím állami adományozásának elérése színvonalas környezeti nevelés által, majd a cím megtartása.
Megcélzott szegmens	Iskolások Oktatók Tanárok
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa oktatási intézménye
Ütemterv	Rövid- és középtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Önkormányzat Ruzsa oktatási intézménye Fenntartó
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projekt méretétől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás

Megnevezés	„Környezettudatos életmód” iskolai rendezvény megtartása
Az intézkedési célon belüli rész cél	A „Környezettudatos életmód” iskolai rendezvény tan-évente egy alkalommal, a helyi tanárok, orvosok, védőnők, valamint meghívott előadók segítségével foglalkozhat a testi és lelki egészséggel kapcsolatos témákkal. Ez alkalommal mód nyílik a gyermekek számára sporttevékenységeken, egészségügyi és környezetvédelmi témájú tesztversenyeken, és települési önkéntes hulladékgyűjtésben való részvételre.
Megcélzott szegmens	Iskolások Oktatók Tanárok
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Települési iskola
Ütemterv	Rövid- és középtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Önkormányzat Iskola
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projekt méretétől függ
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás Felajánlások (pl. önkéntes vendégelőadók)

5.1.6 Települési közbiztonság fejlesztése

Az intézkedés célja: település közbiztonságának javítása. A diákkorú lakosság részéről a közbiztonság javítására fokozott igény mutatkozik. A települési lakossági felmérés eredménye jó közbiztonsági eredményeket mutatott.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Lakossági Önkéntes Őrszolgálati Program – a Ruzsai Polgárőr Egyesület közreműködésével, a gyermekek körében tapasztalható közbiztonsági igények alapján
Az intézkedési célon belüli rész cél	Pályázati lehetőségek keresése kiterjedtebb polgárőrségi működésre, a közrend és a közbiztonság elősegítésére, a gyermekkorú lakosság biztonságérzetének növelésére.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv, folyamatosan.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Települési polgárőrség
A projekt megvalósításához szükséges keret	Pályázati forrástól függő költség
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati keret Önkormányzati saját forrás Felajánlások

Megnevezés	A gyermekek körében tapasztalható közbiztonsági igények okainak felmérése, az eredmények értékelése, okok kezelése
Az intézkedési célon belüli rész cél	A kérdőív eredménye alapján véleményfelmérés, okok kezelése (pl.: igény esetén a település közterein és külterületén megtalálható kóbor kutyák befogása az aktuális szabályozással összhangban, nagyobb polgárőrségi jelenlét).
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv, folyamatosan.
A projekten dolgozó	Ruzsa Önkormányzata

szereplő(k)	
A projekt megvalósításához szükséges keret	Pályázati forrástól függő költség
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati keret Önkormányzati saját forrás Felajánlások

5.1.7 Kulturális élet fellendítése

Az intézkedés célja:

Ruzsa lakossága számára a közösségi élet fejlesztésére színvonalas kulturális programok biztosítása, részben hagyományőrző témakörben.

PROJEKTEK:

Megnevezés	„Ruzsai Hagyományok” - Települési rendezvények megtartása
Az intézkedési célon belüli rész cél	A település hagyományainak tükrében rendezvények megszervezése, illetve a már rendszeresen megtartott települési rendezvények programjába hagyományőrző elemek illesztése. A jelenlegi helyi hagyományőrző tevékenység kibővítése.
Megcélzott szegmens	Lakosság Turisták Testvértelepülés
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv, folyamatosan.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Települési Önkormányzat Lakosság Civil szervezetek
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források Saját forrás Felajánlások

Megnevezés	„Ruzsai Nyár” rendezvénysorozaton belül költségkímélő települési rendezvények (nótaest, fonó, zsákbanfutás, stb.) megszervezése, különös tekintettel a hagyományok gyermekekkel és fiatalokkal való megismertetésére, illetve a már rendszeresen megtartott nyári települési rendezvények programjába új hagyományőrző elemek
-------------------	--

	illesztése.
Az intézkedési célon belüli rész cél	Hagyományteremtő céllal nyári szórakoztató, szabadtéri programok szervezése. Fiatalok és gyermekek rendszeres és színvonalas szórakoztatására való törekvés, a megjelenő igények alapján.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Településközpont Közparkok Iskola Közüntézmények udvarai
Ütemterv	Közép- és hosszútáv – éves rendszerességgel, folyamatosan.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Önkormányzat művelődési intézménye Civil szervezetek Felajánlók
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Önkormányzati és intézményi önerő Nemzeti Kulturális Alap Egyéb kulturális pályázati források Vállalkozói támogatások Felajánlások

Megnevezés	„Mozgó Ruzsa” - Sporttal foglalkozó rendezvények megszervezése a településen
Az intézkedési célon belüli rész cél	Sporttevékenységek, mozgásos tevékenységek megszerettetése a gyermekekkel és a felnőtt lakosság körében egyaránt. Példaértékű előzmény a témában a kerékpárverseny, a Falu- Ovi- és Turistafutam, a táboroztatás az erdei pihenőnél, vagy a túraútvonal megléte.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa település területe
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv, folyamatosan.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Iskola Ruzsa Községi Sportegyesület Körzeti Szabadidő Sport Egyesület Civil szervezetek Helyi média
A projekt	Projektmérettől függően (Cél a költséghatékony megvalósítás,

megvalósításához szükséges keret	mely elérhető önkormányzati díjazás helyett oklevelek átadásával, alkalmanként önkéntes lebonyolítók által, valamint lakossági felajánlások útján.)
Igénybe vehető forrás(ok)	Civil szervezetek önerője Önkormányzati önerő Pályázati források Tagdíjak Felajánlások

Megnevezés	„Ünneplő Ruzsa” kiállítások – gyermekek és fiatalok alkotásai a Művelődési Házban
Az intézkedési célon belüli rész cél	Ünnepkörökhöz kötődő kiállítások megrendezése (farsang, húsvét, karácsony, március 15.), fiatalok által készített alkotások bemutatására. Önkormányzati oklevél átadása a díjazottak részére.
Megcélzott szegmens	Lakosság Gyermekek
Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv, folyamatosan.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Iskola, Fenntartó Civil szervezetek, alapítványok
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Önkormányzati önerő Nemzeti Kulturális Alap Egyéb pályázati források Felajánlások

Megnevezés	Fiatalok szórakoztatására szolgáló rendezvények megszervezése a településen
Az intézkedési célon belüli rész cél	Rendszeres, színvonalas, biztonságos, költségkímélő szórakozási lehetőség megteremtése a helyi fiatal lakosság számára, a kérdőíves felmérésben megjelenő jelentős igény alapján. Célszerű igényfelmérő fórum megtartása a fejlesztés kezdete előtt.
Megcélzott szegmens	Lakosság Fiatalok
Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	A település területe
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv, folyamatosan két hetente – hetente, bevezetési időszakban havonta.

A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Iskola Civil szervezetek Egyesületek Helyi média
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően (a cél a költséghatékony megvalósítás, mely elérhető önkormányzati terembiztosítás mellett, önkéntes polgárőr és civil szervező jelenléttel, alkalmanként váltott önkéntes lebonyolítók által, valamint lakossági felajánlások útján.)
Igénybe vehető forrás(ok)	Civil szervezetek önéreje Önkormányzati önerő Pályázati források Tagdíjak Felajánlások

Megnevezés	Önálló települési gasztronómiai rendezvény létrehozása a halászléfőzési hagyományokra alapozva, majd annak rendszeres (éves) megtartása
Az intézkedési célon belüli rész cél	Éves rendszerességgel színvonalas, költségkímélő gasztronómiai találkozók megszervezése, meghívott vendégelőadókkal. Célszerű igényfelmérő és kínálatelemző (halételek, egyéb települési és térségi gasztronómiai kínálat, sajátos elemek) fórum megtartása a fejlesztés kezdete előtt. Lehetőség nyílik a főzőverseny időpontjával való összehangolásra, illetve újravagy egyéb időponthoz kötődő rendszeres alkalmak kialakítására.
Megcélzott szegmens	Lakosság Fiatalok
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	A település területe
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv, folyamatosan, évente.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Települési és meghívott szerveződések, egyesületek Civil szervezetek Egyesületek Helyi média
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően (a cél a költséghatékony megvalósítás, mely elérhető önkormányzati terembiztosítás mellett, önkéntes polgárőr és civil szervező jelenléttel, alkalmanként váltott önkéntes lebonyolítók által, valamint lakossági felajánlások útján.) Díjazás oklevelekkel, lehetőség esetén felajánlásokból.
Igénybe vehető forrás(ok)	Civil szervezetek önéreje Önkormányzati önerő Pályázati források Tagdíjak Felajánlások

Megnevezés	Helyi felnőtt lakosság rendszeres összejövetelét szolgáló alkalmak megszervezése a településen
Az intézkedési célon belüli rész cél	Rendszeres, színvonalas, kulturált, költségkímélő összejöveteli lehetőség megteremtése a helyi felnőtt lakosság számára. Célszerű igényfelmérő fórum megtartása a fejlesztés kezdete előtt.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	A település területe
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv, folyamatosan, havonta egy alkalommal
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Civil szervezetek Helyi Egyesületek Helyi média
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően (a cél a költségkímélő megvalósítás, mely elérhető önkormányzati terembiztosítás mellett, civil szervező jelenléttel, alkalmanként váltott önkéntes lebonyolítók által, valamint lakossági felajánlások útján.)
Igénybe vehető forrás(ok)	Civil szervezetek önéreje Önkormányzati önéreje Pályázati források Tagdíjak Felajánlások

Megnevezés	Közösségi programok megrendezése a Művelődési Házban
Az intézkedési célon belüli rész cél	Programok a középkorú- és idős korosztály számára, rendszeres, színvonalas, kulturált, költségkímélő összejöveteli lehetőség megteremtése a közösségi élet további erősítésére, igényfelmérő fórum megtartása a fejlesztés kezdete előtt.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe Szociális intézmények
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv, folyamatosan.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Szociális intézmény Civil szervezetek, alapítványok
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Ruzsa Önkormányzati önéreje Civil szervezetek, intézmények és alapítványok önéreje Egyéb pályázati források

	Támogatások Felajánlások
--	-----------------------------

5.1.8 Esélyegyenlőség biztosítása

Az intézkedés célja:

A helyi fogyatékos személyek jogainak biztosítása.

PROJEKTEK:

Megnevezés	A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének javítása, lehetőségek felmérése
Az intézkedési célon belüli rész cél	A helyi önkormányzat feladata, hogy gondoskodjon a településen a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, valamint a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló akadálymentesítéséről a település intézményeinél. Fejlesztési lehetőségek felmérése.
Megcélzott szegmens	Ruzsán fogyatékkal élő személyek
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövidtáv, majd folyamatosan.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás Pályázati forrás

Megnevezés	Fogyatékkal élők segítése
Az intézkedési célon belüli rész cél	Munkahelyteremtés a fogyatékkal élő helyi lakosok integrálására és aktív foglalkoztatására.
Megcélzott szegmens	Fogyatékkal élők
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv, folyamatosan.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Települési Önkormányzat Érdekelte szervezetek

A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függ
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati lehetőségek

Megnevezés	Intézmények akadálymentesítése, pályázati munka
Az intézkedési célon belüli rész cél	Törvényi szabályozás alapján a még nem akadálybiztosított helyi intézmények akadálymentesítésének biztosítása.
Megcélzott szegmens	Fogyatékkal élő személyek
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás Pályázati forrás

5.1.9 A helyi közlekedés fejlesztése

Az intézkedés célja:

A biztonságos kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeinek biztosítása a település minél nagyobb területén. Infrastruktúra fejlesztése.

PROJEKTEK:

Megnevezés	A települési biztonságos kerékpáros közlekedés megteremtése
Az intézkedési célon belüli rész cél	A kerékpáros közlekedést széles körben biztonságossá tevő kerékpárutak létesítése és igény esetén fedett kerékpártároló építése. Kiemelkedően jelentős lakossági igények fogalmazódtak meg a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítására.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövid és középtáv

A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Civil szervezetek
A projekt megvalósításához szükséges keret	Beruházás méretétől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás

Megnevezés	A települési biztonságos gyalogos közlekedés megteremtése zebrák létesítésével, járdaépítéssel, igények felmérése
Az intézkedési célon belüli rész cél	A gyalogos közlekedést széles körben biztonságossá tevő zebrák létesítése és a hiányzó vagy rossz állapotú járdák építése. Igények vizsgálata a gyermekek biztonságos áthaladásáért. A települési zebrák és járdák léte és használhatósága kiemelten fontos a helyi lakosság, különösen a gyermekek biztonsága szempontjából. Jelentős lakossági igények fogalmazódtak meg a gyalogos közlekedés feltételeinek javítására.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövid és középtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Civil szervezetek
A projekt megvalósításához szükséges keret	Beruházás méretétől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás

Megnevezés	Parkolók kialakítása a településen
Az intézkedési célon belüli rész cél	A települési közlekedést segítő parkolók létesítése és a rossz állapotú parkolóhelyek javítása, építése. A települési parkolóhelyek megfelelő száma és használhatósága kiemelten fontos a helyi lakosság biztonságos közlekedése szempontjából.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe

Ütemterv	Rövid és középtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Civil szervezetek
A projekt megvalósításához szükséges keret	Beruházás méretétől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás

Megnevezés	A települési utak jó járhatóságának megteremtése, megőrzése, a megjelenő lakossági igények alapján
Az intézkedési célon belüli rész cél	A belterületi utak állapotának rendszeres felmérése, a sérült szakaszokon a hibák javítása, igény szerint új szilárd burkolatú útszakaszok létesítése (pl.: Ruzsa-Ásotthalom közti útszakasz), a meglévő, de keskeny burkolatok bővítése. A helyi tanyasi, külterületi utak járhatóságának biztosítása, karbantartása, a szilárd burkolat hiányának, az utak állapotának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén javítás, bírságolás.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövid és középtáv, folyamatosan
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Civil szervezetek
A projekt megvalósításához szükséges keret	Beruházás méretétől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás

Megnevezés	A jobb települési buszközlekedés megteremtése sűrűbb buszjáratokkal, a környező települések, Szeged és Mórahalom irányában
Az intézkedési célon belüli rész cél	A települési színvonalas buszközlekedés elősegítése sűrűbb buszjáratokkal, a csatlakozások összehangolásával (többek között Szeged és Mórahalom irányában). Lehetőségek és igények felmérése.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület,	Ruzsa közigazgatási területe

szervezet	
Ütemterv	Rövid és középtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Beruházás méretétől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját erő

5.2 Környezeti pillér

5.2.1 Naprakész környezeti adatbázis létrehozása

Az intézkedés célja:

A településen a környezetvédelem témakörének hangsúlyos megjelenése.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Ruzsa Település Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata
Az intézkedési célon belüli rész cél	Az elkészített Környezetvédelmi Program felülvizsgálata, aktualizálása az 1995. Évi LIII. Tv. 46. §-nak megfelelően.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövidtáv – 2011.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját erő Pályázati forrás

Megnevezés	A hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálatában foglaltak alkalmazása
Az intézkedési célon belüli rész cél	A Közös Hulladékgazdálkodási Terv (Homokháti Önkormányzatok Kistérségfejlesztési Társulása, 2004.) felülvizsgálata alapján (2011.) a települési szintű intézkedések aktualizálása.
Megcélzott szegmens	Lakosság Ruzsa Önkormányzata

Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövidtáv – 2011.
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Önerő

Megnevezés	A települési hulladékgazdálkodás helyi szabályozásának aktualizálása
Az intézkedési célon belüli rész cél	A hazai jogszabályváltozásokhoz való alkalmazkodás, a helyi rendeletek szükséges változtatásainak elvégzése.
Megcélzott szegmens	Lakosság Település közzszolgáltató intézménye
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövidtáv, folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető forrás(ok)	-

Megnevezés	Környezetvédelmi kommunikációs terv elkészítése
Az intézkedési célon belüli rész cél	Összehangolt kommunikációs terv készítése, a KEOP-7.6.3.0: Homokháti Kistérségi Integrált Környezeti Monitoring Központ és Hálózat Létrehozása c. pályázatban foglaltak alkalmazása mellett.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület,	Ruzsa közigazgatási területe

szervezet	
Ütemterv	Rövidtáv, folyamatosan
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Önkormányzati önerő

5.2.2 Települési és helyi épített környezet

Az intézkedés célja:

A települési önkormányzat helyi dokumentumaiban a környezeti értékek védelmének fokozott figyelembe vétele, jó lakókörnyezet és jobb életminőség elérése.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Települési zöldterületek körületekintő fenntartása
Az intézkedési célon belüli rész cél	A települési parkok folyamatos, körületekintő fenntartása (az előregedett fák cseréje, pázsitgondozás, virágos település program megvalósítása). A zöldterületek állapotának megóvása, az utak melletti gyomfelhalmozódások megelőzése, kezelése. A lakosság nagyon jó véleményének megőrzése.
Megcélzott szegmens	Lakosság Településre látogatók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Civil szervezetek Lakosság
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás

Megnevezés	Természetes élőhelyek védelme
------------	-------------------------------

Az intézkedési célon belüli rész cél	A helyi biodiverzitás megőrzése.
Megcélzott szegmens	Lakosság Látogatók
Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe, különös tekintettel a természetes élőhelyekre.
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Civil szervezetek Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás

Megnevezés	Építészeti értékek rekonstrukciója
Az intézkedési célon belüli rész cél	Önkormányzati döntés és szabályozásnak való megfelelés esetén új helyi jelentőségű építészeti értékek kijelölése, rekonstrukciója, helyi jelentőségű védettségre vonatkozó határozat megalkotása.
Megcélzott szegmens	Lakosság Látogatók
Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Közép- és hosszútáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás, pályázat

Megnevezés	A közterületek jó állapotának megóvása, új szemetesek kihelyezése, rendszeres szemétszedés
-------------------	---

Az intézkedési célon belüli rész cél	Állapotmegóvás, hulladékgyűjtők számának növelése, igény esetén szemétszedési rend kidolgozása a megfogalmazott szemetelési problémák orvoslására.
Megcélzott szegmens	Lakosság Látogatók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövidtáv, folyamatosan
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás

Megnevezés	Tájvédelmi szabályozás
Az intézkedési célon belüli rész cél	Az önkormányzati tevékenység keretein belül a helyi természeti területekre vonatkozó helyi dokumentum megalkotása, egyedi tájértékek védettségének kialakítása a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságának szakmai támogatása mellett.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető forrás(ok)	-

5.2.3 Levegő, víz, zaj

Az intézkedés célja:

A helyi lakókörnyezet védelme.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Az élhető, egészséges falusi környezet fenntartása és fejlesztése, a települési lakosság véleményének további javítása
Az intézkedési célon belüli rész cél	Környezetminőség javítása, a környezeti terhelés korlátozása, törekedve a lakosság településhez fűződő pozitív érzelmeinek megőrzésére, esetleges javítására.
Megcélzott szegmens	Lakosság Látogatók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövidtáv, folyamatosan
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás Pályázati lehetőségek

Megnevezés	Parlagfű-mentesítési projekt
Az intézkedési célon belüli rész cél	A településen található parlagfüves és egyéb allergiát okozó növényekkel tarkított területek feltárása, és a törvényi szabályozásnak (2000. évi XXXV. Törvény a növényvédelemről) megfelelő intézkedések megtétele a parlagfű nagy elterjedése, és az időszakosan magas allergén pollen-koncentráció kezelésére. Az önkormányzat, a FÖMI és a Növény-és Talajvédelmi Igazgatóság együttműködésében, rendszeresen, központi program keretében.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövidtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető	-

forrás(ok)	
------------	--

Megnevezés	„Pormentes utakért” projekt
Az intézkedési célon belüli rész cél	A szilárd burkolatú utakon rendszeres seprés elvégzése, nyáron az utak locsolása.
Megcélzott szegmens	Lakosság Látogatók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövidtáv, folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függ
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját költség

Megnevezés	Zajforrások megszüntetése
Az intézkedési célon belüli rész cél	A lakóövezeti esetleges zavaró zajforrások feltárása, igény esetén áttelepítése.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Civil szervezetek Környezetvédelmi Felügyelőség
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függ
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját költség

5.2.4 Infrastrukturális fejlesztés

Az intézkedés célja:

A helyi infrastruktúra fejlesztése a lakosság igényei szerint és a környezeti elemek védelmének elősegítésére.

PROJEKTEK:

ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS

www.env-info.hu

Megnevezés	Települési járdák fejlesztése
Az intézkedési célon belüli rész cél	A hiányzó vagy rossz minőségű járdák építése, a lakosság kifejezett igénye szerint. Célszerű fórum tartása a témában a lakossági igények feltárására, majd azok összevetése az aktuális szabályozás előírásaival.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa település területe
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Lakosság
A projekt megvalósításához szükséges keret	Önkormányzati költségvetésben külön elkülönítendő összeg
Igénybe vehető forrás(ok)	Önkormányzati önerő Pályázati forrás

Megnevezés	A tanyasi közlekedés fejlesztése
Az intézkedési célon belüli rész cél	A hiányzó vagy rossz minőségű külterületi utak építése, a lakosság körében megjelenő igény szerint. Célszerű fórum tartása a témában a lakossági igények feltárására.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa település területe
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Lakosság
A projekt megvalósításához szükséges keret	Önkormányzati költségvetésben külön elkülönítendő összeg
Igénybe vehető forrás(ok)	Önkormányzati önerő Pályázati forrás

5.2.5 A jobb energiafelhasználás lehetőségei

Az intézkedés célja:

Hatékony energiafelhasználás kialakítása a településen.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Előadások tartása az energiafelhasználásról
Az intézkedési célon belüli rész cél	A lakosság energiahasználattal kapcsolatos ismereteinek bővítése. Az önkormányzat lehetőségeinek vizsgálata.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövid-közép-hosszútáv – 2011-től folyamatosan
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függő
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás

5.2.6 A helyi zöldterületek védelme

Az intézkedés célja:

A települési környezet helyzetének javítása.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Települési közparkok, fasorok ápolása, a természeti területek jó állapotának fenntartása
Az intézkedési célon belüli rész cél	A helyi rekreációs területek megtartása, ápolása.
Megcélzott szegmens	Lakosság Látogatók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Közparkok Fasorok Játszóterek
Ütemterv	Közép- vagy hosszútáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően

Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források
---------------------------	--------------------

Megnevezés	Igényfelmérés, felmerülő lakossági igény esetén a hatályos szabályozásnak megfelelő játszótér kialakítása a településen
Az intézkedési célon belüli rész cél	A hatályos szabályozásnak megfelelő játszótér kialakítása a település belterületén, megszervezésre kerülő igényfelmérés eredménye szerint.
Megcélzott szegmens	Lakosság Látogatók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe, belterület
Ütemterv	Középtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függő
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás

Megnevezés	Közterületi faültetés, virágosítás közösségi megszervezése, rendszeres jelleggel
Az intézkedési célon belüli rész cél	Új helyi rekreációs területek létrehozása, a közterületek szépítése, faültetés és virágosítás megszervezése a lakosság szerves közreműködésével, a helyi lakosság hasonló megmozdulásokra való nagyarányú hajlandóságának megfelelően. Célszerű előzetes egyeztető fórum tartása a témákban.
Megcélzott szegmens	Lakosság Látogatók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Közparkok Fasorok Játszóterek Szépítésre, frissítésre szoruló közterek
Ütemterv	Közép-hosszútáv, folyamatosan
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források Saját erő

	Felajánlások (palánta, facsemete, önkéntes ültető vagy koordinációs munka, szerszámkölcsonzás, stb.)
--	--

5.2.7 A hulladékgazdálkodás fejlesztése a településen

Az intézkedés célja:

A települési hulladékgazdálkodási tervben foglaltak megvalósítása.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Települési illegális hulladéklerakó helyek megelőzése
Az intézkedési célon belüli rész cél	Az illegális hulladéklerakó helyek megelőzése, rendszeres ellenőrzés, a Homokháti Önkormányzatok Kistérségfejlesztési Társulása által a 14 települést érintő közös helyi hulladékgazdálkodási terv 2011. évi felülvizsgálati dokumentációjában foglaltak alkalmazása. Lerakó rekultivációja.
Megcélzott szegmens	Lehetséges illegális hulladéklerakó helyszínek a településen Lezárt hulladéklerakó telep területe Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Hosszútáv, folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata DHGT
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás, Pályázati forrás

Megnevezés	Házi komposztálás és esővíz-gazdálkodás
Az intézkedési célon belüli rész cél	Házi komposztálás és esővíz-gazdálkodás ösztönzése, tájékoztató kampányok létrehozása.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Középtáv, folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata

A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függő
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás

Megnevezés	A hulladékgyűjtő sziget népszerűsítése, a hulladékok szelektív gyűjtésének ösztönzése
Az intézkedési célon belüli rész cél	A hulladékok szelektív gyűjtésének elősegítése, összhangban a lakosság és a tanulók szemléletformálását célzó projektekkel, különös tekintettel a lakossági veszélyes hulladékok gyűjtésére és az iskolában található elemgyűjtő gyakoribb lakossági használatára. A szelektív hulladékgyűjtő sziget területén az üveg, papír, műanyag és fém hulladékok elkülönített gyűjtésének népszerűsítése. A településen képződő állati hulladék lakossági bejelentésének ösztönzése, mivel az ATEV ZRt. arról csupán így szerezhet tudomást, és azt csak bejelentés után szállítja el (2010. évben nem történt bejelentés).
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Közép- és hosszútáv, folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Tervezéstől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás

Megnevezés	Szemléletformálás a hulladékgazdálkodásban
Az intézkedési célon belüli rész cél	A helyi hulladékgazdálkodási tervvel összhangban álló nevelési és szemléletformálási programok létrehozása, előadások és fórumok megtartása.
Megcélzott szegmens	Lakosság Gyermekek
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe Iskola
Ütemterv	Folyamatos

A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Civil szervezetek
A projekt megvalósításához szükséges keret	Beruházás méretétől függő
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás Saját forrás

5.3 Gazdasági pillér

5.3.1 Az Önkormányzat és intézményeinek gazdaságos működése

Az intézkedés célja:

Az Önkormányzat és intézményeinek gazdaságos működése.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Gazdaságos önkormányzat
Az intézkedési célon belüli rész cél	Az önkormányzati bevételek növelése pályázatok és támogatások segítségével, ésszerű gazdálkodás mellett.
Megcélzott szegmens	Ruzsa Önkormányzata
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa Önkormányzata
Ütemterv	Folyamatosan
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függő
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források (Hazai pályázatok és támogatások) Adók, egyéb támogatások

Megnevezés	Pályázati monitoring rendszer
Az intézkedési célon belüli rész cél	A települési önkormányzat pályázatainak környezeti fenntarthatósági vállalásaihoz kapcsolódó naprakész ellenőrző rendszer kialakítása a Polgármesteri Hivatalban.
Megcélzott szegmens	Ruzsa Önkormányzata
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa Település Polgármesteri Hivatala

Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	-
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető forrás(ok)	-

5.3.2 A helyi ipar fejlesztése

Az intézkedés célja:

A települési ipar fejlesztése.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Helyi vállalkozás-támogatási program kidolgozása és működtetése, a megjelenő lakossági igényekkel összhangban
Az intézkedési célon belüli rész cél	A településen beruházni kívánó vállalkozások megtelepedésének elősegítése, ügyintézésének előmozdítása, munkahelyek létrehozására.
Megcélzott szegmens	Potenciális befektetők
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Nemzetgazdasági Minisztérium
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függő
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját forrás Pályázati forrás EU támogatás

Megnevezés	Környezetbarát technológiák alkalmazása (jó lakossági hajlandóság)
Az intézkedési célon belüli rész cél	Környezetbarát technológiák alkalmazása a településen.
Megcélzott szegmens	Vállalkozók Termelők
Projekt által közvetlenül	Ruzsa közigazgatási területe Vállalkozások

érintett terület, szervezet	
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Vállalkozások
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függő
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források Magántőke

5.3.3 Mezőgazdaság

Az intézkedés célja:

A fenntartható fejlődés elveivel összhangban működő mezőgazdaság kialakítása, mely jó megélhetési forrást biztosít a településen élőknek.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Biatermesztés elősegítése
Az intézkedési célon belüli rész cél	Kiváló minőségű élelmiszer előállítás.
Megcélzott szegmens	Lakosság
Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa település területe
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Gazdálkodó lakosság
A projekt megvalósításához szükséges keret	Magasabb termesztési költség
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás

Megnevezés	Termelői Értékesítési Szövetkezet létrehozása
Az intézkedési célon belüli rész cél	Termelői Értékesítési Szövetkezet létrehozása, működésének segítése, a mezőgazdasági termelők piacra jutásának elősegítésére.
Megcélzott szegmens	Helyi mezőgazdasági vállalkozások

Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Helyi termelők, TÉSz, Ruzsa
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Gazdálkodók Önkormányzat
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás

Megnevezés	Helyi kistermelők piaca—fenntartás
Az intézkedési célon belüli rész cél	A helyi kistermelők közvetlen értékesítésének fenntartása.
Megcélzott szegmens	Helyi lakosság, mint vásárló Helyi kistermelők, mint értékesítők
Projekt közvetlenül érintett terület, szervezet	Piaci árusok, kistermelők
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Gazdálkodók
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető forrás(ok)	Saját területek felhasználásával, az érintett termelők bevonásával

Megnevezés	Mezőgazdasági témájú fórumok rendszeres szervezése a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság problémáinak megvitatására, megoldási lehetőségek felkutatására
Az intézkedési célon belüli rész cél	Fórumok szervezése a mezőgazdasági termelők vagy közvetve a mezőgazdaságban dolgozók segítésére, mezőgazdaságban érintettek bevonásával, probléma-megoldási lehetőségek megvitatására.
Megcélzott szegmens	Helyi mezőgazdasági vállalkozások Mezőgazdaságban dolgozók Lakosság
Projekt közvetlenül érintett terület,	Ruzsa

szervezet	
Ütemterv	Folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Lakosság Önkormányzat
A projekt megvalósításához szükséges keret	-
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati forrás

5.3.4 Helyi kereskedelem és szolgáltatások

Az intézkedés célja:

A települési gazdasági kockázatok csökkentése.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Marketingstratégia kidolgozása
Az intézkedési célon belüli rész cél	Marketingstratégia kidolgozása a település piacon elfoglalt helyzetének javítására.
Megcélzott szegmens	Vállalkozók
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe Kistérség
Ütemterv	Közép- és hosszútáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Kistérségi társulás munkaszervezete Helyi vállalkozások
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függően
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források Magántőke

Megnevezés	Mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása, új kereskedelmi egységek létesítésének elősegítése – a kérdőíveket kitöltő lakosság igényt fogalmazott meg a települési boltok számának bővítésére
Az intézkedési célon belüli rész cél	Pályázati források megcélzása a helyi mikro-, kis- és középvállalkozások segítésére, új kereskedelmi egységek helyi telepítésének ösztönzése, megszervezendő települési lakossági

	igényfelmérést követően a lakossági igényekkel összehangolt lebonyolítás.
Megcélzott szegmens	Helyi mikro-, kis- és középvállalkozások Potenciális befektetők
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Folyamatosan
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzat Mikro-, kis- és középvállalkozások Befektetők
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függő
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források Magántőke

5.3.5 Turizmus fejlesztése

Az intézkedés célja:

A települési turizmus fejlesztése, előadások tartása, pályázati lehetőségek keresése, pályázati források lehívása.

PROJEKTEK:

Megnevezés	Vadászturizmus, falusi turizmus, zöld turisztikai ágak, egészségturizmus fejlesztése
Az intézkedési célon belüli rész cél	A települési turizmus fejlesztése előadások tartásával, pályázati lehetőségek keresésével, pályázati források lehívásával.
Megcélzott szegmens	Ruzsára látogató turisták Helyi lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Középtáv, folyamatos
A projekten dolgozó szereplő(k)	Ruzsa Önkormányzata Lakossági vállalkozók
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függő
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források Befektetők

Megnevezés	Települési turisztikai fejlesztési terv létrehozása
Az intézkedési célon belüli rész cél	A települési turizmus fejlesztésének elősegítésére települési turisztikai terv – koncepció létrehozása a település turisztikai piacon elfoglalt helyének javítására, a turizmus fejlesztésére és a turizmusból nyert települési éves bevételek tartós növelésére.
Megcélzott szegmens	Ruzsára látogató turisták Potenciális látogatók Helyi lakosság
Projekt által közvetlenül érintett terület, szervezet	Ruzsa közigazgatási területe
Ütemterv	Rövidtáv
A projekten dolgozó szereplő(k)	Kiszervezés útján
A projekt megvalósításához szükséges keret	Projektmérettől függő
Igénybe vehető forrás(ok)	Pályázati források Saját erő

6. MONITORING

A fenntartható fejlődés érdekében megfogalmazott projektek végrehajtása révén az alapállapothoz képest a települési jellemzők bizonyos mértékben módosulnak, ezen változások kimutatását szolgálja a monitoring is. A monitoring célja tehát adatszolgáltatás a változások rövid és hosszú távú optimalizálásához, miközben feladatunk különböző mérések végrehajtása, az adatok rögzítése és értékelése is.

A monitoring tevékenység lényege esetünkben az, hogy a fenntartható fejlődés elérésére megtervezett projektek valós eredményeit felmérje. Ezen eredmények ismeretében nyílik lehetőségünk arra, hogy a tervezett és valós adatok közötti eltérések összehasonlítása nyomán esetleges változtatásokat eszközöljünk fejlesztéseink körében, a lehető legoptimálisabb célok elérésére.

A monitoring tehát alapvető információkat közvetít számunkra munkánk eredményességéről, hiszen csupán így áll módunkban erőfeszítéseink eredményességét értékelni.

Monitoring tevékenységünk végcélja az, hogy folyamatos információk legyen a vizsgált települési környezetben lejátszódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok hatásának mértékéről, szabályosságáról, trendjéről.

6.1 Cselekvési terv

A monitoring az a felülvizsgálati tevékenység, mely során a fejlesztések mérhetővé válnak, és így a további munkafolyamatokra vonatkozóan iránymutatásul szolgálnak.

A monitoring tevékenység elvégzésére cselekvési terv létrehozására, helyi munkatársak, lehetőleg önkormányzati dolgozók vagy csoport kijelölésére kerülhet sor, akik rendszeresen koordinálják a fenntartható fejlődés elérésére megalkotott programok végrehajtását. Az ő illetékességi körükbe sorolható a továbbiakban jelen fenntarthatósági terv felülvizsgálatának elkészítése is.

Jelen terv felülvizsgálatát célszerű éves rendszerességgel elvégezni.

A felülvizsgálati tevékenységben adatszolgáltató, koordinációs és értékelő szerepben egyaránt részt vehetnek az alábbi szereplők:

- Ruzsa Település Polgármestere
- Ruzsa Település Alpolgármestere
- Települési Bizottságok, azok tagjai
- Ruzsa Települési Önkormányzat területén működő oktatási intézmények (iskola, óvoda) munkatársai
- Az önkormányzat által fenntartott közintézmények munkatársai
- Települési orvosi rendelők dolgozói
- Önkormányzati Társulás
- Közműszolgáltatók
- Ruzsa Polgármesteri Hivatal munkatársai
- Civil szervezetek, helyi közösségek

Jelen terv felülvizsgálata objektív eredmények elérésére konkrét mérőszámokkal, lehetőleg lakossági véleményfelméréssel kiegészített módon történjék. Az eltérések elemzésével változtatásokra kerülhet sor települési fejlesztési prioritásaink kijelölésében.

6.2 Indikátorok

Ruzsa település fenntartható fejlődési tervének felülvizsgálata ajánlásunk szerint a mellékletek közt szerepeltetett mintatáblákon, az alábbi indikátorlista alapján történjék:

- Levegőminőség (mérés: rossz levegőminőségű napok száma/év)
- Energiafogyasztás (mérés: egy főre jutó összes energiafogyasztás)
- Fogyasztói csoportok által felhasznált elektromos energia (köz-, magánszektor)
- Helyi háztartások hő-fogyasztása
- Hulladékhasznosítás (összes és egy főre jutó hulladéklerakóba vitt hulladék mennyisége)
- Komposztálásba kezdő háztartások száma (háztartási hulladék újrahasznosítási rátája)
- Kerékpáros közlekedés (kerékpáros közlekedés változása a településen, új kerékpárutak hossza)
- Területhasznosítás (egy főre jutó zöldterület nagysága)
- Népeség (népességszám változása, korcsoportok aránya)
- Háztartások száma a háztartásban élők száma szerint
- Gazdasági aktivitás (helyi munkahelyek száma ágazat szerint)
- Egy keresőre jutó átlagjövedelem a településen
- Nők, férfiak átlagjövedelmének változása
- Munkanélküliségi ráta (munkanélküliek száma)
- Munkanélküliek és szabad munkahelyek száma
- Segélyben részesülők száma
- Közbiztonság (vagyon és személy ellen elkövetett bűncselekmények száma)
- Egyszemélyi állapot (nők, férfiak várható élettartama)
- Egy főre jutó lakás (területi változások)
- Zajproblémás környezetben élők aránya
- Helyi önkormányzat adóbevételei
- Települési szolgáltatási pontok száma
- Könyvtári látogatások száma (látogatás/év)
- Szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettség változása
- A házilag előállított élelmiszerek aránya, biotermékek aránya
- Élelmiszertermelésre használt földterület nagysága
- Helyi választásokon részvételek aránya.

6.3 Kommunikáció

Ruzsa település fenntartható fejlődési tervének kommunikációs lehetőségei a kimondottan jó helyi viszonyoknak köszönhetően igen sokrétűek lehetnek. A települési hírekről a lakosság több csatornán keresztül is rendszeresen értesülhet, így jó arányban biztosított a lakosok helyi információkhoz való hozzájutása. Javasoljuk tervünk legalább egyszeri megismertetését a helyi médiumokban (pl. újság, televízió).

Javasoljuk jelen terv tartalmának egyszeri, valamint a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos hírek és összefoglalók rendszeres (heti, havi, féléves és éves) szerepeltetését a helyi médiumokban, s emellett szintén rendszeres konzultációk lebonyolítását (éves szinten) a környezeti fenntarthatósági tervben foglaltak megvalósításáról a helyi önkormányzat és a lakosság részvételével.

A hazai viszonyok tekintetében a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés témáinak jelenléte a helyi médiumokban igen ritka. Ruzsa tekintetében a kapcsolódó hírek aránya reményeink szerint a jövőben mérhető emelkedést mutat majd.

Források

A Ruzsa települési LA21 elkészítése során megismert dokumentumok és felhasznált források:

- ▶ Ruzsa Környezetvédelmi Programjának Felülvizsgálata 2011.
- ▶ Ruzsa Települési Környezetvédelmi Program 2005.
- ▶ Homokháti Kistérségi Társulás közös helyi hulladékgazdálkodási terve
- ▶ Homokháti Kistérség Kulturális Stratégiája 2009-2014.
- ▶ Ruzsa Települési Önkormányzati rendeletek
- ▶ A Dél-Alföldi régió vidékfejlesztési programja, 1999.
- ▶ Dél-Alföldi Operatív Program, 2009.
- ▶ KSH statisztikai adatbázis
- ▶ Kérdőíves lakossági és oktatási felmérések - LA 21 terv keretében végzett felmérések eredményei(2011)
- ▶ Ruzsa település honlapja
- ▶ A kistérség honlapja
- ▶ Szeged település honlapja
- ▶ A Tisza-mente integrált területfejlesztési, vidékfejlesztési és környezetgazdálkodási programja, 2005.
- ▶ www.wikipedia.hu
- ▶ NFÜ Turisztikai Indikátor Mérési és Célérték Számítási Útmutató
- ▶ A Gazdaságfejlesztés Operatív Program 2011-13-as Akcióterve
- ▶ Útmutató a Fenntartható Fejlődés Helyi Programjai (Local Agenda 21) elkészítéséhez (a Belügyminisztérium megbízásából), 2002.

Mellékletek

1./A számú melléklet:
Lakossági kérdőív

1/B. számú melléklet:
Oktatási kérdőív

2. számú melléklet:
Épített értékek jegyzéke

3. számú melléklet:
Mintatérképek

4. számú melléklet:
Jellemző indikátorok ajánlott mérése - mintatáblák

5. számú melléklet:
Agrár környezetgazdálkodásban használt mintatérképek

6. sz. melléklet:
Hazai talajok megoszlása - térképek

7. sz. melléklet:
A települési mélyfúrású kutak adatai

8 sz. melléklet:
Projektek prioritások szerinti besorolása

**1./A számú melléklet:
Lakossági kérdőív**

TELEPÜLÉS HELYI ÉRTÉKEI - LAKOSSÁGI MEGÍTÉLÉS

Kérjük, szánjon pár percet kérdőívünk kitöltésére! Válaszaival hozzájárulhat a települési Környezeti Fenntarthatósági Program (Local Agenda 21) megalapozásához! Köszönjük!

- 1. A kitöltő személy:**
(Kérjük, tegyen X-et a körbe kiválasztott válasza elé! **AZ ADATOK NÉV NÉLKÜL KERÜLNEK FELDOLGOZÁSRA**):

Nem: ☐ Férfi

☐ Nő

TELEPÜLÉS NEVE: .....

Kora:

30 év alatt

31-40 év között

41-54 év között

55 év felett

Iskolai végzettsége:

8 általános

szakmunkás

érettségi

főiskola/egyetem

Mióta él Ön a településen?

0-5 éve

6-10 éve

11-20 éve

20 évnél régebben

Mi az Ön foglalkozása? .....

- 2. Mi a véleménye a települési helyi értékek (épületek, terek, utcák, a környék) állapotáról? (Kérjük, karikázza be a helyesnek tartott számot!)**

Mi a véleménye az épületek, terek, utcák állapotáról?

5 kiváló állapotban vannak

4 jó állapotúak

3 nem igazán jó állapotúak

2 rossz állapotban vannak

1 nagyon rossz állapotúak

Mi a véleménye közvetlen lakókörnyezetének állapotáról?

5 kiváló

4 jó

3 nem igazán jó

2 rossz

1 nagyon rossz

- 3. Ön szívesen él a településen? (Kérjük, tegyen X-et a körbe kiválasztott válasza**

ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS

www.env-info.hu

elé!)

☐ Igen

☐ Nem

4. Szívesen él Ön a jelenlegi, közvetlen lakókörnyezetében? (Kérjük, tegyen X-et a körbe kiválasztott válasza elé!)

☐ Igen

☐ Nem

5. Úgy véli, hogy az itteni gyerekek felnőttként elköltöznek a településről? (Kérjük, tegyen X-et a körbe kiválasztott válasza elé!)

☐ Elköltöznek többnyire. ☐ Némelyikük elköltözik, lesz, aki marad. ☐ Többnyire maradnak.

6. Milyen érzésekkel gondol a településre? (Kérjük, karikázza be a helyesnek tartott számot!)

7 Nagyon szeretem.

6 Szeretem.

5 Jó érzésekkel gondolok rá.

4 Közömbösen.

3 Nem jó érzéssel.

2 Rossz érzéssel.

1 Nagyon nem szeretem.

7. Mit kedvel leginkább a településen? (Kérjük, tegyen X-et kiválasztott válasza elé! Több jelet is tehet!)

☐ Az épületeket

☐ A közösséget

☐ A munkahelye közelségét

☐ A sok zöld teret

☐ A szabadidős lehetőségeket

☐ A boltokat

☐ Más: .....

☐ Nem szereti, csupán azért lakik itt, mert csak itt tudott lakhatáshoz jutni.

8. Ön szerint a település milyen hangulatú? (Kérjük, tegyen X-et kiválasztott válasza elé! 3 jelet tehet.)

☐ Egyhangú.

☐ Nyugalmas.

☐ Jókedvű.

☐ Nyomasztó.

☐ Rosszkedvű.

☐ Feszült.

☐ Biztonságos.

☐ Hangulatos.

9. Tudja-e, hogy mennyi kilowatt-óra villanyt, hány m³ gázt és vizet fogyaszt Ön, vagy az Ön lakásában élő személyek együttesen 1 hónap alatt?

☐ igen

☐ nem

10. Hajlandó-e a jövőben jobban takarékoskodni az energiával (villany, gáz) és a vízzel?

☐ igen

☐ nem

11. Milyen fűtési rendszerrel rendelkezik?

☐ nincs fűtés

☐ villanykályha

☐ távfűtés

☐ gázkazán

☐ alternatív

☐ vegyes fűtés

☐ gázkonvektor, hőcserélő

12. A településen működő boltok és egyéb szolgáltatóegységek kielégítik az Ön

ENV-INFO

KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTTERVEZÉS

www.env-info.hu

szükségeit?

Többször igen

Többször nem

13. Szeretné, hogy a településen több olyan bolt és szolgáltatóegység legyen, ahol a lakók dolgozhatnak?

igen

nem, elég bolt van már

14. Mit szeretne leginkább az alábbi, közlekedéssel kapcsolatos fejlesztések közül a településen az elkövetkezendő 20-30 évben?

kerékpáros közlekedés, kerékpárút fejlesztés
közlekedés fejlesztését

közösségi

autóbusz

gyalogos közlekedés, járdák, zebrák fejlesztését

parkoló-kialakítást

15. Mennyire elégedett Ön az alábbi tényezők helyzetével hazánkban és a településen? Kérjük, jelölje számmal, úgy, hogy az 1-es azt jelenti, hogy nagyon elégedetlen, az 5-ös azt, hogy teljesen elégedett!

	Országos	A településen
a levegő tisztaságával		
a közellátással		
a tömegközlekedéssel		
a szórakozási lehetőségekkel		
a továbbtanulási lehetőségekkel		
a közbiztonsággal		
a vállalkozások sikerességével		
az idősebbekkel való törődéssel		
a fiatalok helyzetével		
az egészségügyi helyzettel		
a lakáshelyzettel		
az utcák, terek, parkok állapotával		

16. Milyen a természet (erdők, patakok, tavak, parkok vadon élő állatok stb.) állapota?

(Kérjük, karikázza be a helyesnek tartott számot!)

Mi a véleménye a természet állapotáról a településen?

5 kiváló állapotban van

4 jó állapotú

3 nem igazán jó állapotú

2 rossz állapotban van

1 nagyon rossz állapotú

Mi a véleménye közvetlen lakókörnyezetének természeti állapotáról?

5 kiváló

4 jó

3 nem igazán jó

2 rossz

1 nagyon rossz

17. Milyen a környezet (víz, levegő, talaj, zaj, települési tisztaság) állapota?
(Kérjük, karikázza be a helyesnek tartott számot!)

ENV-INFO

KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS

www.env-info.hu

Mi a véleménye a környezet állapotáról a településen?

- 5 kiváló állapotban van
- 4 jó állapotú
- 3 nem igazán jó állapotú
- 2 rossz állapotban van
- 1 nagyon rossz állapotú

Mi a véleménye közvetlen lakókörnyezetének környezeti állapotáról?

- 5 kiváló
- 4 jó
- 3 nem igazán jó
- 2 rossz
- 1 nagyon rossz

18. Ön szerint mi lenne a legmegfelelőbb megoldás a környezetszennyezés problémájára? (Csak egy választ jelöljön X-el!)

- ☐ a károsító tevékenység betiltása
- ☐ a károsultak pénzbeli kártérítése
- ☐ környezetszennyezők megbírságolása
- ☐ környezetbarát technológiák bevezetésének anyagi támogatása
- ☐ a károk ellensúlyozása különböző fejlesztésekkel, beruházásokkal, azaz kompenzációval

19. Ha oda költözhetne, ahová akarna, hova költözne a legszívesebben?

- ☐ tanyára,
- ☐ kis faluba
- ☐ nagyközségbe, város környékre
- ☐ kisvárosba
- ☐ Budapest belső részeire
- ☐ külföldre
- ☐ sehova, maradna ahol lakik
- ☐ nagyobb városba, Budapest külső területeire

20. Ön milyen környezetben élne a legszívesebben?

- ☐ egy kulturált kertvárosban, belvárosban
- ☐ egy nem túl magas házakkal beépített
- ☐ egy magas házakkal beépített világvárosban
- ☐ egy békés tanyán
- ☐ egy nagyobb faluban
- ☐ egy a hagyományokat őrző történelmi városban,
- ☐ olyan környezetben, amilyenben most él.

21. Az alábbi tevékenységek közül melyek jellemzők Önre? (több válasz is megjelölhető)

- ☐ rendszeresen kerékpárral közlekedik
- ☐ szelektíven gyűjti a hulladékot
- ☐ energiatakarékos égőt használ
- ☐ hazai élelmiszert részesíti előnyben
- ☐ egyik tevékenységet sem folytatja

22. Milyen lakóközösségi vagy önkormányzati kezdeményezésekben venne részt az

alábbiak közül?

1 – bizonyosan részt venne; 2 – valószínűleg részt venne; 3 – attól függ; 4 – nem valószínű hogy részt venne; 5 – biztosan nem venne részt

Közterületek takarítása	
Fa- és virágültetés közterületen	
Vitaforumokon részvétel	
Hulladékok szelektív gyűjtése	
Megfelelő szervezés esetén a fenntarthatósággal kapcsolatos tájékoztatáson való részvétel	
Környezetvédelmi rendezvényen való részvétel	

23. Hogyan ítéli meg a település gazdasági helyzetét? (Kérem, minden oszlopban húzza alá a helyesnek tartott választ.)

az ipar fejlettsége a településen:

nagyon jó
jó
kevésbé jó
rossz
nagyon rossz

a mezőgazdaság fejlettsége a településen:

nagyon jó
jó
kevésbé jó
rossz
nagyon rossz

szolgáltatások (kereskedelem, közlekedés, oktatás, egészségügy) fejlettsége a településen:

nagyon jó
jó
kevésbé jó
rossz
nagyon rossz

az emberek képzettsége, tanultsága a településen:

nagyon jó
jó
kevésbé jó
rossz
nagyon rossz

24. Hogy gondolja: itt a környéken 100 ember közül hánynak van szüksége valamilyen segélyre? (Kérem, írja be a becsült számot.)

.....

25. ...és mit gondol: 100 igénylő közül hányan kapnak ténylegesen valamilyen segélyt? (Kérem, írja be a becsült számot.)

.....

26. Ön szerint a szociális célra rendelkezésre álló pénzüsszegeket (Kérem, jelölje X-el a helyesnek tartott választ, csak az egyiket!)

inkább segélyezésre vagy

inkább a szociális intézmények fejlesztésére kellene fordítani?

27. Ön szerint a hatóságoknak (Csak egy választ jelöljön X-el!)

emelniük kell a jól élők adóit, hogy gondoskodhassanak a bajba jutott rászorulókról,

ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS

www.env-info.hu

- ☐ más módon kell megoldaniuk ezt a problémát vagy
☐ ez nem is feladatuk, hanem mindenkinek magának kell gondoskodnia magáról, ha bajba kerül

28. Hogy gondolja: lakásának/házának állapota kielégítő vagy nem? Jelölje X-el!

- ☐ kielégítő ☐ részben, is-is ☐ nem kielégítő

29. Módjában állna tatarozni most lakását vagy nem állna módjában?

- ☐ Igen, módjában állna ☐ Nem, nem állna módjában

30. Személy szerint Ön számít arra, hogy valaki a családjából munkanélküli lesz?

- ☐ igen ☐ nem

31. Hogyan informálódik leginkább környezete és a világ dolgairól? (A legjellemzőbb módot jelölje meg X-el!)

- ☐ országos sugárzású TV adókat nézek, ☐ helyi TV-t nézek,
☐ országos sugárzású rádiókat hallgatok, ☐ helyi rádiót hallgatok,
☐ országos terjesztésű újságot olvasok, ☐ helyi újságot olvasok,
☐ otthon vagy munkahelyemen internetről, ☐ a legtöbb értesülést
környezetemtől, szóban kapom.

32. Milyen terület fejlődését szeretné elérni a településen?

(1 – leginkább szeretné, ... 9 – legkevésbé szeretné)

	turizmus
	iparfejlesztés
	hagyományőrző
	mezőgazdaság
	szolgáltatások
	oktatás
	közlekedés
	lakásépítés
	egyéb, éspedig:

33. Az alábbiak közül minek a megőrzését, védelmét tartja leginkább fontosnak?

(1 – legfontosabb, ... 8 – legkevésbé fontos)

	a táj
	a természeti környezet
	az erdők
	szőlőkultúrák
	gyümölcskertek

☐	védett gyepek
☐	egyedülálló építmények, házak
☐	egyéb megőrzendő értékek (kérem nevezze meg).....

34. Milyen módon, milyen szervezetek, intézmények segítségével lehetne legjobban a települést fejleszteni (a „fenntartható fejlődést” előkészíteni)? (Legfeljebb három lehetőséget X-eljen be!)

- ☐ helyi rendszeres lakossági fórumok ☐ képviselő testület,
☐ polgármesteri hivatal,
☐ a megyei szintű szervezetek, ☐ regionális szervezetek ☐ sajtó, tévé, rádió,
☐ társadalmi szervezetek, ☐ nemzetközi segítséggel, ☐ egyéb, és pedíg:.....

35. Hogyan tudnának a helyi lakosok, civil szervezetek ebben részt venni?
(Csak 1 választ jelöljön X-el, azt, amelyik az Ön véleménye szerint a legfontosabb!)

- ☐ tanácsadással, ismeretterjesztő tevékenységgel ☐ önkéntes munkával,
☐ fizetett munkával,
☐ pénzügyi hozzájárulással, ☐ egyéb, és pedíg: .....

36. Találkozott-e korábban a „fenntartható fejlődés” kifejezéssel?

- ☐ igen ☐ nem

37. Ön mit ért ezen? Kérjük, írja ide:

.....

.....

.....

.....

38. Véleménye szerint a belátható jövőben az alábbiak közül mely lesz Európa legnagyobb problémája? Legfeljebb három lehetőséget jelöljön X-el!

- ☐ az ivóvíz biztosítása, ☐ a levegőszennyezés, ☐ a hulladék elhelyezése,
☐ a természetes környezet, a zöld területek csökkenése, ☐ a biológiai sokszínűség csökkenése,
☐ a városi stressz, ☐ az oktatás színvonala, ☐ a terrorizmus,
☐ a megélhetés, ☐ a gyermekek jövője, ☐ betegségek, egészségügyi problémák.

39. ...és a lakóhelyén élő embereké?

ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS

www.env-info.hu

Legfeljebb három lehetőséget jelöljön X-el!

- ☐ az ivóvíz biztosítása, ☐ a levegőszennyezés, ☐ a hulladék
elhelyezése, ☐ a természetes környezet, a zöld területek csökkenése, ☐ a biológiai
sokszínűség csökkenése, ☐ a városi stressz, ☐ az oktatás színvonala, ☐ a terrorizmus,
☐ a megélhetés, ☐ a gyermekek jövője, ☐ betegségek, egészségügyi
problémák.

40. Melyik három települési probléma megoldását tartja a legsürgősebbnek?

Az első: :.....

A második:.....

A harmadik: :.....

41. Szeretné-e, hogy a fenntartható fejlődésről több információ jusson el Önhöz?

☐ igen, de csak a településről ☐ igen, általában ☐ nem

42. Melyik módszert gondolja a leghatékonyabbnak a fenntarthatóságról kapcsolatos ismeretek megszerzéséhez?

☐ rádió ☐ újság ☐ tv
☐ utcai plakát, szórólap ☐ lakossági fórum ☐ egyéb

.....

Köszönjük, hogy időt szánt kérdőívünk kitöltésére!

Válaszai feldolgozásra kerülnek, s így a települési fenntartható fejlődést segítik majd elő.

Válaszait köszönjük.

**1/B. számú melléklet:
Oktatási kérdőív**

KÉRDŐÍV

TELEPÜLÉS NEVE: .....

TELEPÜLÉS OKTATÁS-NEVELÉS HELYZETÉNEK FELMÉRÉSE

**Kérjük, szánj pár percet kérdőívünk kitöltésére! Válaszaiddal hozzájárulhatsz a települési Környezeti Fenntarthatósági Program (Local Agenda 21) megalapozásához!
Segítségedet köszönjük!**

1. Véleményed szerint mennyire jelent problémát ma Magyarországon a környezetszennyezés? (Kérjük, a válaszod jelöld a körben X-el!)

☐

Nagyon komoly problémát jelent.

☐

Eléggé komoly problémát jelent.

☐

Viszonylag jelentéktelen problémát jelent.

☐

Nem jelent problémát.

2. Véleményed szerint mennyire jelent problémát településeden a környezetszennyezés? (Kérjük, a válaszod jelöld a körben X-el!)

☐

Nagyon komoly problémát jelent.

☐

Eléggé komoly problémát jelent.

☐

Viszonylag jelentéktelen problémát jelent.

☐

Nem jelent problémát.

3. Érdeklődsz-e a környezetvédelmi kérdések iránt? (Kérjük, jelöld a körben X-el!)

☐

Igen, folyamatosan.

☐

Igen, de csak egyes eseményekkel kapcsolatban.

☐

Egyáltalán nem.

ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS

www.env-info.hu

4. Ha igen, mi volt az a legutóbbi környezeti probléma (kérdés), ami felkeltette érdeklődésedet (amiről hallottál, vagy amiről olvastál)? Kérjük, írd le ide!

.....

5. Milyen forrásból jutottál hozzá eddig leginkább környezetvédelmi ismeretekhez, információkhoz? (Kérjük, a válaszod jelöld a körben X-el! Több választ is megadhatsz!)

Az iskolai tanórákon, tantárgyakon keresztül.

Egyéb iskolai rendezvényeken (szakkör, klub, kirándulás, stb.).

Televízió, rádió híradásaiból, műsoraiból.

Újságokból, folyóiratokból.

Barátokkal, szülőkkel, ismerősökkel folytatott beszélgetés során.

Egyéb módon, éspedig .....

6. Van-e tudomásod arról, hogy lakóhelyeden vagy iskoládban környezetvédelmi, természetvédelmi szervezet (egyesület, klub, szakkör) tevékenykedik?

Igen, ismerek ilyen szervezetet, például: .....

Nincs tudomásom ilyen szervezet működéséről.

7. Részt vettél-e már lakóhelyeden vagy iskoládban környezetvédelemmel, természetvédelemmel kapcsolatos rendezvény programján?

Igen, mert tagja vagyok környezetvédelmi szervezetnek. A szervezet neve: .....

Igen, rendszeresen részt veszek ilyen rendezvényeken.

Csak ritkán veszek részt ilyen rendezvényeken.

Még soha nem vettem részt környezetvédelmi rendezvényen, programon.

8. A környezetvédelem „jeles napjai” közül iskolánkban az alábbiakról szoktunk valamilyen formában megemlékezni (Természetesen több választ is bejelölhetsz!):

Környezetvédelmi Világnap (június 5.)

Föld Napja (április 22.)

Madarak és Fák Napja (május)

Egyéb, éspedig .....

Iskolánkban nincsenek ilyen megemlékezések.

9. Szeretnél-e többet tudni, tanulni a környezetvédelem kérdéseiről?

Igen, főleg az iskolai tananyagon keresztül.

Igen, elsősorban a tanórán kívüli foglalkozások (szakkör, klub, stb.) keretében.

Elégnek tartom a jelenlegi lehetőségeket.

10 Véleményed szerint kinek az elsőrendű felelőssége és feladata a települések környezeti állapotának a védelméről gondoskodni? (Kérjük rangsorold az alábbi lehetőségeket fontosságuk szerint! A körbe most ne X-et, hanem fontosság szerint 1-től 5-ig számot tegyél, ahol 1: nem fontos, nem az ő feladata; 5: nagyon fontos, az ő elsőrendű feladata!)

Az országot irányító kormányé.

A településeket irányító helyi önkormányzatoké.

A vállalkozásoké, intézményeké.

A különböző civil szervezeteké (egyesületek, alapítványok, stb.).

Az egyes személyeké, családoké.

Egyéb elképzelésem van, éspedig: .....

11 Mindennapi viselkedésünkkel, szokásainkkal hozzájárulhatunk a környezeti problémák fokozódásához, de csökkentéséhez is. Az alábbiakban felsorolt és otthon is, iskolában is alkalmazható „környezetvédő” megoldások közül jelöld meg X-el azokat, amelyekre Te is odafigyelsz!

Takarékos világítás, fűtés.

Hulladékok valamilyen célra történő hasznosítása.

Egyéb, éspedig: .....

Nem gondoltam még a fenti lehetőségekre.

12 Véleményed szerint az emberek fogyasztási (vásárlási) szokásai szerepet játszanak-e a környezeti problémák fokozódásában?

Igen, jelentősnek tartom a fogyasztási (vásárlási) szokások környezetterhelő hatását.

Igen, néha lehetnek a fogyasztási (vásárlási) szokásoknak is környezetterhelő hatásai.

Nem tartom a fogyasztási (vásárlási) szokásokat környezetterhelő hatásúnak.

13 Próbáltál-e már olyan terméket használni (vásárolni), melyről tudtad, hogy kevésbé terheli a környezetet?

Igen, nagyon gyakran. (Ha tudod, nevezd meg a terméket: .....)

Nagyon ritkán.

Soha.

14 Tájékozottnak tartod-e magad lakóhelyed gazdasági, szociális, környezetvédelmi stb. ügyeiben, kérdéseiben?

Igen, megfelelően tájékozott vagyok lakóhelyem ügyeiben.

Csak ritkán szoktam foglalkozni lakóhelyem dolgaival.

Egyáltalán nem érdekelnek lakóhelyem dolgai, ügyei.

15 Hol beszélitek meg leggyakrabban lakóhelyed ügyeit?

Az iskolában, a tanárokkal és tanulótársakkal együtt.

A tanulók egymás között, baráti társaságban.

Otthon, szülőkkel és ismerősökkel.

Egyéb formában, és pedig: .....

16 Szívesen élsz itt, ezen a környéken?.

Igen, szeretem ezt a környéket.

Ha volna lehetőségem, elköltöznék erről a környékről.

17 Az alábbiakban felsorolunk néhány dolgot, ami egy településen mindig fontos lehet. Légy szíves értékeld, hogy a felsoroltakkal mennyire vagy megelégedve lakóhelyeden! (Osztályozz a körben 1-5 közötti számokkal: az 1-es azt jelenti,

hogy nagyon elégedetlen vagy a megjelölt dologgal, az 5-ös pedig azt, hogy teljesen elégedett vagy, de adhatsz 2-est, 3-ast és 4-est is!)

Osztályzat (1-5):

A levegő tisztasága, a természeti környezet állapota

A tömegközlekedés

A közellátás

A tanulási, továbbtanulási lehetőségek

A szórakozási lehetőségek

A közbiztonság

A munkavállalási lehetőségek

Az egészségügyi helyzet

A lakáshelyzet

Az utcák, terek, parkok állapota

A település egészének hangulata

18 Jelentősen segítené további munkánkat, ha jeleznéd, hogy az előzőekben említettek közül melyik három települési probléma megoldását tartod a legsürgősebbnek!

Az első: .....

A második: .....

A harmadik: .....

19 Ha a fentieken kívül még valamit szeretnél közölni velünk, azt ide írhatod:

.....

.....

**Köszönjük, hogy időt szántál kérdőívünk kitöltésére!
Válaszaidat nagyon köszönjük!**

ENV-INFO Kft.

ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTTERVEZÉS

www.env-info.hu

2. számú melléklet: Épített értékek jegyzéke

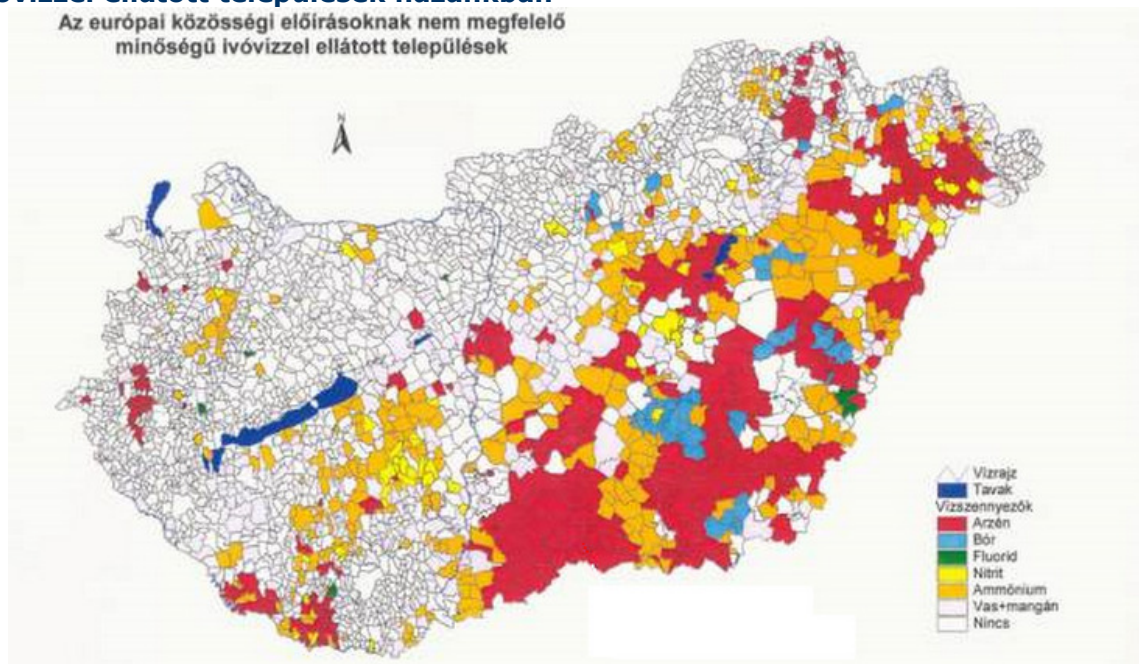
(települési adatkérés, folyamatban)

3. számú melléklet: Mintatérképek

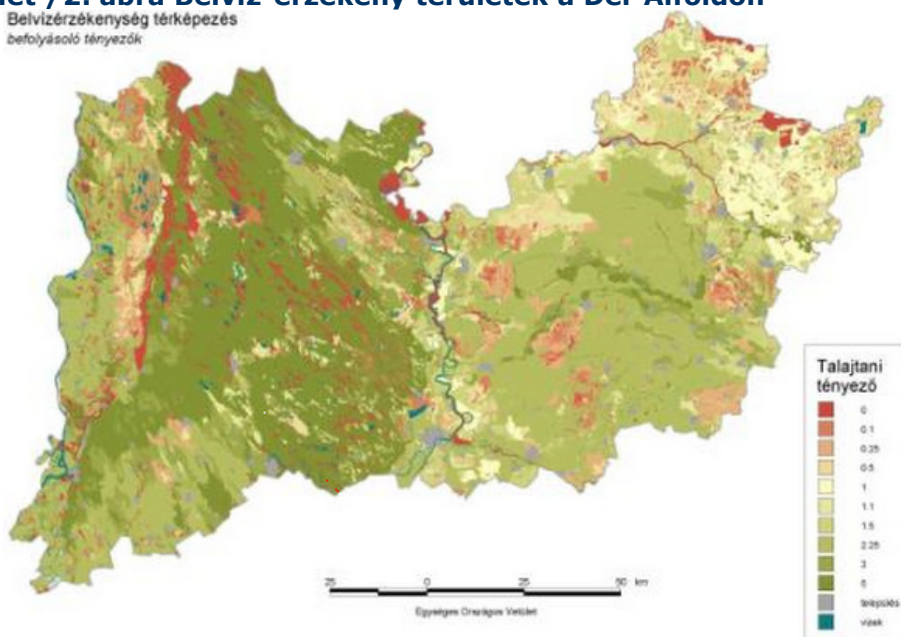
3. melléklet / 1. ábra Az európai közösségi előírásoknak nem megfelelő minőségű ivóvízzel ellátott települések hazánkban

Forrás: www.hidrologia.hu

3. melléklet / 2. ábra Belvíz-érzékeny területek a Dél-Alföldön

Belvízérzékenység térképezés
befolyásoló tényezők

Forrás: www.hidrologia.hu

ENV-INFO

KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS

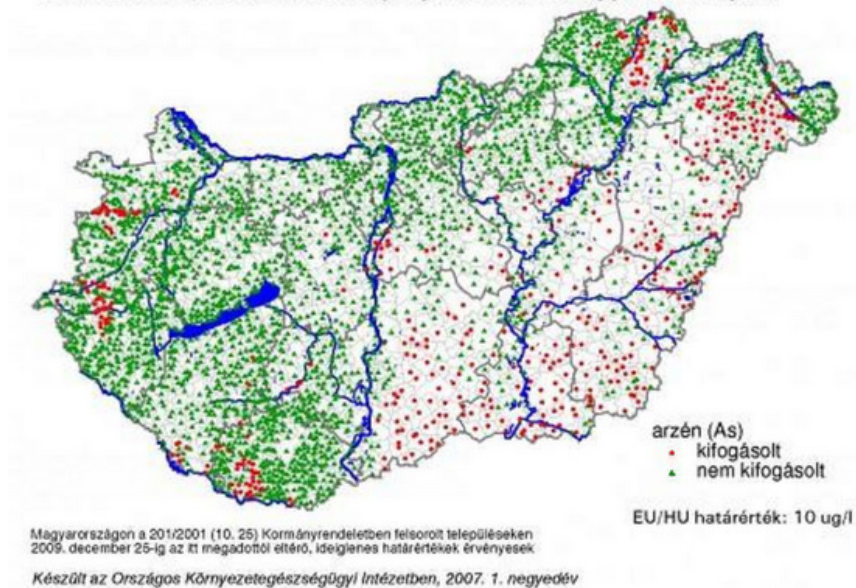

www.env-info.hu

3. melléklet /3. ábra Vezetékes ivóvizek arzéntartalma hazánkban

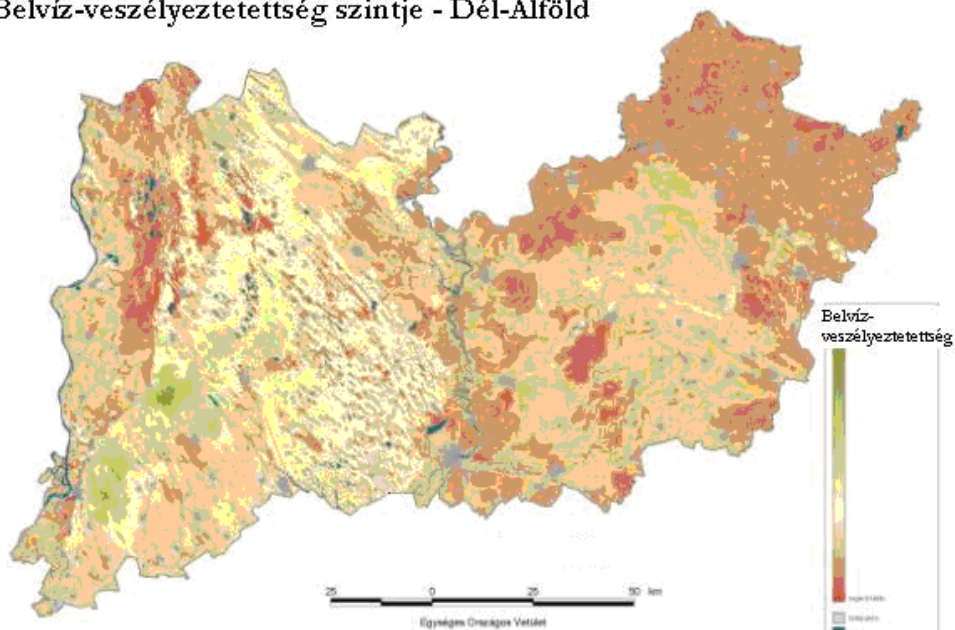
Vezetékes ivóvizek arzén (As) tartalma Magyarországon

Forrás: www.enfo.agt.bme.hu

3. melléklet /4. ábra Belvíz-veszélyeztetettség szintje a Dél-Alföldön

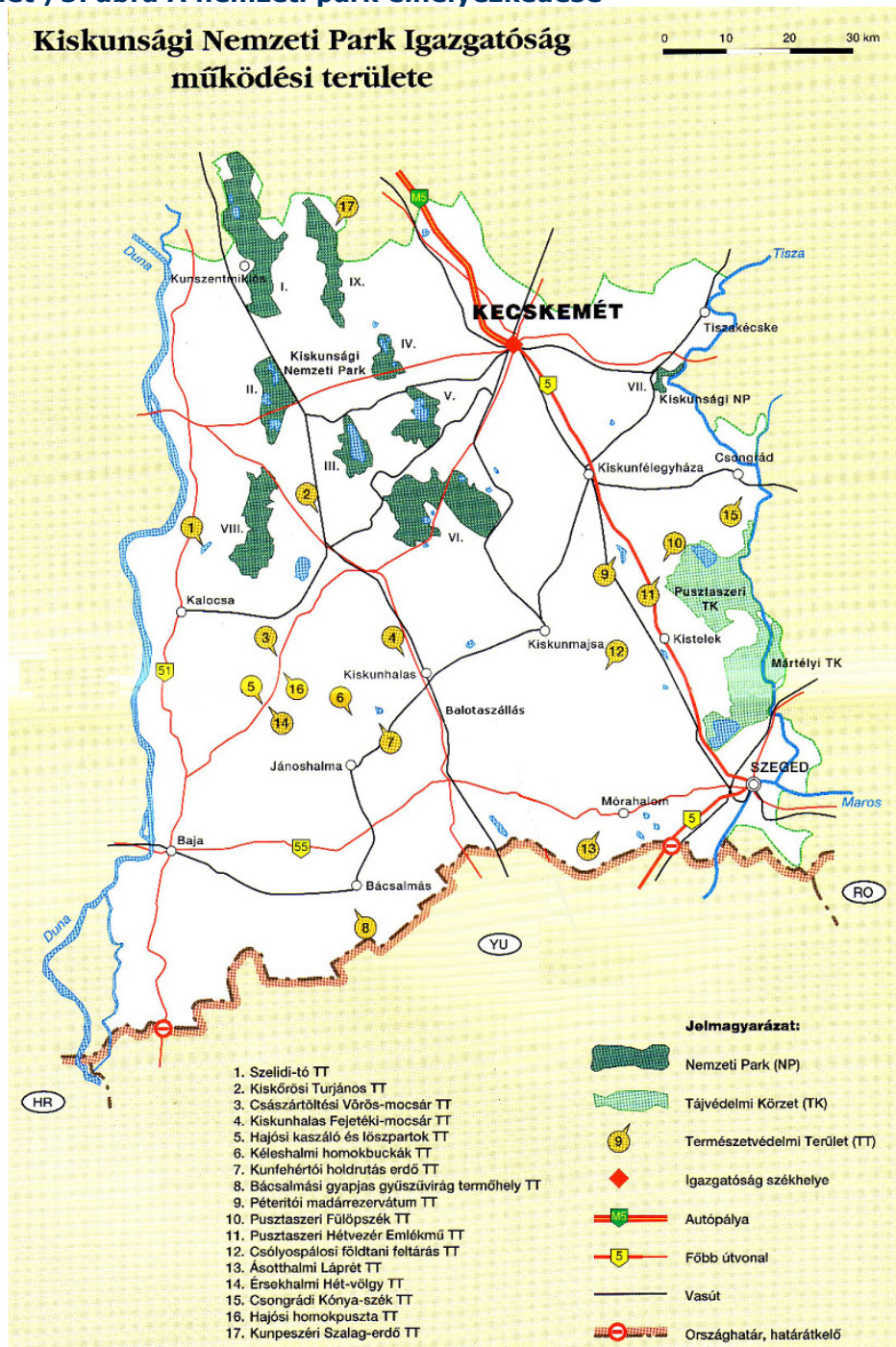
Belvíz-veszélyeztetettség szintje - Dél-Alföld

Forrás: www.hidrologia.hu

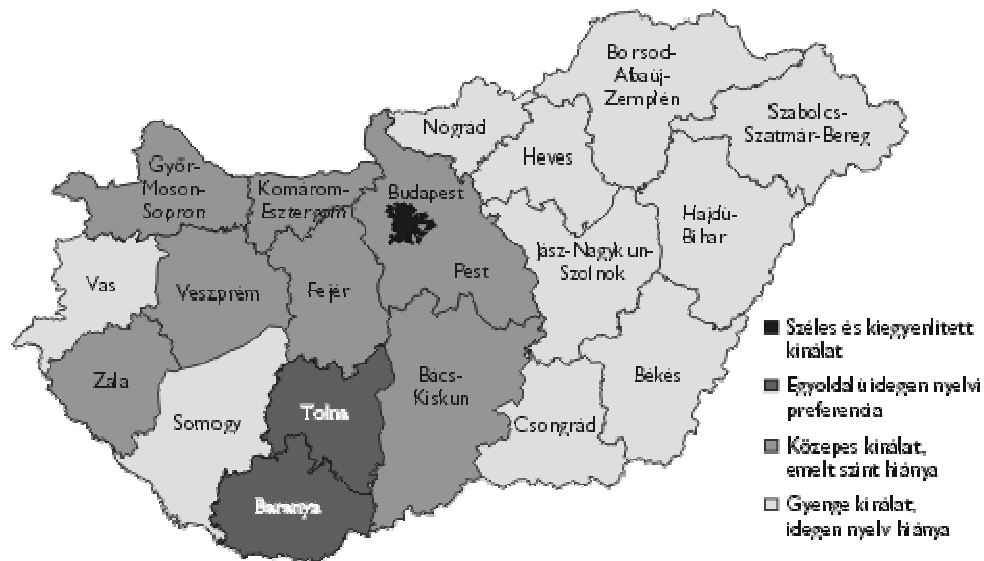
3. melléklet /5. ábra A nemzeti park elhelyezkedése

Forrás: www.invitel.hu

3. melléklet /6. ábra Általános iskolák felmérése hazánkban, oktatás fejlődése

Forrás: www.ofi.hu

4. sz. melléklet:

Jellemző indikátorok ajánlott mérése, mintatáblák, Ruzsa település

A település humán aktivitásának az energiafogyasztásra gyakorolt hatása, mintatábla

Indikátor megnevezése	Egység	2011	2012	2013
Össz lakosság	fő			
Egy lakásban élők átlaga	fő			
Víz:				
Számlázott víz	m3/év			
Számlázott víz	m3/fő			
Szennyvíz:				
Kezelt	m3/év			
Kezelt	m3/fő			
Kezeletlen	m3 év			
Kezeletlen	m3/fő			
Csatornára kötött lakások	%			
Vízbázist veszélyeztető anyagok:				
Hígtrágya	m3/ha			
Műtrágya	t/ha			
Istállótrágya	t/ha			
Növényvédőszer	t/ha			
Hulladékkezelés	m3/év			
Hulladékkezelés	m3/lakás			
Veszélyes hulladék	to/év/település			
Energia gazdálkodás:				
Fa	MJ/év			
Szén	MJ/év			
Gáz	MJ/év			
Elektromos energia	MJ/év			
Fűtőolaj	MJ/év			
Évi összenergiai fogyasztás	MJ/év			
Évi energiafogyasztás/fő	MJ/év/fő			
Évi energiafogyasztás /lakás	MJ/év/lakás			

Közüvilágítás	MJ/év			
Közüvilágítás/fő	MJ/év/fő			
Tájhasználat:				
Szántó	ha			
Kert, gyümölcsös	ha			
Legelő és rét	ha			
Erdőterület	ha			
Erdő az összes felülethez arányítva	%			
Nádas	ha			
Halastó	ha			
Művelés alól kivett terület	ha			
Művelés alól kivett az összterület arányában	%			
Összes terület	ha			
Összes terület / fő	Ha/fő			

Víz fogyasztás lakó egyenértékben, mintatábla

Indikátor megnevezése	Egység	2011	2012	2013
Lakosság	fő			
Évi vízfogyasztás számlázott	m3			
Egy személyre jutó évi vízfogyasztás	m3/lakó			
Évi kitermelt víz	m3/év			
Egy személyre jutó évi kitermelt víz	m3/fő			

Szelektív hulladékgyűjtés, mintatábla

Indikátor megnevezése	Egység	2011	2012	2013
Lakosság száma	fő			
Évi össz hulladék	kg/összlakosság			
Évi kommunális hulladék	kg/összlakosság			
Komposzt	kg/összlakosság			
Üveg	kg/összlakosság			
Papír	kg/összlakosság			

Fém	kg/összlakosság			
Ellem és akkumulátor	kg/összlakosság			
PET	kg/összlakosság			
Gumiabroncs	kg/összlakosság			
Szelektíven gyűjtött %	%/összlakosság			
Évi össz hulladék	kg/lakó			
Évi kommunális hulladék	kg/lakó			
Komposzt	kg/lakó			
Üveg	kg/lakó			
Papír	kg/lakó			
Fém	kg/lakó			
Ellem és akkumulátor	kg/lakó			
PET	kg/lakó			
Gumiabroncs	kg/lakó			
Szelektíven gyűjtött %	%/lakó			

Éves energiafogyasztás, mintatábla

Indikátor megnevezése	Egység	2011	2012	2013
Fa (leveles)	m3			
Szén (brikett)	to			
Gáz	m3			
Villany	kWh			
Benzin	l			
Dízel	kg			
Fűtőolaj	kg			

Lakosság korosztályos megoszlása, mintatábla

Indikátor megnevezése	2011		2012		2013	
	fő	%	fő	%	fő	%
0-6 év						
7-14 év						
15-20 év						
21-40 év						
41-60 év						
60 év felett						

Összesen:						
-----------	--	--	--	--	--	--

Halálozások és születések száma, mintatábla

Indikátor megnevezése	Egység	2011	2012	2013
Halálozások száma	fő			
Születések száma	fő			
Különbség %-ban	%			

Mobilitás és jólét, mintatábla

Indikátor megnevezése	Egység	2011	2012	2013
Betelepülők	Fő			
Kitelepülők	Fő			
Egyenleg	Fő			
Lakosság %-ában	%			
Népsűrűség kül- és belterület	Fő/ha			
Népsűrűség belterület	Fő/ha			
Zöldterületek aránya	m2/fő			

Egészségügyi ellátás, mintatábla

Indikátor megnevezése	2011		2012		2013	
	fő	%	fő	%	fő	%
Lakosságszám						
Háziorvosok száma (lakó/háziorvos)						
Ápoló személyzet (lakó/ápoló)						

Földhasználat, mintatábla

Indikátor megnevezése	2011		2012		2013	
	ha	%	ha	%	ha	%
Külterület						
Megművelt terület						
Kert, gyümölcsös						
Rét, legelő						
Erdő						
Nádas						

Halastó						
Kivett						
Összesen:						
Ebből védett:						

Állatállomány, mintatábla

Indikátor megnevezése	2011		2012		2013	
	db	ha/db	db	ha/db	db	ha/db
Szarvasmarha						
Ló, szamár, öszvér						
Sertés						
Juh, birka, kecske						
Szárnyas						
Nyúl						

Agrártermelés, piacra juttatott mennyiség, mintatábla

Indikátor megnevezése	Egység	2011	2012	2013
Állandóan művelt terület	ha			
Kert, gyümölcsös	ha			
Nádas	ha			
Halastó	ha			
Búza	to			
Kukorica	to			
Zöldség	to			
Gyümölcs	to			
Nád	kéve			
Hal	to			

Fauna , mintatábla

Indikátor megnevezése	Egység	2011	2012	2013
Emlősök				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			
Csökkenőben	%			

Madarak				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			
Csökkenőben	%			
Halak				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			
Csökkenőben	%			
Csúszómászók				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			
Csökkenőben	%			
Kételtűek				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			
Csökkenőben	%			
Gerinctelenek				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			
Csökkenőben	%			

Flóra, mintatábla

Indikátor megnevezése	Egység	2011	2012	2013
Edényes növények				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			
Csökkenőben	%			
Mohák				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			
Csökkenőben	%			
Zuzmók				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			

Csökkenőben	%			
Gombák				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			
Csökkenőben	%			
Algák				
Ismert fajták	db			
Ebből veszélyeztetett	%			
Csökkenőben	%			

Összesítő mintatábla

Indikátor megnevezése	Egység	2011	2012	2013
Levegőminőség	rossz levegőminőségű napok száma/év			
Energiafogyasztás	egy főre jutó összes energiafogyasztás			
Helyi háztartások hőfogyasztása	Hőfogyasztás/háztartás			
Hulladékhasznosítás	Településen összesen a hulladéklerakóba vitt hulladék mennyisége			
Hulladékhasznosítás	Egy főre jutó hulladéklerakóba vitt hulladék mennyisége			
Komposztálásba kezdő háztartások száma	db			
Kerékpáros közlekedés	új kerékpárutak hossza			
Területhasznosítás	egy főre jutó zöldterület nagysága			
Népesség	népességszám változása			
Háztartások száma	db			
Háztartások száma a háztartásban élők száma szerint	Egy háztartásban élő személyek átlagosan			
Gazdasági aktivitás	helyi munkahelyek száma			
Könyvtári látogatások száma	Látogatás/év			
Települési szolgáltatási pontok száma	db			
Helyi önkormányzat adóbevételei	Ft			

Zajproblémás környezetben élők aránya	%			
Egy főre jutó lakás	db			
Férfiak várható élettartama	év			
Nők várható élettartama	év			
Közbiztonság	Vagyon és személy ellen elkövetett bűncselekmények száma, db			
Segélyben részesülők száma	Fő			
Szabad munkahelyek száma	db			
Munkanélküliségi ráta	Munkanélküliek száma, fő			
Nők átlagjövedelmének változása	Ft			
Férfiak átlagjövedelmének változása	Ft			
Egy keresőre jutó átlagjövedelem a településen	Ft			
Szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettség változása	Mérés, %, elégedett/nem elégedett			
A házilag előállított élelmiszerek aránya	%			
Biotermékek aránya	%			
Élelmiszertermelésre használt földterület nagysága	ha			
Helyi választásokon való részvétel aránya	Fő			

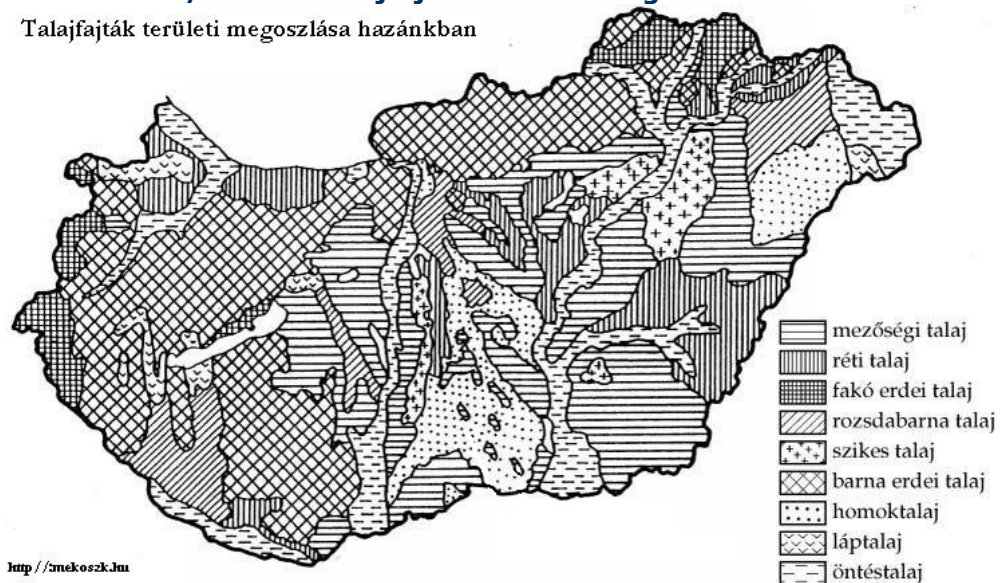

5. sz. melléklet: Agrár környezetgazdálkodásban használt mintatérképek

5. melléklet / 1. ábra Talajfajták területi megoszlása

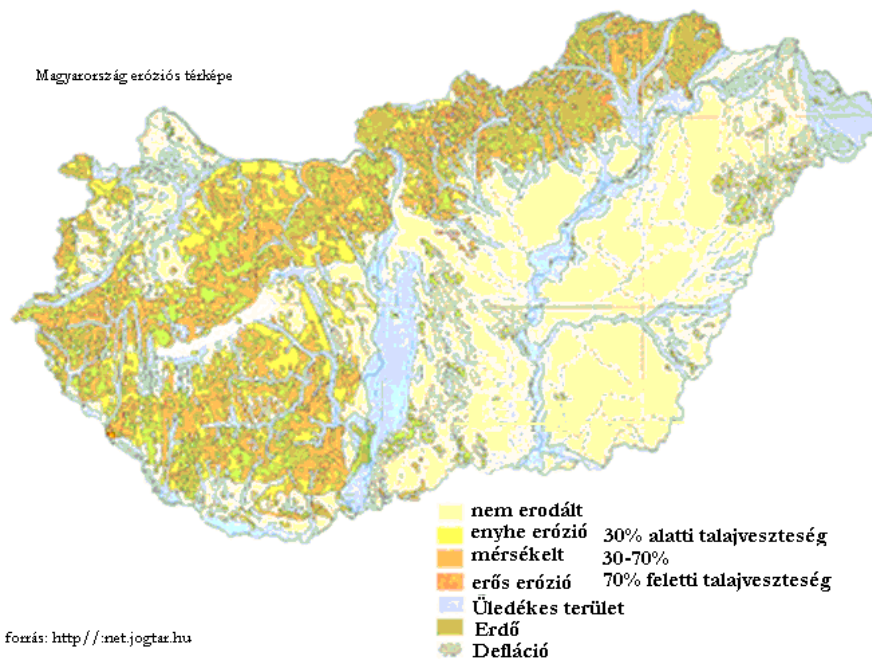
Talajfajták területi megoszlása hazánkban

Forrás: <http://mekoszk.hu>

5. melléklet / 2. ábra Hazánk eróziós térképe

Magyarország eróziós térképe

Forrás: <http://net.jogtar.hu>

ENV-INFO
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, INFORMATIKA, PROJEKTERVEZÉS

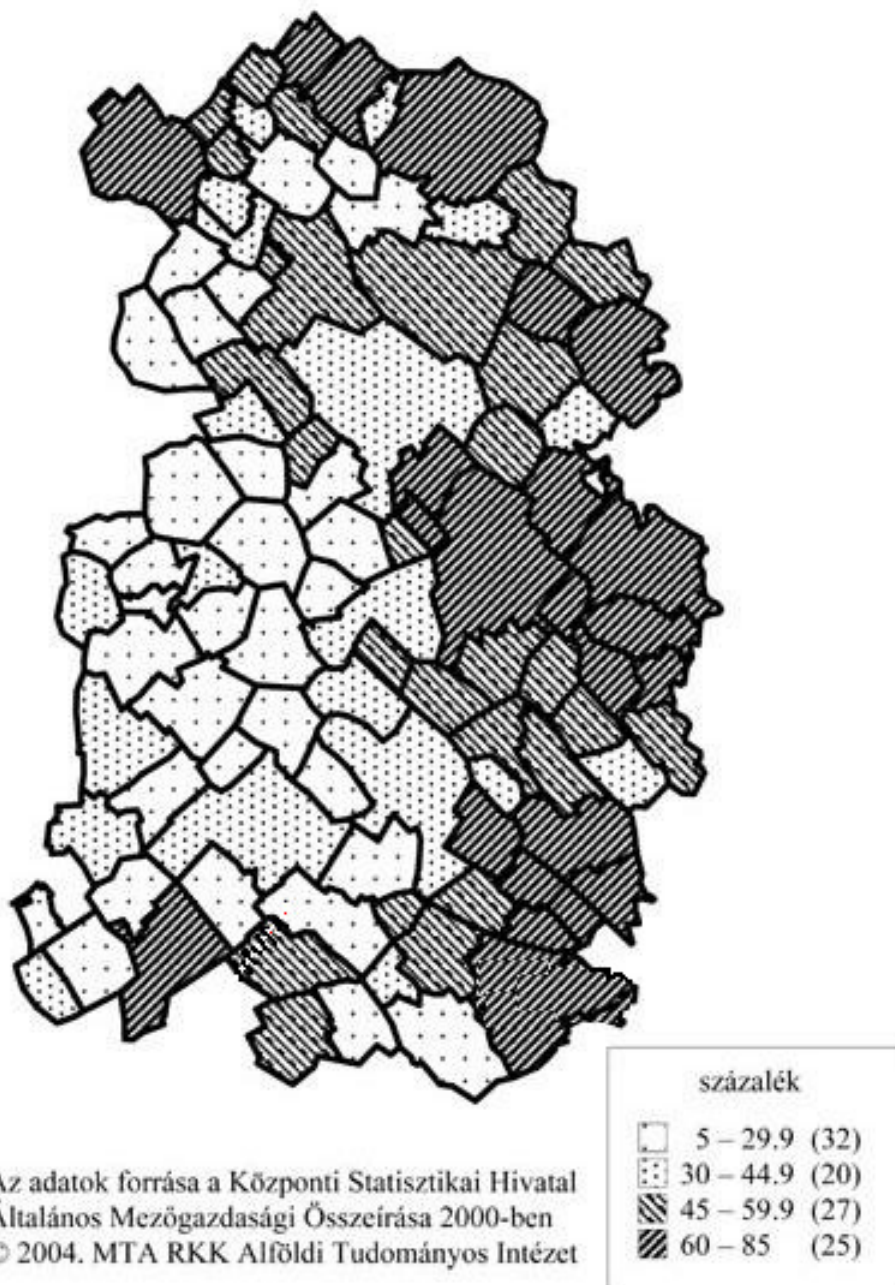

www.env-info.hu

5. melléklet /3. ábra A szántóterület aránya a Homokhátságon

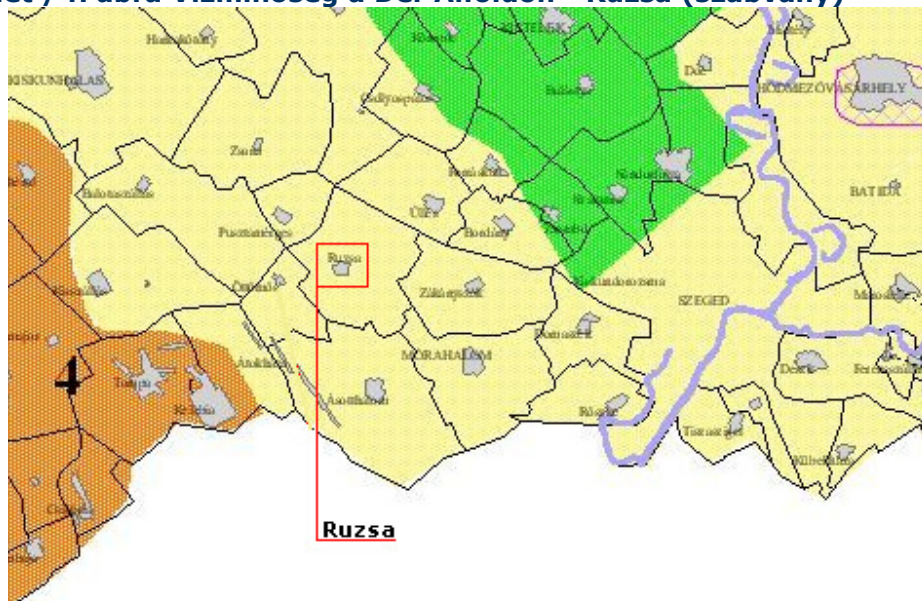
A szántóterület aránya a Homokhátságon

Forrás: <http://w3.rkk.hu>

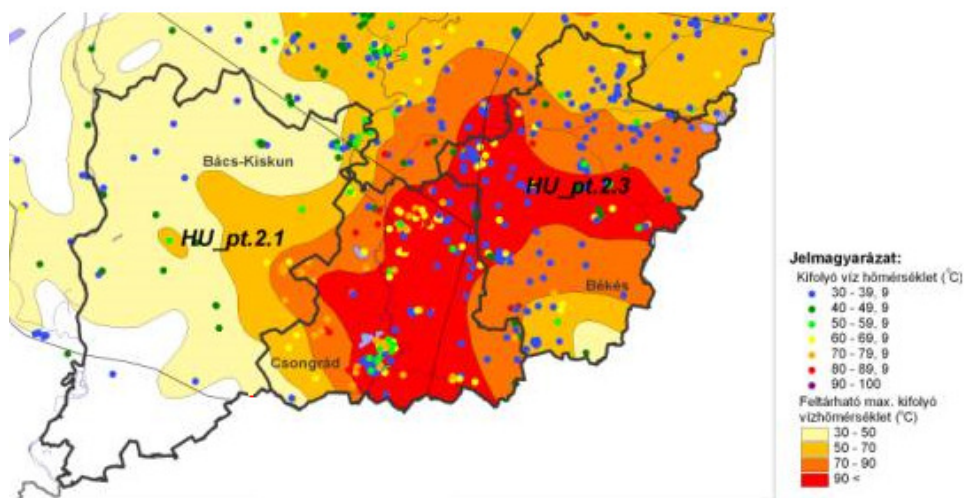
5. melléklet /4. ábra Vízminőség a Dél-Alföldön - Ruzsa (szabvány)

Forrás: www.ivotizunk.hu

5. melléklet /5. ábra Termálenergia a Dél-Alföldön

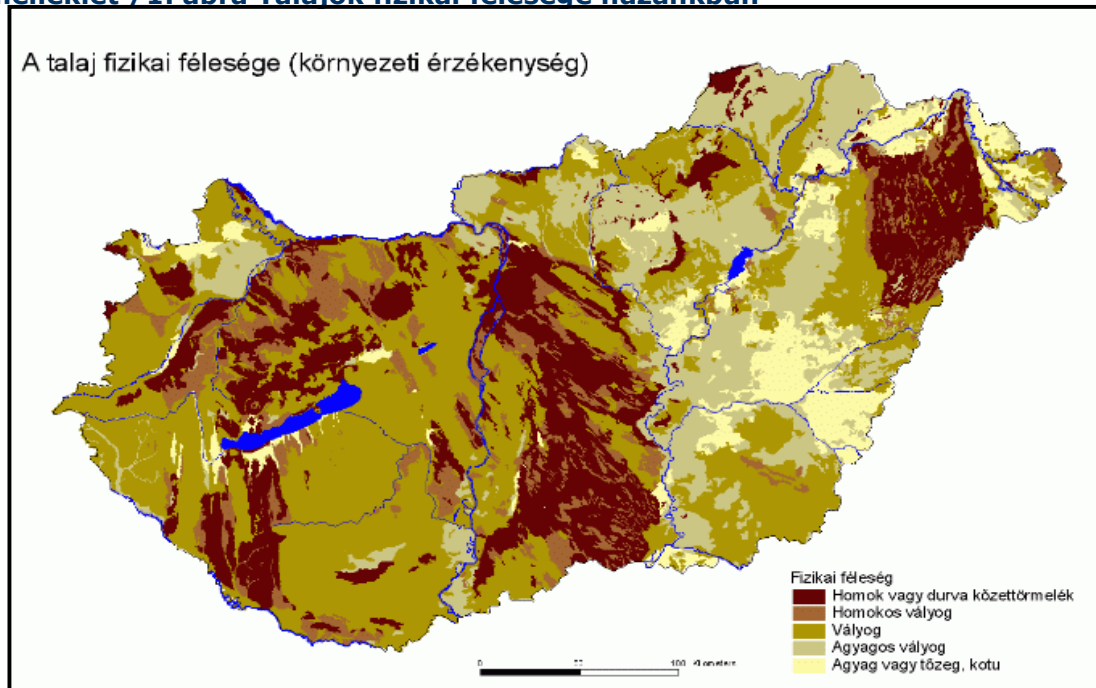
Kifolyó víz hőmérséklete, Dél-Alföld

Forrás: www.hidrologia.hu

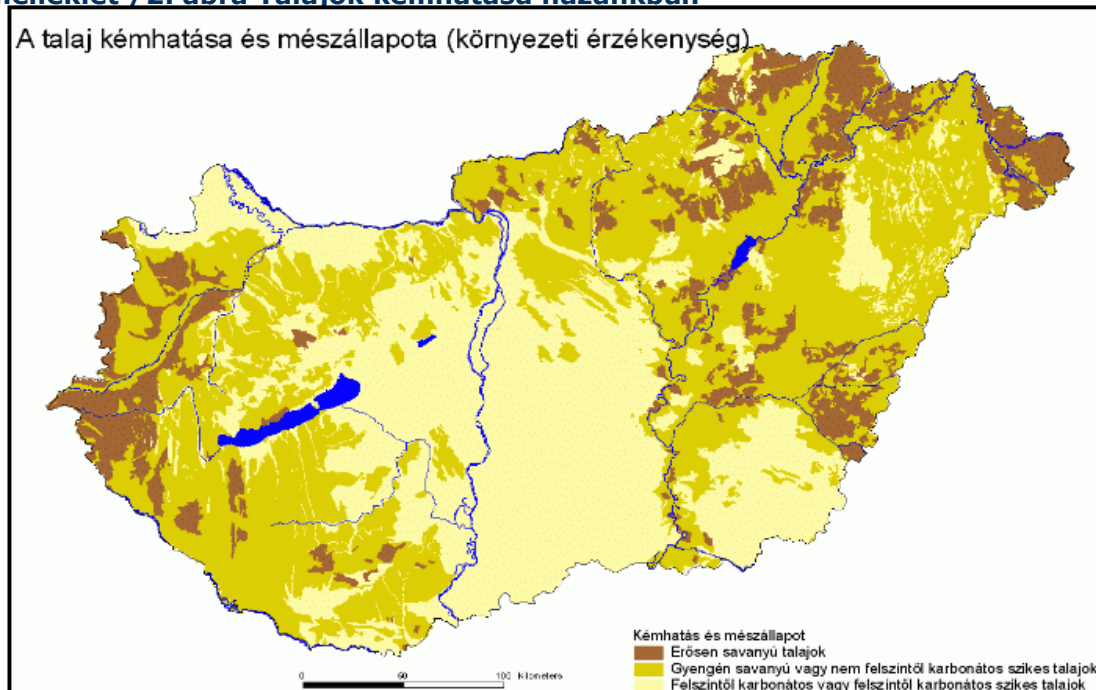

6. melléklet / 1. ábra Talajok fizikai félesége hazánkban

Forrás: Ruzsa KVP 2005.

6. melléklet / 2. ábra Talajok kémhatása hazánkban

Forrás: Ruzsa KVP 2005.

7. sz. melléklet: A települési mélyfúrású kutak, Ruzsa

Vízellátás	
Üzemeltető	Térségi Vízmű- üzemeltetési Intézmény
Mélyfúrású kutak száma	3
Közműves vízellátás (bekötések száma)	590 db
Vízmennyiség/település (m ³ /év, 2010.)	50.000 m ³ /év

Forrás: KVPR Felülvizsgálata, Ruzsa, 2011.

Vízminőség bemutatása

Vizsgált paraméter	Mértékegység	Kút száma			Szolgáltatott ivóvíz minősége
		I.	II.	III.	
Arzén	µg/l	>50	>50	28	36
Bór	mg/l	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Fluorid		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Nitrit		n.a.	n.a.	0	0,02
Nitrát		n.a.	n.a.	1	1,0
Ammónium		1,2	0,69	0,71	0,73
pH		n.a.	n.a.	7,9	7,9
Vas	µg/l	520	840	320	560
Mangán	µg/l	n.a.	n.a.	40	45
KOÍps	mg/l O ₂	n.a.	n.a.	0,6	0,9
Natrum	mg/l	n.a.	n.a.	29,8	30
Keménység	mg/l CaO	n.a.	n.a.	120	117
Összes metán	NI/m ³	n.a.	n.a.	3,48	n.a.

Forrás: KVPR Felülvizsgálata, Ruzsa, 2011.

8/sz. melléklet:
Projektek prioritások szerinti besorolása, Ruzsa

Prioritás	Pillér	Alpillér	Projekt
Társadalmi prioritások	5.1. Társadalmi pillér	5.1.1 Társadalmi szemléletformálás	<p>1. Ismeretterjesztő előadások, lakossági fórumok szervezése környezetvédelmi témákban</p> <p>2. A környezetvédelem oktatásának erősítése a tanórákon, és tanórán kívüli elfoglaltságok keretében egyaránt</p> <p>3. Társadalmi fórumok, előadás szervezése a települési hulladék-elhelyezési lehetőségek témájában, a szemetelés csökkentésére és megelőzésére</p>
		5.1.2 Önkormányzati ügyintézés és civil kapcsolatok javítása	<p>4. Rendszeres lakossági fórumok megtartása a településfejlesztés aktuális kérdéseiben, kétirányú véleménynyilvánítási lehetőség a helyi lakosság és az önkormányzat kapcsolatának erősítésére, közös megoldások kidolgozására, a lakossági vélemények rendszeres és közös megvitatása</p> <p>5. A civil szféra és az önkormányzat kapcsolatának erősítése, új civil szerveződések létrejöttének</p>

			támogatása, a civil szervezetek pályázati munkájának segítése 6. Az e-ügyintézés körülményeinek rendszeres, folyamatos felülvizsgálata, igény esetén módosítások alkalmazása
		5.1.3 Egészségügyi helyzet fejlesztése	7. Egészségterv létrehozása, helyi egészségügyi tervezés aktualizálása 8. A lakosság egészségüggyel kapcsolatos igényeit naprakészen felmérő lakossági fórum megtartása, a helyi egészségügyi ellátás fejlesztési esélyeinek felmérése, majd ezek alapján egészségügyi fejlesztésekkel kapcsolatos igények lehetőség szerinti foganatosítása 9. „Egészséges Ruzsa” (prevenció, betegségek megelőzése, idős, beteg lakosok segítésére), idősek orvosi ellátásának és gondozásának fejlesztése 10. Akadálymentesítés az egészségügyben 11. Informatikai fejlesztés az egészségügyben
		5.1.4. A települési szociális helyzet fejlesztése	12. Szociális terület, infrastruktúra fejlesztés
		5.1.5 Oktatás, képzés fejlesztése	13. Környezettudatos nevelés bevezetése,

			<p>Ruzsa</p> <p>14.Iskolaépület karbantartása, további fejlesztése, pályázati munka</p> <p>15.A lakosság oktatásfejlesztéssel kapcsolatos igényeit felmérő lakossági fórum megtartása, önkormányzati vagy iskolai szervezésben, az eredmények értékelése</p> <p>16.A helyi oktatás fejlesztési esélyeinek felmérése a lakossági igények alapján (15. sz. projektjavaslat), majd ezek alapján pályázati lehetőségek keresése, pályázati munka</p> <p>17.Települési óvodai és bölcsődei ellátás fenntartásának segítése</p> <p>18.Az „ÖKO iskola” programban való részvétel megfontolása</p> <p>19.„Környezettudatos életmód” iskolai rendezvény megtartása</p>
		5.1.6 Települési közbiztonság fejlesztése	<p>20.Lakossági Önkéntes Őrszolgálati Program – a Ruzsai Polgárőr Egyesület közreműködésével, a gyermekek körében tapasztalható közbiztonsági igények alapján</p> <p>21.A gyermekek körében</p>

			<p>tapasztalható közbiztonsági igények okainak felmérése, az eredmények értékelése, okok kezelése</p>
		<p>5.1.7 Kulturális élet fellendítése</p>	<p>22.„Ruzsai Hagyományok” - Települési rendezvények megtartása</p> <p>23.„Ruzsai Nyár” rendezvénysorozat</p> <p>24.„Mozgó Ruzsa” - Sporttal foglalkozó rendezvények megszervezése a településen</p> <p>25.„Ünneplő Ruzsa” kiállítások – gyermekek és fiatalok alkotásai a Művelődési Házban</p> <p>26.Fiatalok szórakoztatására szolgáló rendezvények megszervezése a településen</p> <p>27.Önálló települési gasztronómiai rendezvény létrehozása a halászlé főzési hagyományokra alapozva, majd annak rendszeres (éves) megtartása</p> <p>28.Helyi felnőtt lakosság rendszeres összejövetelét szolgáló alkalmak megszervezése a településen</p> <p>29.Közösségi programok megrendezése a</p>

			Művelődési Házban
		5.1.8 Esélyegyenlőség biztosítása	30.A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének javítása, lehetőségek felmérése 31.Fogyatékkal élők segítése 32.Intézmények akadálymentesítése, pályázati munka
		5.1.9 A helyi közlekedés fejlesztése	33.A települési biztonságos kerékpáros közlekedés megteremtése 34.A települési biztonságos gyalogos közlekedés segítése zebraák létesítésével, járdaépítéssel, igények felmérése 35.Parkolók kialakítása a településen 36.A települési utak jó általános járhatóságának megteremtése, megőrzése, a megjelenő lakossági igények alapján 37.A jobb települési buszközlekedés megteremtése sűrűbb buszjáratokkal, a környező települések, Szeged és Mórahalom irányában

Környezeti prioritások	5.2 Környezeti pillér	5.2.1 Naprakész környezeti adatbázis	<p>38. Ruzsa Település Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata</p> <p>39. A hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálatában foglaltak alkalmazása</p> <p>40. A települési hulladékgazdálkodás helyi szabályozásának aktualizálása</p> <p>41. Környezetvédelmi kommunikációs terv elkészítése</p>
		5.2.2 Települési és helyi épített környezet	<p>42. Települési zöldterületek körütekintő fenntartása</p> <p>43. Természetes élőhelyek védelme</p> <p>44. Építészeti értékek rekonstrukciója</p> <p>45. A közterületek jó állapotának megóvása, új szemetesek kihelyezése, rendszeres szemétszedés</p> <p>46. Tájvédelmi szabályozás</p>
		5.2.3 Levegő, víz, zaj	<p>47. Az egészséges, élhető, falusi környezet fenntartása és fejlesztése, a települési lakosság véleményének további javítása</p> <p>48. Parlagfű-mentesítési projekt</p> <p>49. „Pormentes utakért” projekt</p> <p>50. Zajforrások</p>

			megszüntetése
		5.2.4 Infrastrukturális fejlesztés	51. Települési járdák fejlesztése 52. A tanyasi közlekedés fejlesztése
		5.2.5 A jobb energiafelhasználás lehetőségei	53. Előadások tartása az energiafelhasználásról
		5.2.6 A helyi zöldterületek védelme	54. Települési közparkok, fasorok ápolása, a természeti területek jó állapotának fenntartása 55. Igényfelmérés, felmerülő lakossági igény esetén a hatályos szabályozásnak megfelelő játszótér kialakítása a településen 56. Közterületi faültetés, virágosítás közösségi megszervezése, rendszeres jelleggel
		5.2.7 A hulladékgazdálkodás fejlesztése a településen	57. Települési illegális hulladéklerakó helyek megelőzése 58. Házi komposztálás és esővíz- gazdálkodás 59. A hulladékgyűjtő sziget népszerűsítése, a hulladékok szelektív gyűjtésének ösztönzése 60. Szemléletformálás a hulladékgazdálkodás ban
Gazdasági prioritások	5.3 Gazdasági pillér	5.3.1 Az Önkormányzat intézményeinek gazdaságos működése	61. Gazdaságos önkormányzat 62. Pályázati monitoring rendszer
		5.3.2 A helyi ipar fejlesztése	63. Helyi vállalkozás- támogatási program

			kidolgozása és működtetése, a megjelenő lakossági igényekkel összhangban 64.Környezetbarát technológiák alkalmazása (jó lakossági hajlandóság)
		5.3.3 Mezőgazdaság	65.Biotermesztés elősegítése 66.Termelői Értékesítési Szövetkezet létrehozása 67.Helyi kistermelők piaca – fenntartás 68.Mezőgazdasági témájú fórumok rendszeres szervezése a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság problémáinak megvitatására, megoldási lehetőségek felkutatására
		5.3.4 Helyi kereskedelem és szolgáltatások	69.Marketingstratégia kidolgozása 70.Mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása, új kereskedelmi egységek létesítésének elősegítése – a kérdőíveket kitöltő lakosság igényt fogalmazott meg a települési boltok számának bővítésére
		5.3.5 Turizmus fejlesztése	71.Vadászturizmus, falusi turizmus, zöld turisztikai ágak, egészségturizmus fejlesztése 72.Települési turisztikai

			fejlesztési létrehozása	terv
--	--	--	------------------------------------	-------------

